

A SOCIAL RELATIONAL APPROACH TO SHAME

A THESIS SUBMITTED TO
THE GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
OF
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

BY

İLKER DALGAR

IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
IN
THE DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY

MARCH 2019

Approval of the Graduate School of Social Sciences

Prof. Dr. Tlin Genoz
Director

I certify that this thesis satisfies all the requirements as a thesis for the degree of Doctor of Philosophy.

Prof. Dr. Canan Smer
Head of Department

This is to certify that we have read this thesis and that in our opinion it is fully adequate, in scope and quality, as a thesis for the degree of Doctor of Philosophy.

Prof. Dr. Nebi Smer
Co-Supervisor

Dr. Öğr. Gör. Başak Şahin Acar
Supervisor

Examining Committee Members

Prof. Dr. Nuray Sakallı Uğurlu	(METU, PSY)	_____
Dr. Öğr. Gör. Başak Şahin Acar	(METU, PSY)	_____
Prof. Dr. Bengi Öner-Özkan	(METU, PSY)	_____
Prof. Dr. Diane Sunar	(İst. Bilgi Uni., PSY)	_____
Dr. Öğr. Gör. Burak Doğruyol	(Altınbaş Uni., PSY)	_____

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Name, Last name : İlker Dalgar

Signature :

ABSTRACT

A SOCIAL RELATIONAL APPROACH TO SHAME

Dalgar, İlker

Ph.D., Department of Psychology

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Başak Şahin Acar

Co-supervisor : Prof. Dr. Nebi Sümer

March 2019, 155 pages

Shame has traditionally been associated with withdrawal behaviors. However, recent research has demonstrated that shame is indeed associated with both approach and avoidance motivations. In this dissertation, an alternative explanation assuming that experiences of shame differ depending on the social relational context was proposed and tested within the framework of Relational Models Theory. In four studies, it was examined if the experience of shame and its resulting outcomes vary across social relational situations. Specifically, it was hypothesized that both the activated features of shame (Chapter 3), and the approach and avoidance motivations after a moral transgression (Chapter 4) would differ in the four relational models (Communal Sharing, Authority Ranking, Equality Matching, Market Pricing). Participants (N = 668, Females = 418) were recruited in four studies. Overall, the results revealed that participants successfully categorized their daily interactions within the four relational models and they identified different moral and social elicitors for shame in each relational model. Perceived shame and arousal levels were rated higher in communal sharing and in authority ranking compared to equality matching and market pricing situations. Moreover,

participants rated higher approach motivations in communal sharing and in authority ranking when transgressors were in the superordinate position compared to neutral condition, but rated higher avoidance motivations in market pricing and in authority ranking when transgressors were in the subordinate position compared to other relational situations. The implications of these findings were discussed on the basis of both the shame and social relationships literature.

Keywords: Shame, situated conceptualization, relational models theory, approach and avoidance motivations

ÖZ

UTANCA SOSYAL İLİŞKİSEL BİR YAKLAŞIM

Dalgar, İlker

Doktora, Psikoloji Bölümü

Tez Yöneticisi : Dr. Öğretim Üyesi Başak Şahin Acar

Ortak Tez Yöneticisi : Prof. Dr. Nebi Sümer

Mart 2019, 155 sayfa

Utanç geleneksel olarak uzaklaşma ve çekilme davranışları ile ilişkilendirilmiştir. Ancak, yeni çalışmalar utancın gerçekte hem yaklaşma hem de kaçınma motivasyonları ile ilişkisini göstermiştir. Bu tezde utanç deneyiminin farklı sosyal ilişkiler bağlamında değişeceğine yönelik alternatif bir yaklaşım öne sürülmüş ve İlişkisel Modeller Teorisi çerçevesinde çalışılmıştır. Rapor edilen dört çalışmada, utanç deneyiminin ve utancın sonuçlarının farklı ilişkisel durumlarda nasıl değiştiği incelenmiştir. Özel olarak, hem utancın bellekte aktifleşen özelliklerinin (Bölüm 3) hem de bir ahlaki ihlalden sonra yaklaşma ve kaçınma motivasyonlarının (Bölüm 4) dört farklı ilişkisel modele (Komünal Paylaşım, Yetke Sıralaması, Eşitlikçi Eşleme, Piyasa Değeri) göre farklılaşacağı varsayılmıştır. Katılımcılar (N = 668, Kadın = 418) dört çalışmaya alındı. Sonuçlar katılımcıların kendi günlük ilişkilerini dört ilişkisel model ile sınıflandırabildiğini ve ilişkisel modellerle bağlantılı utanç duyulmasına yol açan ahlaki ve sosyal faktörleri tanımlayabildiğini ortaya koymuştur. Algılanan utanç ve duygusal uyarılma seviyeleri en yüksek komünal paylaşım ve yetke sıralaması modellerinde görülmüştür. Dahası, katılımcılar en

yüksek yaklaşma motivasyonunu komünel paylaşım ve yetke sıralaması (üst pozisyon) koşullarında değerlendirirken, en yüksek kaçınma motivasyonlarını piyasa değeri ve yetke sıralaması (ast pozisyon) koşullarında değerlendirmiştir. Bu bulguların çıkarımları hem utanç hem de ilişki literatürü temenlinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Utanç, durumsal kavramsallaştırma, ilişkiyel modeller teorisi, yaklaşma ve kaçınma motivasyonları

To the Great Humanity

*“Guibariane did not die of fear, he died out of shame. The salvation of humanity is
in its shame!”*

Andrey Tarkosvsky (Solyaris, 1971)

ACKNOWLEDGEMENTS

My PhD has a long history and I saved lots of people that I owe huge gratitude to. First, I have to express my gratitude to my supervisors Nebi Sümer and Hans IJzerman. They are whom I learned my scientific stance. As my supervisors, they taught me so much to become an independent researcher. Moreover, their supervision in my research and their moral support when I needed brought me where I stand. I will always be grateful for their guidance. I hope I had formed a long standing collaboration with them.

I also would like to give my gratitude to Diane Sunar and Ahmet Uysal who have great influences on my research. I'm delightful to say that it was my chance to work with them. The last few months of my PhD was stressful due to some institutional interference after Ahmet Uysal and Nebi Sümer had to quit METU. In those stressful days, Bengi Öner-Özkan and Başak Şahin Acar were the saviors of my PhD process. I owe special thanks to them. They were so kind and boosted our study. And I'm grateful again to Hans IJzerman and Nebi Sümer for their efforts and rapport in this stressful period. I am also thankful to the examining committee members, Nuray Sakallı Uğurlu and Burak Doğruyol for their invaluable comments and criticisms.

I am lucky that I worked and collaborated with great scientists up to now. It is impossible to name all of them but I'm grateful to whom touched and taught me. Yet, I have to mention Alan Page Fiske and his Relational Models Lab (it was inspiring to joining weekly meetings) and John Bolender, studying with whom I began excited psychological science again. I was always happy to work with my colleagues from the Department of Psychology in METU and from Department of Clinical Psychology in VU Amsterdam. It was enormous pleasure for me that I have worked with them. I should also thank to Zeynep Şaklar and Eren Karaca. Their feedback to my thesis backed up my research. Furthermore, I'm grateful to Pınar Dursun, Burçin Cihan, Gizem Ateş, Ersin Çelik, Elif Maviş, Burçak Özoğlu,

Nazlı Somel, and Mehmet Somel whom I got much support.

I'm indebted so much to my mom Havva Dağar, my father Mustan Dağar, and my brother Ahmet Dağar, and Susam the cat. They were always looking out for me. I felt their support all the time. In addition to my family, I am also so fortunate to have a long list of friends and colleagues. They have turned these difficult times into a carnival of solidarity that not only made this process possible, but also strengthened my belief and hope in the possibility of it. For instance, running was a relaxing activity during my PhD. I freed my mind while running and form great friendships with other runners from my club. I would like to thank to ORDOS and KOSANKARA members. They have positively motivated my works when I felt lost.

And my love, Pınar, you were my light in all days and nights. After knowing you, you become a true bearing for me. Your laugh and your vision made me happier and optimistic about the future. Thank you for being. In addition to the great humanity, this study is also dedicated to you.

No need to mention that all mistakes and the problems of my research belong to me and me alone.

TABLE OF CONTENTS

PLAGIARISM.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖZ.....	vi
DEDICATION.....	viii
ACKNOWLEDGEMENTS.....	ix
TABLE OF CONTENTS.....	xi
LIST OF TABLES.....	xiv
LIST OF FIGURES.....	xv
LIST OF ABBREVIATIONS.....	xvi
CHAPTER	
1. A SOCIAL RELATIONAL APPROACH TO SHAME.....	1
1.1. Traditional Theories of Shame.....	3
1.2. Shame and Human Sociality.....	7
1.3. Relational Models Theory.....	10
1.4. Outline.....	14
1.5. Hypotheses.....	15
2. HOW INDIVIDUALS IDENTIFY THEIR RELATIONSHIPS AS DESCRIBED IN RMT: A PILOT STUDY.....	17
2.1. Method.....	18
2.1.1. Participants.....	18
2.1.2. Procedure and Materials.....	18
2.2. Results and Discussion.....	19
3. FEATURE LIST TASK.....	23
3.1. Methods.....	24
3.1.1. Participants.....	24
3.1.2 Procedure and Materials.....	24

3.1.3. Analysis Strategy.....	25
3.2. Results.....	27
3.3. Discussion.....	32
4. SITUATED EFFECTS OF SHAME.....	34
4.1. Study 2.....	36
4.1.1. Methods.....	36
4.1.1.1. Participants.....	36
4.1.1.2. Procedure and Materials.....	36
4.1.2. Results.....	38
4.1.3. Discussion.....	41
4.2. Study 3.....	42
4.2.1. Method.....	42
4.2.1.1. Participants.....	42
4.2.1.2. Procedure and Measurements.....	43
4.2.1.3. Analysis Strategy.....	45
4.2.2. Results.....	46
4.2.2.1. Manipulation Check.....	46
4.2.2.2. Comparing Perceived Arousal Levels Across Relational Models.....	49
4.2.2.3. Comparing Perceived Shame Level of Transgressors Across Relational Models.....	52
4.2.2.4. Comparing Perceived Approach Motivation of Transgressors Across Relational Models.....	58
4.2.2.5. Comparing Perceived Avoidance Motivation of Transgressors Across Relational Models.....	62
4.2.2.6. Exploring Differences Between Different Moral Emotions within Relational Model.....	66
4.2.3. Discussion.....	72
5. GENERAL DISCUSSION.....	76
5.1. Limitations and Future Directions.....	79
5.2. Conclusion.....	80
REFERENCES.....	82
APPENDICES.....	93

APPENDIX A: SURVEY MATERIAL IN THE PILOT STUDY.....	93
APPENDIX B: SURVEY MATERIALS IN FEATURE LIST TASK.....	96
APPENDIX C: SURVEY MATERIALS IN STUDY 2 AND STUDY 3.....	102
APPENDIX D: ETHICS COMMITTEE AUTHORIZATION LETTER.....	118
APPENDIX E: VITA.....	122
APPENDIX F: TURKISH SUMMARY/TÜRKÇE ÖZET.....	128
APPENDIX E: TEZ İZİN FORMU/THESIS PERMISSION FORM.....	155

LIST OF TABLES

Table 2.1 Consistency between participants and researcher on relational models.....	20
Table 2.2 Discrepancies between the researcher and participants on evaluation of social interactions.....	21
Table 3.1 The main categories in communal sharing.....	29
Table 3.2 The main categories in authority ranking (superordinate).....	30
Table 3.3 The main categories in authority ranking (subordinate).....	30
Table 3.4 The main categories in equality matching.....	31
Table 3.5 The main categories in market pricing.....	31
Table 4.1 Means, standard deviations and one-way ANOVA results.....	39
Table 4.2 The summary of mixed models: Relational situations and gender of transgressors on perceived arousal.....	51
Table 4.3 The summary of mixed models: Relational situations, CIRCA ratings of communal sharing, their interactions, and gender of transgressors on perceived shame level.....	56
Table 4.4. The summary of mixed models: Relational situations, CIRCA ratings of communal sharing, their interactions, and gender of transgressors on perceived approach motivation.....	61
Table 4.5 The summary of mixed models: Relational situations and gender of transgressors on perceived avoidance motivation.....	65

LIST OF FIGURES

Figure 4.1 The Gardner-Altman estimation plot for manipulation check...	47
Figure 4.2 The Gardner-Altman estimation plot for differences between gender of protagonists in vignettes.....	48
Figure 4.3 The raincloud plot of arousal level in training data set.....	50
Figure 4.4 The raincloud plot of arousal level in test data set.....	51
Figure 4.5 The raincloud plot of shame level in training data set.....	54
Figure 4.6 The raincloud plot of shame level in test data set.....	55
Figure 4.7 The raincloud plot of approach level in training data set.....	60
Figure 4.8 The raincloud plot of approach level in test data set.....	60
Figure 4.9 The raincloud plot of avoidance level in training data set.....	64
Figure 4.10 The raincloud plot of avoidance level in test data set.....	65
Figure 4.11 The raincloud plots of emotion comparisons within each relational model in training data set.....	70
Figure 4.12 The raincloud plots of emotion comparisons within each relational model in the test data set.....	71

LIST OF ABBREVIATIONS

AR	Authority Ranking
CIRCA	Circles in Relational Configuration Arrays
CS	Communal Sharing
EM	Equality Matching
ICC	Inter Class Correlation
GASP	Guilt and Shame Proneness Scale
MP	Market Pricing
RMT	Relational Models Theory
TOSCA-3	Test of Self Conscious Affect-3
TOST	Two one-sided test

CHAPTER 1

A SOCIAL RELATIONAL APPROACH TO SHAME

Shame usually involves *self-blame* (Tangney, 1991; Tracy & Robins, 2004) and *avoidance* motivation (Tangney, Miller, Flicker, & Barlow, 1996) following transgression of moral or social codes. Traditional social psychological approaches describe shame as an *ugly* emotion stemming from a dispositional attribution and it mostly results in negative outcomes (Randles & Tracy, 2015; Tangney, 1991; Tangney & Dearing, 2002; Tangney & Tracy, 2012). However, recent evidence has challenged the idea that shame is totally an “ugly” emotion (De Hooge, 2013; 2014; De Hooge, Breugelmans, & Zeelenberg, 2008; Jacquet, Hauert, Traulsen, & Milinski, 2011; Schmader & Lickel, 2006; Sheikh, 2014). Although there exists contradicting findings regarding the outcomes of shame, many agree that, as a self-conscious emotion, shame plays a key role in regulating social behavior and morality (Haidt, 2003). Shame appears to help individuals avoid from violating social norms and breaking social relationships. However, both the functions and consequences of shame have not been fully understood.

On the one hand, past studies have demonstrated that shame is associated with painful consequences including, but not limited to, isolation, social withdrawal, aggression, decreased self-esteem, symptoms of depression, anxiety, substance abuse, and suicidal ideation (c.f. Tangney & Tracy, 2012). When individuals were induced shame, they were more likely to show avoidance motivation such as denial and externalization of transgressing behavior, hiding and escaping from the situation (De Hooge, Zeelenberg, & Breugelmans, 2007; Randles & Tracy, 2015). On the other hand, recent research has revealed that shame does not always result in negative outcomes. Eliciting or inducing shame in the laboratory experiments were

found to be leading individuals to have approach motivations such as prosocial decisions when the behavior is related to the shameful event (De Hooge et al, 2008; De Hooge, 2013). Furthermore, individuals prefer to be with other people when they are induced shame (De Hooge, Bruegelmans, Wagemans, & Zeelenberg, 2018).

These recent findings are contradicting with the previous conceptualization of shame and have evoked questions about the nature of shame. It is still unclear if being ashamed is mainly associated with social isolation and withdrawal from the social relationships or if it is related to social approach, protection of social relationships, and even hoping to enhance social support. This dissertation aims to understand if these conflicting motivations of shame (i.e., approach vs. avoidance) are indeed related with the specific aspects of a given social relational situation in which a person transgressed a social norm. Indeed, an *emotional* experience is mostly determined by a top down process via individuals' mental models, and in turn, they affect their cognition (Rosch, 1975). Thus, mental models that are activated in different social relational situations are expected to be linked with how individuals experience shame. The variation across the relational contexts can also alter individuals' motivations to deal with the consequences of their shameful violations. Thus, the cognitive models used to regulate social relationships, specifically relational models proposed by Alan P. Fiske (1992; 2004) have potential to better understand the differences in experiences and consequences of shame.

The Relational Models Theory (RMT; Fiske, 1992; 2004) provides a rich theoretical framework for investigating the association between human sociality and shame. RMT identifies four elementary models of social relationships; communal sharing (CS), authority ranking (AR), equality matching (EM), and market pricing (MP), which represent generalized knowledge of human sociality (Craik, 1943; Fiske, 1992; Johnson-Laird, 2005). Each elementary model has its unique set of rules and moral motives to regulate a particular kind of relationship (see Fiske, 1992; Fiske & Rai, 2014; Rai & Fiske, 2011). The aim of this study is to

extend the assumption of RMT to the conceptualization of shame by investigating how individuals experience and identify shame in their social relationships and if shame functions differently in approach or avoidance related situations. Finally, this study also aims to examine if shame indeed serves for commitment in social relationships.

In sum, this dissertation aims to investigate (1) situated prototypicality of shame as grounded on different relational models and (2) the associations between social approach as well as social withdrawal (avoidance) motivations that shame possibly evokes within different relational situations.

1.1. Traditional Theories of Shame

Shame is one of the fundamental self-conscious emotions. Tracy and Robins (2004, 2007) identified five properties distinguishing self-conscious emotions from non-self-conscious emotions. First, self-conscious emotions are elicited after self-evaluative processes following a moral transgression or misdeed. That's why self-awareness and self-representation of self-conscious emotions leading individuals to evaluate, compare, and judge themselves and their behaviors are critical. Thus, self-conscious emotional states require more elaborative cognitive processes and a notion of self (M. Lewis, 2008). The second discriminating feature of self-conscious emotions is that they relatively develop later following infancy almost by the end of 3 years. This feature also implies that these emotions require at least some ability of *abstraction* and *knowledge of social and cultural norms*. The social functions indeed are the third distinguishing feature of self-conscious emotions. These emotions regulate moral and goal-related motivations, and promote behaviors to attain goals (Haidt, 2003). Thus, they require *internalized* social standards and goals. Individuals learn and acknowledge these standards, rules, norms, and goals in a given culture (Fiske, Kitayama, Markus, & Nisbett, 1998). Internalization of these standards, social norms, and social groups' cogency over members to confirm these rules determine the regulatory effects of self-conscious emotions. Eventually, when individuals fail to achieve culturally

prescribed goals and standards, they feel ashamed, embarrassed or guilty. Fourth, although 'basic' emotions have biological markers identified with the unique universal facial muscle movements, there are no universally distinct facial expressions for the self-conscious emotions, suggesting their cultural and social origins. Facial and bodily expressions of self-conscious emotions resemble each other, at least those for shame, guilt, and embarrassment. Lastly, self-conscious emotions are cognitively more complex than "basic" emotions.

Because self-conscious emotions motivate and regulate how people think, feel, and behave in social contexts, they have moral and social functions, and thus, they are also evaluated as social and moral emotions (Fischer & Manstead, 2008; Haidt, 2003; Hoffman, 2008; Keltner & Buswell, 1996; Tangney, Stuewig, & Mashek, 2007; Tracy & Robins, 2004). Self-conscious emotions are imperative for effectively functioning within social groups since they regulate *cooperation* (De Hooge, 2013; Fessler, 2007; Fessler & Haley, 2003; Jacquet et al., 2011; Wong & Tsai, 2007) and motivate *prosocial* behavior and decision-making (De Hooge, 2014; De Hooge et al., 2008; Haidt, 2003; Nelissen, 2014). These emotions help people to organize a group or society in *hierarchies* (Fessler, 2004; Tracy & Robin, 2007), and they direct individuals to construct a *relational self* (Baumeister, Stillwell, & Heatherton, 1994; Gilbert, 1998). Furthermore, self-conscious emotions have critical roles in morality through intensifying or diminishing *moral judgments* (Lindquist, Wager, Kober, Bliss-Moreau, & Barrett, 2012). Therefore, self-conscious emotions can be best conceptualized and understood within a social relational context. This thesis will specifically focus on shame but the basic premises stated here could apply to the other self-conscious and moral emotions if not to all them.

Shame is categorized as a self-conscious emotion along with guilt, embarrassment and pride. Although the elicitors of shame, guilt, and embarrassment have much in common, researchers have attempted to identify discriminative properties of these emotions (Tangney et al., 2007; Wolf, Cohen, Panter, & Insko, 2010). These attempts focused on the so-called emotions' unique antecedents, and their

psychological and social consequences. Past research, first, focused on distinguishing shame and guilt through their unique moral and social transgressions and tried to discover their unique *elicitors*. However, the empirical evidence have revealed that shame and guilt were indeed elicited by the similar events (Keltner & Buswell, 1996). Hence, shame and guilt-specific moral or social transgressions have not been identified.

Second, anthropologists have distinguished shame in terms of their eliciting *situations* (Benedict, 1946). According to this claim, the situation, whether it is private or public, was determining whether guilt or shame was the elicited emotion (Schmader & Lickel, 2006). Shame was thought to be elicited when transgression was exposed to public attention, whereas guilt was elicited when transgression was private. Distinguishing shame from guilt on the publicity of shame has very old roots in science. Darwin (1871) thought that shame was related to the judgment of others. Similarly, William James (1890) stated that

my social self-love, my interest in the images other men have framed of me ... these thoughts in other men's minds ... come and go and grow and dwindle, and I am puffed up with pride, or blush with shame, at the result (p. 321)

suggesting that shame is a result of how bad an individual is in others' eyes. In these accounts, shame is related to loss of *respect, value, status, and honor* in others' eyes. However, later evidence did not confirm that shame was distinguished from guilt (the most similar negative self-conscious emotion) by public attention (Tangney, Miller, Flicker, & Barlow, 1996). In these studies, both shame and guilt were found to be equally elicited in the presence of others and both are predominantly in public situations (Tangney et al, 1996; Tangney et al, 1996). Indeed, both shame and guilt are social in nature and elicitors of them involve misdeeds in relational situations. The focus should not be the global properties of these emotions but should be the properties of social context, in which they occur. In this thesis, it is assumed that the property of the social context is determined by the relational situation, which in turn determines how shame is experienced.

At last, researchers have distinguished shame by its *target of blame* (H.B. Lewis, 1971). Accordingly, if the individual blames the *self* as the target of the misdeed that shame was elicited from, but if the target was only the *behavior*, then guilt was to be elicited. It is extensively emphasized in the self-conscious emotion literature that shame differs in its target of blame: *the self*. Self-evaluations tend to be internal, stable, uncontrollable, and global when shame is elicited, as it is in “*I am wrong-doing*”; whereas self-evaluations tend to be internal, unstable, controllable, and unique to an action in guilt, as it is in “*I am wrong-doing*” (Tracy & Robins, 2007). In other words, the object of the unpleasant effect in shame is the global self, whereas it is a particular behavior in guilt. As a consequence, shame and guilt lead to distinct affective experiences, and in turn, are linked to different motivational and behavioral outcomes (Schmader & Lickel, 2006; Tangney et al., 2007). In this manner, shame is seen as a more painful and enduring emotion when compared to the other self-conscious emotions.

Former approaches stand on the aforementioned distinctions and conceptualize shame as it has a unique set of corresponding cognitions, motivations, behaviors, evaluations, and feelings (Tangney & Dearing, 2002; Tangney et al., 1996; Tangney et al., 2007). Accordingly, shame is associated with avoidance behaviors (e.g., hiding, isolation, and decreasing gaze). In other words, shame is correlated with withdrawal and inhibition from the social life or the relationship, and leads to escape and aggression (H.B. Lewis, 1971; Schmader & Lickel, 2006; Tangney & Dearing, 2002; Tangney et al., 2007). Thus, shame is an “ugly” and painful emotion (Tangney, 1991) associated with some individual and interpersonal problems including, but not limited to, feelings of inferiority and worthlessness, lack of empathy, interpersonal distrust, and some psychological pathologies like depression and social anxiety (Kim, Thibodeau, & Jorgensen, 2011; Tangney et al., 2014). To support these claims, in a longitudinal study, Tangney et al. (2014) found that shame-proneness is positively related with inmates’ re-offence and positively, but indirectly, related with recidivism via externalized blame. In another study,

alcohol problems were also found to be positively correlated with shame proneness (Dearing, Stuewig, & Tangney, 2005).

1.2. Shame and Human Sociality

As aforementioned, shame is elicited when individuals transgress a social, moral, or personal standard and when the *self* is blamed for the misdeed. According to the traditional approaches, individuals have a painful experience after feeling ashamed and isolate themselves from social life (Tangney & Dearing, 2002). However, the measures in past researches to assess dispositional shame were questioned (De Hooge, 2014; De Hooge et al, 2018; Giner-Sorolla, Piazza, & Espinoza, 2011). For instance, the Test of Self-Conscious Emotions (TOSCA-3; Tangney, Dearing, Wagner, & Gramzow, 2000) is the widely used proneness to shame scale to measure individuals' dispositional tendencies to experience shame (besides other self-conscious emotions) in different situations. TOSCA-3 has 16 vignettes depicting moral or social transgressing scenarios that participants have to respond to as if they were *doing* the violations. In TOSCA-3, for all scenarios, participants have to rate motivational or behavioral consequences for shame, guilt, embarrassment, externalizing, detachment, and pride. The studies with TOSCA-3 have consistently shown positive correlations between dispositional shame and negative social outcomes, such as aggressive behaviors, externalizing, alcohol use, and mood problems, all of which are underlined by avoidance motivations (Randles & Tracy, 2015).

These measures of shame have also some limitations in assessing shame. First, investigating the social situations represented within these measures reveals that most social situations are restricted to events occurred in workplaces, schools, or shopping occasions. The social relationships in these situations are commonly regulated and generated by moral codes of institutionalized proportionality (i.e., market pricing in relational models theory of Fiske, 1992), which is sometimes combined with equality of relationships or hierarchy of relating parties (only one item from TOSCA-3 directly refers to communal bonds, and most vignettes are

indefinite about social context of relating). Thus, the moral transgressions described in these measures are limited to cheating that is sometimes combined with lack of reciprocity. None of the transgressions directly refers to any harm to purity, unity, or hierarchy; but these morals are the most important drives of human behavior in many cultures. Thus, the social situations of commonly used shame scales fall short when reflecting a complete nature of shame.

In addition to their failure to represent all possible *basic* social relational situations, the so-called scales also force individuals to select a set of motivations or behaviors after a social misdeed. The scales only provide avoiding, hiding, and escaping motivations and behaviors to measure shame-proneness, which are directly supporting the account that assertive shame is associated with social withdrawal and isolation. For instance, think about one of the scenarios; “You made a mistake at work and find out that a coworker is blamed for the error”. The scale presents “You would keep quiet and avoid the coworker” as the only behavioral consequence for the shame. However, avoidance and social withdrawal cannot be the only consequences of shame. Under certain circumstances, individuals could seek help to recover from their misdeed (Sheikh, 2014). Hence, past researches, which were based on dispositional shame, and measures that were used in these researches do not capture and control the effects of shame under all *kinds* of relational situations.

On the contrary, recent research has revealed that shame is not necessarily related to avoidance motivations and negative outcomes (De Hooge et al., 2008; De Hooge et al., 2018; Sheikh, 2014). For instance, in four experiments De Hooge and her colleagues (2008) found that prosocial individuals tend to make more prosocial decisions both in dilemma games and in daily life situations, if the judgement is relevant to the shame situation. Their studies showed that shame is a moral emotion promoting interpersonal relationships. Furthermore, cultural studies indicated that shame has a role in regulating hierarchical relationships in some societies (Fessler, 2004), and enhances communal bonds in order to reduce the emotional pain the transgressor possibly experiences (Boiger, Mesquita, Uchida, & Barrett, 2013).

Fessler and Haley (2003) also suggested that shame can enhance interpersonal cooperation in dyadic interactions. For instance, the possibility of partner's awareness of transgression leads to shame and knowledge of such a possibility prevents the transgression.

Aforementioned signs of shame (e.g., lowering voice and gaze, shrinking the body, and blushing on the face around nose) are also interpreted as signs of avoidance motivations. However, such effects do not directly imply avoidance from social relationship. They may be common only in Western cultures (Wong & Tsai, 2007), which emphasizes individual achievement and "feeling good about the self" (Fiske, Kitayama, Markus, & Nisbett, 1998). Indeed, shame occurs in different social situations and the individual gets public attention. Thus, public indicators of shame, such as lowering gaze, reducing voice, and hiding from others, can be evaluated as the individual being aware of his or her transgression to others (De Hooge, 2013). This awareness can be a sign of individual's intention to confirm social and moral norms for others.

Besides, lowering gaze, reducing voice, and hiding can be learned or modeled moral standards in some cultures. For instance, women's hiding behaviors in front of men, including their kin members, are among the desired behaviors in honor-cultures (Schneider, 1971). These postures help the coherence of these social groups and reflect the respect to others and guarantee hierarchy in the social group (Fessler, 2007). Further, such expressions of the emotion could facilitate social support from close others to recover from the effects of a shameful event in some instances (Sheik, 2014). From the social relational perspectives, shame could be associated with different motivational and behavioral consequences due to how it is experienced and conceptualized in different relational situations. Various and (sometimes) contradicting norms and rules regulate different kinds of relationships (Fiske, 1991; 2004; Foa & Foa, 1974; Mills & Clark, 1982), thus, transgressions and the nature of elicited feelings are expected to change accordingly.

1.3. Relational Models Theory

Relational Models Theory (RMT) identifies four elementary models that have unique and distinct rules and norms to regulate social relationships (Fiske, 1992; 2004). Moral motives are embedded to the model's direct individuals to decide and act in certain ways (Fiske & Rai, 2014; Rai & Fiske, 2011). These rules and motives include acceptable actions and taboos for particular relationships, and thus, relationship regulation also involves regulation of moral behavior. In this respect, shame is conceivable as being situated in relational models. Standards of each relational model can interact with different shame representations.

The first relational models is *communal sharing*. Communal sharing represents the most symmetrical relationships among the models, where individuals seek solidarity, mutual care, and warmth from others. Individual selves merge, bodily fluids are shared, and relating parties are perceived as parts of a whole. Intense romantic relationships, family bonds, being in the same school, sports team membership, being a fan of the same sports team, fellow-township, and nationhood could facilitate implementation of communal sharing rules within the so-called groups and are examples of communal sharing groups in different levels. *Unity* is the moral principle in these relationships that motivates individuals to share, care, and cooperate with each other (Fiske & Rai, 2014; Rai & Fiske, 2011). Group integrity and needs of individuals are collective responsibilities. Individuals feel a moral obligation to care for common fate and welfare. Violating moral codes of unity results in negative affection in all members of the group. For instance, refusing to share welfare with descendants was perceived as shameful in immigrant families that live in squatter houses in Ankara (Kalaycıoğlu & Rittersberger-Tılıç, 2000), since it was perceived as a transgression of the Unity motive in this social group. Furthermore, *purity* is a key concept in communal sharing to maintain boundaries of the in-group and to prevent any contamination (Haidt, 2007; Rai & Fiske, 2011; Sunar, 2009). Transgressing sexual and food taboos contaminates the group and harms the meaning of being a communal group. Conceptualization of shame should consist of the knowledge of communal sharing and Unity, in order to

motivate individuals to confirm these rules and standards, obey moral obligations, and escape from violating such taboos.

Second relational model is *authority ranking* in which symmetry and mutuality between individuals are broken down and individuals are arranged in a linear order in this model (Fiske, 1992; 2004). Individuals within a group or the groups in a society are organized around an established hierarchy. Application of power is inherent to authority ranking. Sub- and superordinate relationships in military units, relationships between teachers and students, supervisors and supervisees, kings and their vassals, and men and women in some cultures are regulated by implementing an authority ranking.

Hierarchy is the moral motive associated with authority ranking (Fiske & Rai, 2014; Rai & Fiske, 2011). Status, rank, duties, and rights organize social relationships. Subordinates have to show *respect* and *obey* the dominance of their superordinates, whereas superordinates should *lead*, *guide*, and *protect* them. Any transgression for such duties and rights provoke discomfort, and then, punishment becomes morally acceptable or required (Rai & Fiske, 2011). Shame also functions in regulating authority ranking relations and Hierarchy motives. However, as rules and moral motives change comparing to communal sharing, conceptualization of the emotion should change accordingly. Protection of purity and of unity are the main tasks in communal sharing; however, it is hierarchy in authority ranking relationships. Shame becomes a commitment device for individuals for the sake of status and hierarchy of individuals in a group or society when authority ranking is implemented (Fessler, 2004; Gilbert & McGuire, 1998).

Equality matching is the third relational model. The balance and concrete equality are the bases of implementing equality matching (Fiske, 1992; 2004). Individuals keep track of what they have given to the relationship and expect the same amount. If the balance in the reciprocity is broken, related parties can track it. Fiske (1991) described this cognition as “equality matching is like using a pan balance: People know how to assemble actions on one side to equal any given weight on the other

side” (p: 691). One person using one vote, playing lotteries, and equal start points in sports games are some instances of implementing equality matching. The basic moral motive in these relationships is *Equality* (Fiske & Rai, 2014; Rai & Fiske, 2011). Equality directs individuals to conduct ‘tit-for-tat’ strategies and encourages them to cooperate where partners are balanced. People are morally motivated to demand the protection of equality and reciprocity. It is direct reciprocity that enables the survival of these relationships in the future. If the reciprocity is ruined, individuals either leave the relationship and look for revenge, or try to repair the condition. In this manner, in equality matching, moral transgressions involve impairment of equality that evokes perception of *unfairness*, such as inequitable harm and unbalanced share of resources or gain. The function and meaning of shame will be different in equality matching relations and conceptualization would be associated more with achieving versus failing the equality.

Market pricing (or proportionality) is the fourth relational models. It is the implementation of pre-established ratios into social relationships (Fiske, 1992; 2004). In these relationships, the individuals aim to maximize their gain and try to minimize their loss. Money can be a measure of the relationship. Besides, taxes, salaries, gain to loss ratios (even human lives) can be examples of market pricing. *Proportionality* is the moral motive of these relationships. The abstract proportions are based on common consensus in a given cultural and social context. Market pricing implementations are based on rationally estimated outcomes. Personal benefit and maximization of this benefit is the important principle; but people, in general, seek proportional benefits and have a tendency to escape undeserved gain. *Cheating* is the basic transgression in proportionality; it causes inequity in relationships and provides undeserved benefits to the transgressor (Rai & Fiske, 2011). In conjunction with legal regulations, shame (and other moral emotions) function in conservation of proportionality and it motivates people to avoid cheating to survive the relationship.

The basic rules and standards of the relational models and their related moral motives are distinct. Transgressing different rules would elicit different emotions

with varying consequences. Although naming an emotional state is a part of how it is experienced (Barrett, Lindquist, & Gendron, 2007; Wilson-Mendenhall, Barrett, Simmons, & Barsalou, 2011), the situation that the emotion is evoked is also important in emotion experience. Thus, it does not mean that all emotional experiences under the category of *shame* should be experienced in the same manner. Individuals can experience different emotional states and label them as shame after transgressing distinct moral and social rules.

The described models of social relationships and associated moral psychology evolved throughout human history and are universal at the elementary level (Fiske, 1991; 1992; 2004). However, distinct cultures produce different implementation standards and vary extensively in their emphases on various features of these standards (Fiske, 2000; 2006; Fiske, Kitayama, Markus, & Nisbett, 1998). Accordingly, in addition to individuals' internalization of group norms, social groups compel its group members to confirm their rules. Such acculturation would also determine the conceptualization of shame and its consequences. Therefore, although relational models are universal, their implementations are specific to cultures. Categorical knowledge of shame is acquired when the knowledge of relational models are established during socialization of children or acculturation of individuals.

This thesis focuses on shame as a social relational construct as it is linked to the relational models. In other words, it is assumed that individuals experience shame in different relational situations though these relational situations are governed by different moral motives. However, it can be expected that violating different moral motives would result in different affective and behavioral consequences. Thus, shame is expected to be experienced differently across the relational situations. Finally, it is assumed that because the concept of shame consists of various moral motives, expectancies, and behavioral consequences, it can have different conceptualizations. In sum, this dissertation aims to explore how individuals conceptualize shame in different social relationships (i.e., relational models) and what functions shame serve in these relationships in a series of studies.

1.4. Outline

Relational models differ in their regulatory rules and moral motives. These rules and moral motives are acquired during socialization process and acculturation of individuals. Human beings learn and internalize their social groups' norms for each relational model. These norms are also attached to different affective reactions, both positive and negative. For instance, in three studies Simao and Seibt (2014) demonstrated that individuals show gratitude to the one that benefits them when applying communal sharing, but not the other relational models because they perceive their partner as motivated to meet their needs (one of the basic principles of communal sharing). Similarly, each relational model is potentially associated with a specific affective state that is elicited when the relational model is intensified. For instance, when individuals experience a sudden and intense communal sharing situation, they also experience an emotional state of being moved or touched (Schubert, Zickfeld, Seibt, & Fiske, 2016). This emotional state is called *Kama Muta* (a Sanscrit word meaning "moving with love"). Individuals feel a warmth in their chest, chills or goosebumps, and their eyes get moist. Furthermore, this emotional state is found to be experienced in many countries including Turkey (Zickfeld et al., 2018), even if there is no direct name for it. Thus, communal sharing is linked to a specific affective state that motivates individuals to confirm norms of the relational model. It can be expected that the other relational models are also with specific affective states. For instance, intensified authority ranking probably evokes 'awe'. It is plausible to expect that each relational model would represent different consequences for the transgression of their moral motives. Thus, this thesis assumes that the concept of shame includes different characteristics that are closely related to knowledge of separate relational models. Any transgression will result in different experiences of shame. Accordingly, this thesis *explores* how individuals conceptualize their own shame experiences and how shame is associated with different outcomes in different relational situations.

1.5. Hypotheses

It is assumed that conceptualization of shame differs in four relational models and shame has different prototypical characteristics within each model. In other words, this study aims to examine whether individuals have different experiences of shame in different relational situations and whether they can distinguish typical characteristics of shame in these situations. Thus, this study first aims to identify the prototypical characteristics of shame for each relational model. Accordingly, it is hypothesized that situated conceptualization of shame will consist of (1) *purity* and *unity* related events, experiences, and moral motives when individuals implement communal sharing to relate; (2) hierarchy, status quo, and order related events, memories, and moral judgments when authority ranking is implemented; (3) equity and balance related events, experiences, and moral motives when equality matching is the situation; and (4) proportionality related events and morals when individuals implement market pricing.

Second, considering that conflicting motives and behavioral outcomes (i.e. approach vs. avoidance behaviors) have been associated with shame in the previous research (De Hooge et al., 2008; De Hooge et al., 2018; Jacquet, Hauert, Traulsen, & Milinski, 2011; Randles & Tracy, 2015; Sheikh, 2014; Tangney & Tracy, 2012;), it will be investigated if the assessment of shame within different relational models and varying conceptualizations of shame would explain previous contradictory findings. There exist a substantial literature linking shame (especially high tendency to feel shame) with avoidance motivations and behaviors (including social isolation, withdrawal, anger, denial, negative mood). However, as aforementioned, a new line of research has demonstrated that shame can also evoke approach motivations and behaviors (including pro-social behaviors, restoration of self, and cooperation). Thus, most probably, shame is related to both avoidance and approach motivations. This study aims to investigate if relational situations are correlated with the way individuals behave when they experience shame. It is expected that (5) individuals will be more likely to approach a relating partner after a shameful experience in the communal sharing situation compared to the other

three relational situations. It is also expected that (6) individuals will be more likely to show avoidance motivations after their shameful experience in authority ranking and market pricing situations compared to communal sharing and equality matching. Finally, regarding the emotional intensity and strength of shameful experience, (7) it is hypothesized that shame would be experienced the stronger in in the authority ranking and market pricing relationships as compared to communal sharing and equality matching.

CHAPTER 2

HOW INDIVIDUALS IDENTIFY THEIR RELATIONSHIPS AS DESCRIBED IN RMT: A PILOT STUDY

Relational Models Theory (RMT) has accumulated substantial empirical evidence across different cultures for almost three decades (see A. P. Fiske's website for a full bibliography: http://www.sscnet.ucla.edu/anthro/faculty/fiske/RM_PDFs/RM_bibliography.htm).

Thus, it is evidenced that people implicitly apply different sets of rules and norms in their relationships when relating with other individuals and groups. However, the relational models explained by the theory are at the elementary level and it is difficult to explicitly detect which models are actually operating in a given relational situation.

It is important to note that actual social relations are indeed the combination of relational models. According to the theory, "By combining the elementary forms in various concatenations and nested hierarchies, people produce complex social forms" (Fiske, Haslam, & Fiske, 1991, p. 658). For instance, consider a football team: There is a coach and his or her assistants, captains, players, and other assistants. There is a hierarchy between coaches and players or captains and players and all these professionals are bound with different rates of salaries, but the team with all its members is perceived as an indifferent unity. Thus, it is difficult to analyze such a group by only relying on one elementary model. It will not be easy to detect which model is dominant in the given situations for all times for lay people or experts. Therefore, it is necessary to assess the degree of agreement between the researchers and participants in identifying relational models at the elementary level in varying social situations. For that purpose, a pilot study is designed, where participants were asked to distinguish their relationships on basis

of elementary level relational models after they were given a detailed description of each relational model. The purpose of this study is to investigate to what extent the lay people can understand and discriminate their own relationships in terms of relational models. It is expected that there would be a strong agreement between participants and the researcher in describing g social interactions into specific relational models.

2.1. Method

2.1.1. Participants

Sixty-three Middle East Technical University (METU) students (Female = 36) participated in the study in return for bonus credit. The average age was 21.87 ($SD = 2.06$) and 71.1% of their mothers had a high school degree or more.

2.1.2. Procedure and Materials

The participants were recruited from the participants of another lab experiment (4th experiment in Uysal, Uğurlar, & Dalğar, manuscript in preparation) by asking them if they would like to voluntarily participate in this study. After they finished the main lab experiment, the researcher asked the participants if they would like to voluntarily participate in this study. If they agreed, then the questionnaire was given (see Appendix A).

First, the participants were asked to provide a detailed description of one of their experiences that they felt ashamed when they were in a social contact with some other people (adapted from Shaver, Schwartz, Kirson, & O'Connor, 1987; and Tangney et al., 1996). Then, they rated their level of shame on a 10-point Likert type scale ('1' referred to '*I didn't feel ashamed at all*' and '10' referred to '*I felt ashamed very much*'). These ratings were not analyzed in scope of this study.

Then, the participants were asked to evaluate their relationships in the social interaction they had just written. To rate their relationships, the participants provided five paragraphs describing each relational model (each paragraph was

describing one relational model, adapted from Haslam, Reichert, & Fiske, 2002). Two alternative descriptions for authority ranking were used to distinguish where the participants were superordinates or subordinates. For instance, the following paragraph was used to describe communal sharing.

You and this person take a “one for all and all for one” approach toward one another. You each feel that “what’s mine is yours” and that what happens to the other person is nearly as important as what happens to you. If the other person needed your help, you would cancel your plans and help them out, and they would do the same for you. Similarly, you would give the person the shirt off your back if they really needed it and they would do the same for you. You willingly share food with this person and, if necessary, you would happily share a soda using the same straw or share a meal using the same fork

The participants were asked to rate the question *‘how much your relationship with the individual(s) in your shame experience resembled to the following descriptions?’* on a 7-point Likert type scale (‘1’ referred to *‘not resembled at all’* and ‘7’ referred to *‘completely resembled’*) after reading each description. At last the participants were thanked and debriefed.

The researcher of this thesis blindly read all the experiences the participants had written and independently rated all the narrated relationships on the same scale.

2.2. Results and Discussion

This study aimed to examine if people can discriminate their own social interactions in terms of relational models. A high degree of agreement between participants and researchers in identifying specific relationships in a given situation in terms of relational models when the descriptions of the models were provided would support the expectation. A series of two-way random inter class correlations [ICC(2,k)] were conducted to investigate the ratio of the agreement between participants and researcher and a series of t tests were performed on each relational model to examine the ratio of the discrepancy between participants and researcher.

As it is depicted in Table 2.1, participants of the study and the researcher significantly agreed on evaluation of their relationships when identifying them in terms of relational models in all but authority ranking superordinate condition, and ICC(2,2) values ranged between .59 to .84 for the significant effects. There was lack of agreement on the authority ranking when the participants were in superordinate positions in the interaction, $ICC(2,2) = .29, p = .093, 95\% C.I. [-.18, .57]$, and relatively small agreement on equality matching ($ICC(2,2) = .59, p < .001, 95\% C.I. [.32, .75]$).

The paired samples t-tests (Table 2.2) indicated non-significant discrepancies between participants and researcher for the identification of communal sharing ($\Delta M = -.25, s.e. = .19, 95\% C.I. [-.64 .15], t(60) = -1.23, p = .222$), authority ranking when the participants were in subordinate position ($\Delta M = -.11, s.e. = .24, 95\% C.I. [-.59 .37], t(61) = -0.47, p = .640$), and market pricing ($\Delta M = -.03, s.e. = .21, 95\% C.I. [-.45 .38], t(62) = -0.15, p = .879$) indicating that participants and the researcher were not discrepant on these conditions. However, consistent with the ICC results, there were significant discrepancies between participants and the researcher in authority ranking when the participants were in superordinate position ($\Delta M = -1.13, s.e. = .22, 95\% C.I. [-1.57 -.68], t(61) = -5.08, p < .001$) and in equality matching ($\Delta M = .59, s.e. = .24, 95\% C.I. [.10, 1.08], t(62) = 2.40, p = .019$).

Table 2.1

Consistency between participants and researcher on relational models

Variables	<i>ICC</i>	<i>p</i>	<i>95% C.I.</i>
Communal Sharing	0.84	< .001	.73, .90
Authority Ranking_sup.	0.29	0.093	-.18, .57
Authority Ranking_sub.	0.68	< .001	.47, .81

Table 2.1 (continued)

Equality Matching	0.59	< .001	.32, .75
Market Pricing	0.74	< .001	.57, .84

Notes: “Authority Ranking_sup.” stands for the condition where participants were in superordinate position, and “Authority Ranking_sub.” stands for the condition where participants were in subordinate position.

The results of the study revealed that the participants agreed with the researcher when they were asked to evaluate their specific relationships and identify them in terms of elementary level relational models when the conditions were communal sharing, authority ranking (when they were in subordinate positions), and market pricing, and they partially agreed on the identification of equality matching.

Table 2.2

Discrepancies between the researcher and participants on evaluation of social interactions

Pairs	Variables	N	M (SD)	t	df	p	95% C.I.
Pair 1	CS_researcher	61	3.54 (1.99)	-1.23	60	0.222	-0.64, 0.15
	CS_Participants	61	3.78 (2.16)				
Pair 2	AR_Sup._researcher	62	1.32 (0.81)	-5.08	61	< .001	-1.57, -0.68
	AR_Sup._Participants	62	2.45 (1.74)				
Pair 3	AR_Sub._researcher	62	3.15 (1.94)	-0.47	61	0.64	-0.59, 0.37
	AR_Sub._Participants	62	3.26 (1.91)				
Pair 4	EM_researcher	63	4.27 (1.57)	2.4	62	0.019	0.10, 1.08
	EM_Participants	63	3.68 (1.99)				
Pair 5	MP_researcher	63	2.35 (1.75)	-0.15	62	0.879	-0.45, 0.38
	MP_Participants	63	2.38 (1.85)				

Table 2.2 (continued)

Notes: CS = Communal Sharing; AR_Sup. = Authority ranking when the participant was in the superordinate position; AR_Sub. = Authority ranking when the participants was in the subordinate position; EM = Equality Matching; MP = Market Pricing; "Researcher" indicates the ratings of the researcher, whereas "Participants" indicates the ratings of participants.

The lack of agreement on authority ranking when the participants were in superordinate position could be related to the characteristics of participants. They were relatively young and all of them were students, thus, it's unlikely for them to engage in relationships where they were higher in status and in a administrative or supervisor position. Although the theory accepts the relational models are biologically innate, in other words, human beings are evolved to implement some aspects of these elementary models, individuals have to learn the implementation rules within a culture through socialization or acculturation (Fiske, 1992). Thus, student samples of this study likely have insufficient direct experience in authority ranking when they were in superordinate position and cannot discriminate their social interactions in terms of this condition.

Since human sociality is very complex, and no relationship is regulated by only one relational model, it was not easy for individuals to identify any relationship by elementary models. Still the participants were fairly good in identifying their relationships into specific relational models. Thus, there is enough evidence for further research to rely on participants' ability to identify and classify their social interactions in terms of relational models in a given situation. Only the authority ranking when the participants were in superordinate condition can be omitted from the studies when the students will be the only participants, however this condition will be kept in the next study for exploratory purposes.

CHAPTER 3

FEATURE LIST TASK

The pilot study indicated that people are substantially successful in evaluating their own social interactions based on relational models at the elementary level. In the present study, a feature list task was used to explore how shame is conceptualized in different relational situations categorized by relational models. First, the category knowledge for shame in each relational model will be explored in this feature list task. Then, the exemplars, rules, prototypical features of shame in each model will be investigated and compared between different models.

Meanings of different concepts (e.g., “chair”, “bird”, etc.) are, at least partly, represented by their feature bases in the memory (Collins & Quillian, 1969; McRae, De Sa, & Seidenberg, 1997): but, not all of these features were central to the meaning of the concept (Rosch, 1975), and not all of them are activated in every situation (Barsalou, 1982). Individuals can access the *activated* category knowledge about concepts, and present the features (or activated characteristics; i.e. feature lists) of the concepts when they are asked (Barsalou, 2003; McRae, De Sa, & Seidenberg, 1975; Rosch, 1975).

The prototypicality analyses of feature lists identify the most common features of a concept’s (i.e., it is *shame* in this study) category knowledge (Horowitz, French, & Andersen, 1982). On the one hand, prototypically organized concepts should be identifiable by lay people, centrality of these features to the concept should be rated by people, and these judgments should affect the cognitive processes related to the concept (Rosch, 1975). On the other hand, these judgments of prototypicality are also affected by the situation in which the judgment is made (Barsalou, 2003, 2005; Lebois, Wilson-Mendenhall, & Barsalou, 2014; Wilson-Mendenhall, Barrett, &

Barsalou, 2015). In this manner, relational models by their distinct regulatory rules and moral motives could be best candidates to represent different prototypical features of shame. Representations of shame are possibly associated with or embedded in the mental representations of social relationships. Thus, it is expected to detect at least four categories of shame, prototypical features of which would correlate with relational model.

Using the feature list task to understand shame will provide us (1) information of perceptual and experiential features of *shame* in a given relational situation, (2) activated features of shame in that situation, (3) individuals' general knowledge of shame, and (4) their knowledge of their language (McRae et al., 1997; Ratcliff & McKoon, 1988). This study will specifically focus on the first and the second aspects, which are the situated features of shame in a particular relational model.

Specifically, it is expected that prototypical conceptualization of shame are expected to consist of (1) purity and unity related moral motives and behaviors in communal sharing; (2) hierarchy, status quo, and order related moral motives and behaviors in authority ranking; (3) equity and balance related moral motives and behaviors in equality matching; and (4) fairness and proportionality related moral motives and behaviors in market pricing.

3.1. Methods

3.1.1. Participants

Two hundred fifteen (Females = 130) university students were recruited from psychology courses of Middle East Technical University Psychology Department during a semester using the METU SONA system. The mean age was 21.36 (SD = 2.03) and all participants were fluently speaking Turkish.

3.1.2 Procedure and Materials

The feature list task was designed as an online survey. Participants were randomly assigned to one of the five conditions. Similar to the pilot study, authority ranking

was divided into two as the participants were in superordinate condition and as they were in subordinate condition. Thus, five relational models were the conditions.

First, participants were presented the description of the relational model that they were randomly assigned (the same descriptions from the Pilot Study, adapted from Haslam et al., 2002, see Appendix B for all materials)). After participants read the paragraphs, they were asked to think of their social relationships of the same kind. Then, they were asked to name one person, with whom they contact as the described way. They, later, wrote down one of their memories that they felt ashamed of during their contact with that person. The purpose of asking naming and writing down the memories was indeed to activate participants' mental network associated with a particular relational model (Ratcliff & McKoon, 1988), forcing them to more thoroughly thinking about the described model, and to restrict their activated memories to the related relational model only. In other words, the aim was to activate their shame related knowledge, but only within the questioned (situated) model.

After participants answered the list of questions, they were asked to make two separate lists (i.e., *feature list*). On the first list, they made a list of what the emotion *shame* means, refers to, and what are the characteristics of this emotion in the given social relationship. On the second list, they made a list about what could be eliciting factors and events of shame in the given model (situation). Lastly, participants were debriefed and thanked.

3.1.3. Analysis Strategy

Participants were asked to make two separate lists related to their own shame experiences. Data on two lists were transformed on a spreadsheet and those participants who did not complete the survey were omitted from the data. Then, first, the data were divided into five conditions, that each spreadsheet consisted of only two lists (i.e. a feature list and an elicitor list) for one relational model. In this process, the information about which spreadsheet belongs to which condition (which relational model have participants assigned) was deleted, thus, the analyzed

data was anonymized in order to blind code when re-coding the data. At the end of this data preparation process, the coder had five spreadsheets all consisted of two lists for one relational model condition.

I re-coded each statement in the feature lists and elicitor lists by decomposing the statements into their most basic semantic components. Thus, following the procedure used by McRea et al. (1997), each re-coded statement expressed only *one* semantically meaningful feature. For instance, the raw statement that was written by a participant was (in Turkish) “*Gereken özeni saygıyı göstermemekten dolayı kötü hissetmek*¹”. This statement was separated and re-coded in three statements: (1) “*gereken özeni göstermemek*”, (2) “*gereken saygıyı göstermemek*”, and (3) “*kötü hissetmek*”. In this re-coding process, the meaningless and unrelated statements were also deleted from the analysis data. For instance, a participant wrote “*en zoru başkası adına utanmadır*²” or another wrote “*bu kalıcı bir utanç olabilir*³”. Such statements were unrelated to the question (the first example indicated a vicarious shame, whereas the second is meaningless in the first sense) and were omitted from further analyses.

In the next step of the analysis, the re-coded data for each condition was investigated if there were common patterns across the statements and if abstract categories could be reached through the statements. For instance, the following statements were re-coded from the lists of several participants: “*Beni yetersizlik duygusu utandırdı*⁴”, “*Ona yardım edememek beni utandırdı*⁵”, “*Utanç beceriksizliğin sonucudur*⁶”, “*Utanç algı yetersizliğinin sonucudur*⁷”, “*Kişi*

¹ In English: “Feeling bad due not to show required care, respect”.

² In English: “The hardest is feeling ashamed on behalf of other”.

³ In English: “This can be a lasting shame”.

⁴ In English: “Feeling being inadequate ashamed me.”

⁵ In English: “My inability to help her/him ashamed me.”

⁶ In English: “Shame is result of indexterity.”

*kendisini zeka seviyesinden yoksun hissedebilir*⁸, and “*Kişi kendisini ezik hissedebilir*⁹”. Participants who provided these statements were in the authority ranking condition, where they were in the superior position. These statements were collected in the same category in the analysis, because all were characterized authority ranking when the person was in superior position as being competent, capable, and omnipotent to protect and care when the relational contacts needed. Any inadequacy in these characteristics were linked to shame, thus, the category was labeled as “*Fail to do something when being famed as expert*”. The same strategy was followed until all possible statements were categorized into all relational situations.

3.2. Results

The aim of the current study was to investigate different conceptualizations of shame within the four relational models. A feature list task was given to participants to see prototypical features of shame. Participants were expected to make two lists: the first was about what shame means in the given relational situation (feature list), and the second was about what made them ashamed in the given relational situation (elicitor list). It was hypothesized that conceptualization of shame would include basic moral motives embedded to relational models. Particularly, it was expected to include purity and unity related features in communal sharing, hierarchy related features in authority ranking, equality related features in equality matching, and fairness in proportionality in market pricing.

After the data was re-coded and cleaned for the analyses, the first analysis revealed that participants in all five conditions made the two lists almost identical. Both feature list and elicitor list were consisted very similar or same statements. For

⁷ In English: “Shame is result of lack of understanding.”

⁸ In English: “The person can feel oneself as deprived of adequate intelligence.”

⁹ In English: “The person can feel oneself as bruised.”

instance, a participant wrote *“ilk kez elini tutmak utanırıcıdır¹⁰”* in her feature list and wrote *“öpüşmek ve ilk kez elini tutmak utanırıcıdır¹¹”* in her elicitor list. Similarly, another participant wrote *“Bu ilişkide tükürdüğümü yalamam benim için bir utançtır¹²”* in her feature list and wrote *“Yapmam dediğim bir şeyi yapmak¹³”* in her elicitor list. In these examples, the former one was almost identical, whereas the second indicated same behavior. Thus, since all the data was similar in this manner, only the feature list was analyzed.

Examination of the feature list showed that the majority of the re-coded statements were about what made the participants ashamed in their reported shame experiences. Participants had difficulties in defining and providing the meaning of shame in their lists, but reported different eliciting factors of shame. However, the list was still rich enough to investigate the features of shame under different relational models.

Looking at the general frequencies, participants listed the similar number of items in all conditions after cleaning the first unrelated items, such as 132 items in communal sharing, 130 items in authority ranking where the participants were superordinate, 119 items in authority ranking where the participants were subordinate, 137 items in equality matching, and 136 items in market pricing. Again similar in all relational situations, the most items were under the miscellaneous category, which shared all relational models and were not coded as distinct categories. Items such as “lying”, “feeling regret after a misdeed”, or “inconsideration” were categorized under this category.

Specifically, unity related properties were expected in communal sharing. Supporting the hypothesis, the results revealed that main categories in communal sharing situation involved violation of unity rules such as being unavailable when the contact person was needed and disappointing close others, and violation of

¹⁰ In English: “holding his/her hand for the first time is shameful”.

¹¹ In English: “holding his/her hand and kissing for the first time is shameful”.

¹² In English: “Eating my word in this relationship was shame for me”.

¹³ In English: “Doing something that I have told I don’t”.

purity such as sexual/physical contact, adultery. Misdeeds to family and close others also appeared as categories, as well as public awareness of their transgressions.

Table 3.1

The main categories in communal sharing

Categories	<i>f</i>
1. Miscellaneous	56
2. Being caught, public knowledge, denunciation, being disgraced	19
3. Getting closer, physical contact with (romantic) others including sex	15
4. Leaving others in the lurch, could not share others' problem in need	14
5. Disappointing others	9
6. Making mistake against family	9
7. Being praised, being grateful	5
8. Blushing	5

It was hypothesized that hierarchy and status related properties would emerge in authority ranking situation. The results showed that in the authority ranking when transgressors were in superordinate position, participants brought out properties related to hierarchy such as failing to satisfy some requirement for being a superior or an expert in general, and failing in protection, being bruised, being disgraced, and swallowing one's word in particular. Besides, fear of feeling small or being laughed at also appeared as categories.

Table 3.2

The main categories in authority ranking (superordinate)

Categories	<i>f</i>
1. Miscellaneous	54
2. Fail to do something when being famed as expert	20
3. Being bruised (eziklik), being disgraced	19
4. Going back on (sözü tutamamak) and swallowing one's word	16
5. Fail in protection	8
6. Feeling small	7
7. Being laughed at	6

The categories appeared to be related to devaluation of selves in authority ranking when transgressors were in subordinate position. The categories involved properties, such as feeling of being wasted, worthlessness, wishing to hide. Violation of respect and shortcoming to meet expectations were other topics that came out from the lists.

Table 3.3

The main categories in authority ranking (subordinate)

Categories	<i>f</i>
1. Miscellaneous	61
2. Feelings of being wasted, worthlessness	24
3. Failing in fulfilling one's promise, failing in meeting expectations	13
4. Wish to hide, not having face to others	12
5. Disrespect	6
6. Being alone	3

It was hypothesized that participants would bring out categories related to balance and equality and problems with fairness when the relational situation was equality matching. There were fewer categories in equality matching compared to other relational situations. The categories involved failing in reciprocity, falling short in some duties, feeling degraded in front of contact people, and public knowledge of their misdeeds.

Table 3.4

The main categories in equality matching

Categories	<i>f</i>
1. Miscellaneous	49
2. Fail in paying back, fail in reciprocity	37
3. Feel degraded	27
4. Being short of	12
5. Public knowledge	12

In the case of market pricing, it was hypothesized that similar to equality matching, the categories would involve impairment of fairness and damages in pre-established ratios in relationships. The results indicated categories related to failing in meeting expectations, and misimpression. Besides, worthlessness, being short of responsibilities, supremacy of others were categories.

Table 3.5

The main categories in market pricing

Categories	<i>f</i>
1. Miscellaneous	72
2. Fail in meeting expectations	13

Table 3.5 (continued)

3. Misimpression, disfavour	11
4. Being short of responsibilities	9
5. Fail in reciprocity	8
6. Worthlessness	8
7. Supremacy of others	7
8. Being insulted	5
9. Talking about money, goods, merchandise	3

3.3. Discussion

The Feature List Task was conducted to test the hypothesis that conceptualization of shame would be situated in relational models, and thus, category knowledge of shame under different relational situations would involve moral motives of corresponding relational models. However, the lists participants provided did not clearly respond the question of what shame was, but which factors elicit shame. Thus, the main categories were created after analyzing the shame-eliciting factors.

Although the lists were not directly about how individuals conceptualized shame, it was still possible to extract the categories which reflected that participants could distinguish certain moral properties of relational models associated with shame. Unity related properties in communal sharing and hierarchy related properties in authority ranking were observed supporting the hypotheses. In addition, the categories in equality matching and market pricing were also parallel to expectations. However, the properties listed in market pricing were similar to both categories of authority ranking and equality matching. Most items in the lists did not directly reflect a relational situation. These items were shared in all tested relational models and involved eliciting factors such as telling a lie, crying in front of others, or properties such as feeling regret, feeling stressful. These properties

appear to be common features of shame and participants probably brought them out due to their general knowledge of shame.

Since participants did not clearly report how they specifically conceptualized shame for each relational model, it is hard to conclude that shame is situated in relational models. The results only indirectly support the claims of this thesis. One possible reason for participants not clearly identifying their category knowledge of shame might be related with the design of the study. Reporting almost identical lists to the two different questions implies that the questions were not clearly understood by participants. A lab experiment that enables face-to-face communication between researcher and participants or in-depth interviews with the participants could be more effective design strategy. In addition, given that shame is an abstract concept and could be difficult for the participants to reflect its situated features, an in-depth interview with fewer participants could be more effective to activate and report their situated knowledge of shame.

CHAPTER 4

SITUATED EFFECTS OF SHAME

The Feature List Task study investigated the situated conceptualization of shame as grounded in relational models. The results of the study suggested that different eliciting factors could be detected for each relational model though the , the support was indirect in terms of the knowledge of shame that that regulates interpersonal relationships. This chapter focuses on the two outcomes of shame, approach and avoidance motivation and the strength of the emotion within each relational model. If shame is situated in social relationships, the association between a shameful transgression and approach/avoidance motivations would change according to the relational situations and if shame has different associations with relational models, and its strength should be different for each relational model.

As explained above, there seems to be two main paradigms or research lines of shame in terms of its effects on social behavior. In the first line of research, shame is associated with avoidance motivations, and certain individuals and interpersonal problems including but not limited to feelings of inferiority and worthlessness, lack of empathy, interpersonal distrust, some social problems like interpersonal aggression and violence, and psychological pathologies (Lewis, 1971; Randles & Tracy, 2015; Tangney & Dearing, 2002; Tangney et al., 2014; Tangney & Tracy 2012). However, in the recent line of research, shame was also linked with approach motivation, prosocial behaviors, social support, regulation of cooperation, and hierarchical relationships (De Hooge, 2014; De Hooge et al., 2008; De Hooge et al., 2011; Fessler 2004; 2007; Jacquet et al., 2011; Sheikh, 2014; Wong & Tsai, 2007). All of these recent studies are indeed related to the regulation of social relationships in general. Thus, there exist an inconsistency between the two lines of research in terms of motivations emerged after a moral transgression.

Shame might motivate people in two ways to regulate relationships and behaviors (Lickel, Kushlew, Savalei, Matta, & Schmader, 2014). Individuals have the knowledge of relational models that regulate social relations. Having the knowledge of moral motives of relational models, shame has a preventive role for moral and social transgressions (Skeikh & Janoff-Bulman, 2010), because these transgressions involve high risk of avoidance, isolation or loss of relationships. On the one hand, individuals try to escape punishment or social isolation, and knowledge of shame motivates them to escape transgressing moral motives in a relationship. On the other hand, shame also motivates the feeling of “undoing” the situation or “repair” if it is possible or if the risk is not very high (De Hooge, et al., 2010). This thesis asserts that if the given relationship in a shameful situation is too valuable to lose, or if the related individual or group supports individuals, they would more likely show approach motivation after their transgressions. They also would be more willingly to engage in reparative actions.

The relational model that was implemented in a situation can influence how individuals experience the emotion according to the nature of transgression, and thus the outcome of shame on social behavior differs according to moral motives of the implemented relational model. Since the rules of relationships change, the outcomes associated with shame, as avoidance or approach, would also change.

This chapter will explore shame considering its outcomes, namely its relation to avoidance and approach motivations within different relational situations. It aims to investigate whether the contradicting outcomes of shame on approach and avoidance motivations found in the literature were due to its different conceptualization and functioning in different relational models. It is hypothesized that shame will be highly associated with the approach motivation in communal sharing compared to the other relational models and it will be strongly associated with the avoidance motivation in authority ranking and market pricing compared to other relational models (Hypotheses 5 and 6 of the thesis).

4.1. Study 2

The primary purpose of this study is to examine the relationship between shame and the motivations of avoidance and approach within the framework of relational models. Specifically, it will be investigated if the outcomes of feeling ashamed have a tendency to change in different relational situations. Secondly, this study will explore if individuals differ in their cleansing and volunteering behaviors after shame induction to repair consequences of their shameful behavior. It will be explored if participants would differ in their prosocial tendencies in different relational situations after they remember their shameful behaviors. In addition, it will be also explored if they will differ in their ratings of cleansing products, which was supposed to be related their moral cleaning intentions (Zhong & Liljenquist, 2003). Finally, this study will also be used as a reference for detecting effect size of scientific interest in the hypothesized associations between relational models and outcomes of shame for the future studies.

4.1.1. Methods

4.1.1.1. Participants

Ninety-seven (Female = 56) Amazon Mechanical Turk workers participated in the study. The mean age was 34.88 ($SD = 10.73$) and 62% of the participants had at least a 4-year college degree. Majority of the participants were Caucasian (72.2%), which was followed by African-Americans (11.3%).

4.1.1.2. Procedure and Materials

After giving their consent, participants were randomly assigned to one of three relational conditions (communal sharing, authority ranking, and equality matching). They were first asked to read a short description of assigned relational model (adapted from Haslam, et al., 2002) and reflect on their relationships of the same kind. Then, they were asked to think about a situation, in which they were ashamed when they were in a social environment with a person or a group of people that

they relate as described.. To help them in narration and remember the situation as vivid as possible, open-ended questions were provided (adapted from Shaver et al., 1987 and Tangney et al., 1996). The same procedure was used to induce shame to participants in the previous studies (e.g., Shaver et al., 1987; Tangney et al., 1996).

The questions included (1) *“Tell in detail what happened to cause you feel ashamed”*; (2) *“Why did it happen?”*; (3) *“Tell in as much detail as you can what you were feeling and thinking; what you said, if anything, and how you said it; what physical signs of shame you showed, if any; and what you did, how you acted”*; (4) *“About how long did the feeling last? How was it resolved? What caused it to change or subside? Did you do anything to repair the consequences of your behavior that caused you to feel ashamed?”*; (5) *“Can you add anything that would help to describe the emotion episode more fully?”*

After providing these narrations, the participants completed a survey to assess the dependent variables (the instruction will also remind them to remember the feeling as *vivid* as possible when they were responding to the questions). The survey can be seen on Appendix C. All statements were rated on a 10-point Likert type scale, from ‘0’ (not at all) to 9 (very strongly).

The approach and avoidance motivations were measured by seven items, adopted from Schmader and Lickel (2006). A principle component analysis with direct oblimin rotation revealed two factors as approach and avoidance items successfully distinguished (loadings ranged between .79 to .87 for approach motivation, and .89 to .91 for avoidance motivation). The internal consistency of both factors was also satisfactory (.74 for approach motivation and .91 for avoidance motivation).

The situated approach and avoidance motivations were measured by four statements, (*‘How much do you like to be close to the person you were relating/to the group you belong to?’*; *‘How much do you engage in your group after this situation?’*; *‘How much do you avoid from the person you were relating in that situation?’*; and *‘How much do you escape from your group after this situation?’*). These statements were used to assess how much the participants were likely to be

close to or escape from the individuals or groups they were in touch with when they were ashamed. These motivations were considered as situated approach and avoidance motivations, respectively, since the targets of the motivation were the individuals in the situation that participants felt ashamed.

Volunteering tendencies of the participants were also measured in this study. The volunteering item [*‘How willing would you be to be a volunteer in any way (e.g., active working, donating, tweeting, public discussions, etc.) to help children in need?’*] was to measure if participants would be willing to help others to repair consequences of their shameful behavior.

Cleansing motivations of participants were measured as how much participants would be more likely to reach cleansing product after they remember their shameful behavior. 10-item cleansing scale (Zhong & Liljenquist, 2003) to measure participants’ moral purification tendencies. The cleansing scale consisted of five cleaning items such as Dove shower soap, Crest toothpaste, Lysol countertop disinfectant, Windex glass cleaner, and Tide laundry detergent, and five non-cleansing items such as Post-it notes, Nantucket Nectars juice, Energizer batteries, Sony CD cases, Snickers candy bar. Participants rated these items on ‘how much they desire each product’.¹⁴

4.1.2. Results

A series of one-way between subject analyses of variance (ANOVA) were performed on dependent variables to explore if shame has different motivational outcomes as expected within the three different relational situations. The effects were tested first, on general approach and avoidance motivations, and then on situated approach and avoidance motivations, and at lastly on cleansing and

¹⁴ The survey also included Guilt and Shame Proneness scale (Cohen, Wolf, Panter, & Insko, 2011) and 6 items from Circles in Relational Configuration Arrays (CIRCA; Thomsen, 2010) were used to measure participants’ preferences for communal sharing, authority ranking, and equality matching. But these scales were not analyzed in this study

volunteering intentions. Means of all dependent variables for the three conditions were depicted in Table 3.1.

The results revealed no significant effect on general approach [$F(2,92) = 0.65, p = .522$] and avoidance [$F(2,92) = 0.38, p = .689$] motivations, in situated avoidance motivation [$F(2,92) = 1.29, p = .283$], and cleansing [$F(2,92) = .27, p = .764$] and volunteering [$F(2,92) = 2.09, p = .130$] intentions. However, there was a marginal difference in situated approach motivation, $F(2,92) = 2.85, p = .063$. Post-hoc comparison with Bonferroni adjustment indicated that participants in the communal sharing situation reported marginally more approach motivation towards their contact person or group after feeling ashamed ($\Delta M = 1.43, s.e. = .63, p = .077$). The rest of the post-hoc comparisons did not yield any significant differences.

Table 4.1

Means, standard deviations and one-way ANOVA results

Variable	Communal Sharing		Authority Ranking		Equality Matching		$F(2,92)p$	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
Approach	7.43	2.47	6.89	2.04	7.52	2.43	0.65	.522
Avoidance	7.35	2.68	7.85	2.22	7.43	2.37	0.38	.689
Situated Approach	6.65	2.46	5.22	2.78	6.39	2.30	2.85	.063
Situated Avoidance	4.71	3.22	5.97	3.20	5.24	3.02	1.28	.283
Cleansing	4.97	2.27	5.34	2.14	5.30	2.30	0.27	.764
Volunteering	7.62	2.74	6.27	2.74	7.16	2.51	2.09	.130

Considering that non-significant results presented above do not directly imply that null hypotheses for all dependent variables were true (Lakens, 2017) equivalence testing (Hauck & Anderson, 1984) was applied on the mean differences by using

two one-sided tests (TOST) approach (Schuirmann, 1987) using TOSTER spreadsheet proposed by Lakens (2017). In all equivalence tests a mean difference of Cohen's $d = 0.5$ (a medium effect) was determined as the minimum effect size.

For general approach motivation, the TOST procedure based on Welch's t-test indicated that the observed effect size was not significantly within the equivalent bounds of $d = -0.5$ and $d = 0.5$ when comparing communal sharing and authority ranking (Cohen's $d = 0.24$, $t(61.75) = -1.05$, $p = .149$). However, it was significantly in equality bounds when comparing communal sharing with equality matching (Cohen's $d = -0.03$, $t(62.62) = 1.88$, $p = .032$). In terms of general avoidance motivation the TOST procedure based on Welch's t-test indicated that the observed effect size was not significantly within the equivalent bounds when comparing communal sharing and authority ranking (Cohen's $d = 0.20$, $t(61.77) = 1.19$, $p = .119$) and equality matching and authority ranking (Cohen's $d = 0.18$, $t(57.35) = 1.19$, $p = .109$) but again it was significantly in equality bounds when comparing communal sharing with equality matching (Cohen's $d = -0.03$, $t(61.87) = 1.88$, $p = .033$).

The TOST procedure based on Welch's t-test indicated that the observed effect size was not significant within the equivalent bounds of $d = -0.5$ and $d = 0.5$ when comparing communal sharing and authority ranking (Cohen's $d = -0.39$, $t(61.10) = 0.43$, $p = .335$), communal sharing and equality matching (Cohen's $d = -0.17$, $t(62.94) = 1.33$, $p = .094$), and equality matching and authority ranking (Cohen's $d = -0.23$, $t(58.51) = -1.05$, $p = .149$) in terms of situated avoidance motivation.

For cleansing measure, the TOST procedure based on Welch's t-test indicated that the observed effect size was not significant within the equivalent bounds of $d = -0.5$ and $d = 0.5$ when comparing communal sharing and authority ranking (Cohen's $d = 0.17$, $t(62.92) = 1.34$, $p = .093$) and communal sharing and equality matching (Cohen's $d = 0.14$, $t(60.80) = 1.34$, $p = .081$). However, it was significant in equality bounds when comparing authority ranking and equality matching (Cohen's $d = 0.02$, $t(58.35) = 1.88$, $p = .033$).

The TOST procedure based on Welch's t-test indicated that the observed effect size was not significant within the equivalent bounds of $d = -0.5$ and $d = 0.5$ when comparing communal sharing and authority ranking (Cohen's $d = -0.49$, $t(62.45) = -0.03$, $p = .488$), communal sharing and equality matching (Cohen's $d = 0.17$, $t(62.99) = -1.31$, $p = .097$), and equality matching and authority ranking (Cohen's $d = -0.34$, $t(58.21) = 0.63$, $p = .265$) in terms of volunteering intentions.

4.1.3. Discussion

The results indicated non-significant differences for all of the outcomes of shame across relational models but situated approach motivation, in which participants were marginally more likely to be close to their relationships and groups after their shame situation compared to participants in authority ranking condition.

These non-significant results did not support the main premises of this study that the approach and avoidance motivation following shame could be distinguished across the relational models. However, these non-significant differences between relational models do not directly evidence the lack of effect (Lakens, 2017). In accordance, the results of equivalence tests indicated that the measured outcomes of shame were not equal to each other between relational models in the majority of situations. Thus, there were differences between relational models though the effect sizes were small in this sample.

Considering the results from both null hypotheses testing and equivalence testing, it is worth to note that participants were more likely to reveal approach motivations, and tend to engage in their groups after shameful experiences when they were in communal sharing and equality matching situations compared to authority ranking. On the contrary, when the participants were in authority ranking situations, they were more likely to show avoidance motivation and isolate themselves from their contact persons compared to participants in communal sharing and equality matching. However, since these results are due to equivalence testing but not due to null hypothesis testing, these results should be interpreted cautiously until they are replicated with a larger sample.

4.2. Study 3

The Study 2 did not directly support the idea that inducing shame in different relational situations would create differences in approach and avoidance motivations of transgressors. However, the null results were also not confirmed by equivalence tests. In other words, equivalence tests suggested that with a statistically adequate power it was possible to detect significant differences for interested effect sizes (Lakens, 2017). This study was designed to increase power and effectiveness of manipulation to detect the potential differences in approach and avoidance motivations of transgressors after their shameful actions. In this study, instead of using direct experiences, participants were asked to read vignettes in which a transgressor violates codes of a specific relational model. They were asked to evaluate the situation and to rate emotional state of the transgressors. Thus, perceived emotional states of transgressors and related perceived approach and avoidance motivations were assessed in this study.

It was hypothesized that participants would perceive higher emotional arousal when transgressors were in communal sharing and authority ranking situations as compared to the other relational situations. Second, it was expected that participants will rate approach motivations higher and avoidance motivations lower in a communal sharing situation compared to the other models, and that they will rate avoidance motivations higher and approach motivations lower in authority ranking situations compared to the other models. Moreover, participants' relative preference for communal sharing, authority ranking, and equality matching will influence their ratings of approach and avoidance motivations.

4.2.1. Method

4.2.1.1. Participants

A power analysis was performed by GPower software prior to data collection for a mixed groups analysis of variance design with 6 repeated measures for 2 groups and holding alpha level as .05 and power as 95%, and the effect size as $f = .14$

(using partial $\eta^2 = .02$). The results suggested 82 participants were needed to correctly reject the null hypothesis if there is a small effect at 95 % chance. Three hundred eight (Female = 200, Male = 82, Other = 1, missing = 25) undergraduate students attending psychology classes at Altınbaş University ($N = 26$), Middle East Technical University ($N = 117$), and Van Yüzüncü Yıl University ($N = 124$) were recruited to complete an online survey. Data of participants who did not complete the survey were omitted from the analyses. Furthermore, 10 participants were also deleted from the analysis since they were detected as univariate outlier ($z > 4.00$). After cleaning the data, 293 participants remained for the further analyses (Female = 196, Male = 76, Other = 1, Missing = 25). The mean age was 21.72 ($SD = 3.12$).

4.2.1.2. Procedure and Measurements

An online survey was prepared using Qualtrics software (2018). The anonymous link was distributed to the participants via different channels in each university. The METU students were reached via the department participant pool. Similarly, Altınbaş University students were recruited from the university's participant pool. Students from Van University were reached via an invitation from their psychology course professor. All participants from three universities received extra point added to their course in return to completion of the survey. The participants completed the questionnaire after they confirmed the informed consent and voluntarily agreed to participate.

The survey consisted of a total of 33 vignettes. Of them, 25 vignettes depicted a moral transgression, 5 vignettes depicted a taboo trade-off in a specific relational situation, and 3 of them were neutral vignettes for the control condition (See Appendix 4 for the vignettes). All vignettes were presented in completely random order. These vignettes were developed by the author of this dissertation using the event sample from the Feature List study presented in Chapter 3 and Study 2 presented in Chapter 4. Thus, all transgressions used in this study were created based on the real life experiences. Each relational model was represented by 5 different vignettes since the transgressor in authority ranking was represented in

both superordinate and subordinate positions. For instance, a moral transgression in communal sharing situation was “*Zeynep and Gaye were very close friends and they meet each other’s need without any hesitation. Zeynep realized that she had been careless about Gaye in recent times. She wasn’t there when Gaye needed her.*”¹⁵ After reading each vignette, participants first rated the perceived arousal level of transgressors (“*Considering the situation that Zeynep was in and how she acted in the situation, how much do you think Zeynep was emotionally aroused?*”) on a 7-point Likert type scale (“1” referred to “*Not at all*” and “7” referred to “*Extremely*”). Then, participants were asked to rate each vignette in terms of how much they think the transgressor *ashamed, felt guilty, anger, embarrassed, regret, and disgust*. They responded to the vignettes as “*Considering the situation that Zeynep was in and how she acted in the situation, how much do you think Zeynep felt each of the following emotions?*” on a 7-point Likert type scale (1 = *Not felt at all* and 7 = *Felt very much*). Finally, participants were asked to rate how much approach (“*Approached her more*”) and avoidance (“*Incline away, avoid her*”) motivations transgressors showed after each vignette by “*After this situation, how much did Zeynep show the following tendencies in her relationship with Gaye?*” on a 7-point Likert type scale (1 = *Not at all, 7 = Very much*).

The questionnaire also included 6 items from the Circles in Relational Configuration Arrays (CIRCA; Thomsen, 2010) to measure relative endorsement of communal sharing, authority ranking, and equality matching to test whether relative preference for a relational model would influence the participants’ perceptions of the outcomes of transgressions under different relational situations. The CIRCA is a graphical measurement that is composed of circles; each circle represents a person and the relationship between circles represents the kind of relationship between people in a group. Thus, participants rated “*how much do you like groups like this?*” on a 6-point Likert type scale (“1” referred to “*I don’t like groups like this at*

¹⁵ In Turkish: Zeynep ve Gaye çok yakın arkadaşlar ve birbirlerinin ihtiyacı olan her şeyi tereddüt göstermeden karşılıyorlar. Zeynep son zamanlarda Gaye’yi ihmal ettiğini ve onun ihtiyaçlarına karşı umursamaz davrandığını fark ediyor. Gaye’nin ihtiyaç duyduğu bir anda yanında olmuyor.

all” and “6” referred to “*I like groups like this very much*”). The survey concluded with demographics questions and a debriefing statement.

There were two identical forms of the survey, which differed only in the gender of the transgressors. Only one of the forms was randomly presented to the participants. Thus, the gender of the transgressing person in all vignettes was kept constant to control whether the gender of transgressors had any influence on the perception of moral transgressions. Thus, the gender of transgressors in each vignette was used as a covariate in all analyses.

4.2.1.3. Analysis Strategy

The repeated measures were used since participants rated the degree of the transgressor’s arousal level, how much they felt ashamed, guilty, angry, embarrassed, regretful, and disgusted, and how much they would approach and avoid people they interacted in the vignettes. The mean differences in perceived arousal level that transgressor would have across the relational situations as well as the level of shame, guilt, anger, embarrassment, regret, and disgust of transgressor would experience after their actions were tested by using mixed model analyses with random intercepts using split-half validation method.

Five different relational models and the control condition were entered as 6-level predictor in the models to test differences between relational models. In all analyses, the gender of transgressors of vignettes was added into the model as the covariate. Furthermore, tests were conducted with and without the relative endorsement of communal sharing, authority ranking, and equality matching (CIRCA ratings of participants) to control whether these ratings have any effect.

Again, mixed model analyses with random intercepts using split-half validation method were conducted to detect whether the ratings of specific emotions (i.e., shame, guilt, anger, embarrassment, regret, and disgust) within a relational model differed (i.e., whether a specific emotion is elicited more after transgressing codes of each relational model).

To increase robustness of the results, all analyses were conducted with train/test cross-validation approach. The whole data was randomly split into two parts taking $\frac{2}{3}$ of it as training data and $\frac{1}{3}$ as test data. First, all analyses were performed in the training data, which were then repeated with the test data to confirm the findings. This approach enhanced the certainty of the findings, if test data confirmed the results of training data.

Estimation plots (Ho, Tumkaya, Aryal, Choi, & Claridge-Chang, 2018) and raincloud plots (Poggiali, Whitaker, Marshall, & Kievit, 2018) were used to visualize the data and to compare the mean differences. The estimation plots are informative to demonstrate all of the data points at once, to focus on and compare the effect sizes, visualize the estimation, and show mean difference (effect size) distribution and its 95% confidence interval via bootstrapping the sample. Similarly, raincloud plots depict all of the data points which provides all the data points and nature of the data to the reader at one glance. Furthermore, raincloud plots depict the distribution of data for better interpretation of the reported results.

4.2.2. Results

4.2.2.1. Manipulation Check

A one-way repeated measures analysis of covariance was performed with shame as the repeated measure and gender of the transgressors as the covariate to test whether participants perceived vignettes with a transgression as more shameful compared to those with neutral events. As depicted in Figure 4.1, the results indicated a successful manipulation, in that participants perceived the vignettes presenting a transgression ($M_{adjusted} = 4.838, SE = .057$) in all models significantly more shameful than the neutral condition ($M_{adjusted} = 1.356, SE = .039$), after controlling for gender of transgressor, $F(1, 294) = 263.199, p < .001$, partial $\eta^2 = .48$. The gender of transgressors did not have a significant effect, $F(1, 294) = 0.002, p = .968$, partial $\eta^2 = .000$.

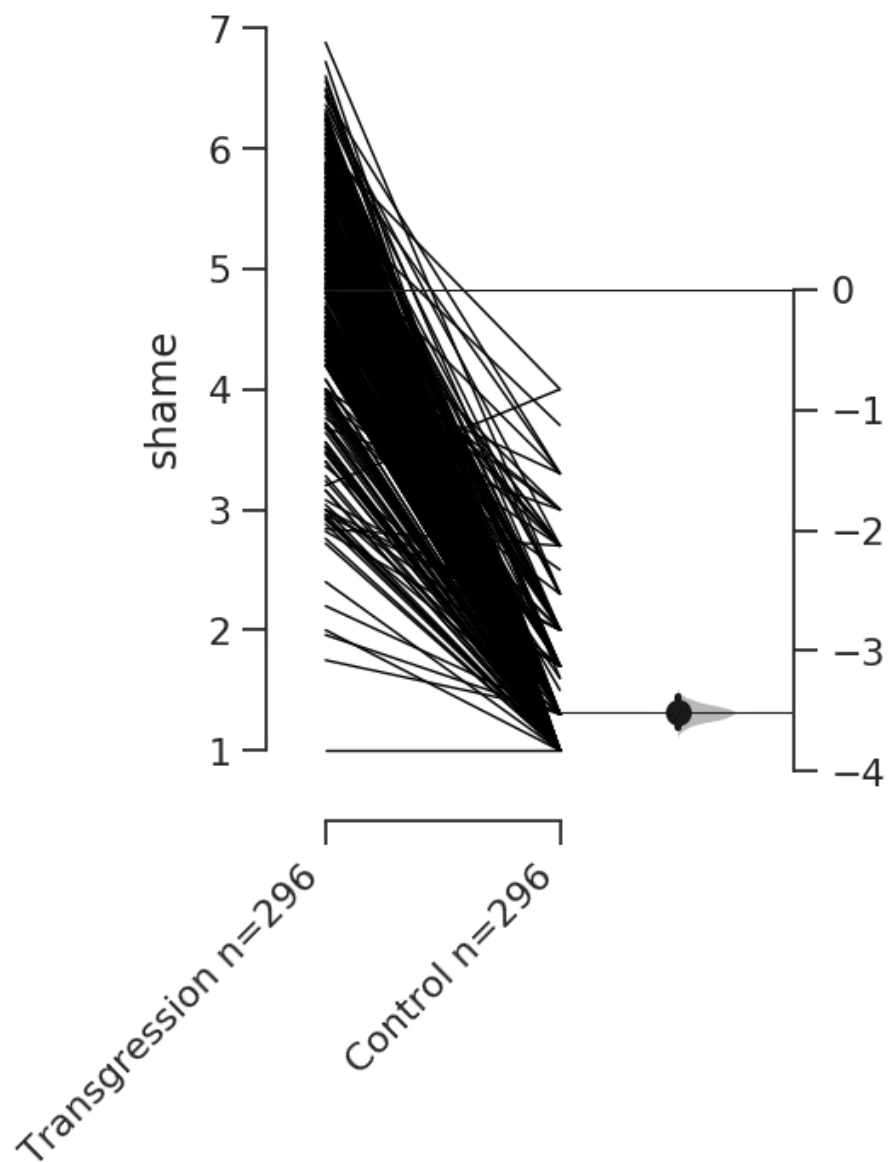

Figure 4.1 The Gardner-Altman estimation plot for manipulation check. The figure reveals the paired set of observations connected by lines on the left axis. The paired mean difference is plotted on the right axis as a bootstrap sampling distribution. The mean difference is depicted as a dot, the 95% confidence interval is indicated by the ends of the vertical error bar. $\Delta M = -3.51$ [95% CI -3.64; -3.38]

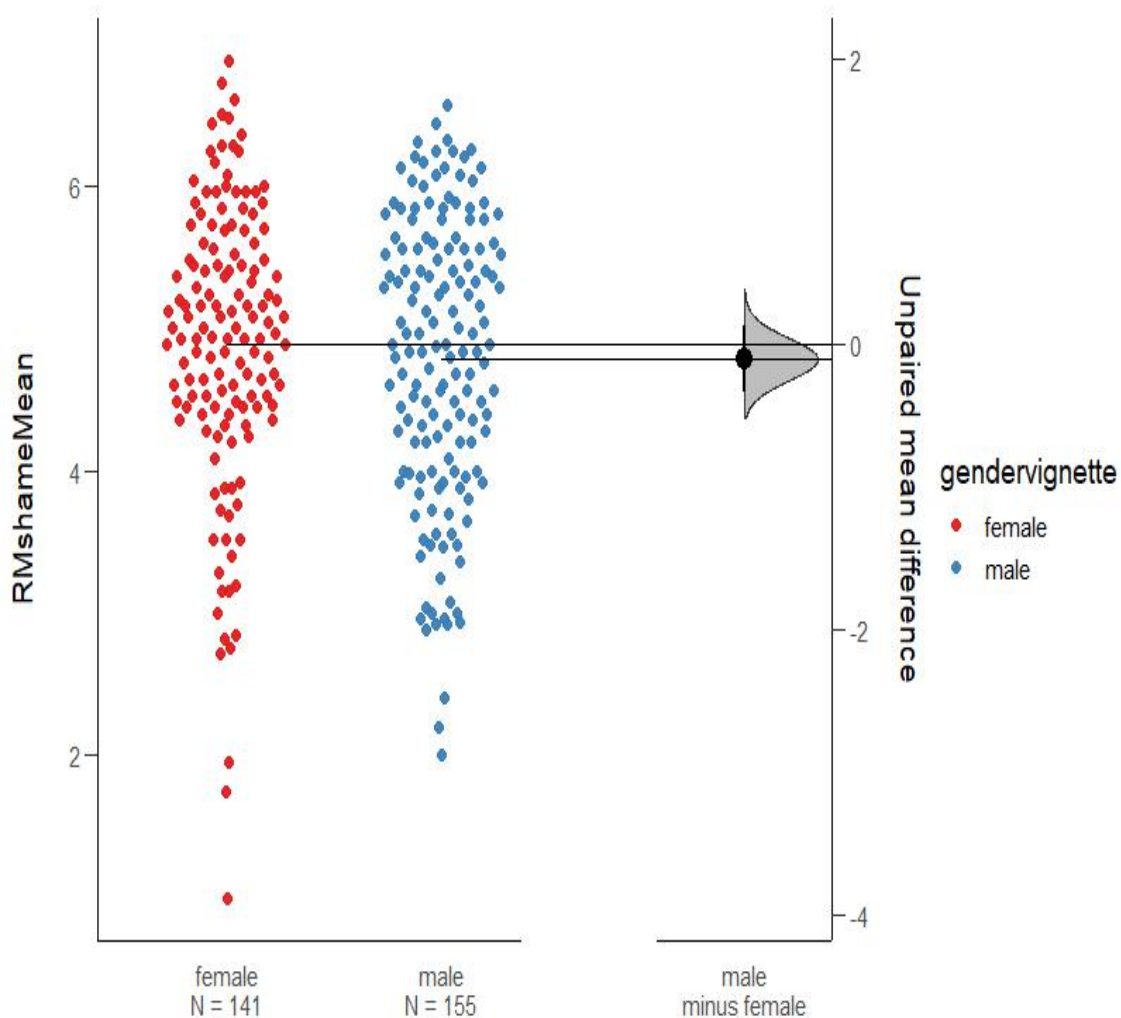

Figure 4.2 The Gardner-Altman estimation plot for differences between gender of protagonists in vignettes. It reveals the distribution of shame ratings for vignettes when transgressors were female-only or male-only on the left axis. The mean difference is plotted on the right axis as a bootstrap sampling distribution. The mean difference is depicted as a dot, the 95% confidence interval is indicated by the ends of the vertical error bar. Accordingly, $\Delta M = -0.101$ [95 CI% -0.334; 0.119] and is not significant.

Furthermore, an independent samples t test was conducted to investigate whether the gender of transgressors in vignettes had an effect on the shame ratings. As Figure 4.2 depicts, results indicated that participants did not perceive any difference between female ($M = 4.881$, $SD = 1.017$) and male transgressors ($M = 4.780$, $SD =$

1.001) across all relational situations ($t(294) = 0.861, p = .390$). The gender of transgressors was used as a between-subjects factor in all mixed model analyses.

4.2.2.2. Comparing Perceived Arousal Levels Across Relational Models

It was expected that participants would rate higher arousal levels when the transgressors violated implementing rules of communal sharing and authority ranking in the relational situation comparing to equality matching and market pricing. As a manipulation check, it was also expected that arousal level of transgressors in all relational situations would be rated higher than arousal level in the neutral condition. Mixed model analyses with random intercepts were conducted for comparing perceived arousal levels between relational models first in the training data set and second in the test data set. Six relational situations (communal sharing, authority ranking when the transgressors were in superordinate position and when they were in subordinate position, equality matching, market pricing, and the neutral condition as a control condition) and gender of transgressors in vignettes were entered as predictors to predict perceived arousal levels. The model first tested in the training data set to explore best fitting model, and then tested in the test data set to confirm the model.

The results for the training data set indicated a significant fixed effect of relational models ($F(5, 918.344) = 293.489, p < .001$) and no significant fixed effect of gender of transgressors ($F(1, 185.830) = 0.335, p = .564$). When the fixed effect estimates were checked, the intercept was observed as 3.124 ($se = .098, 95\% C.I. (2.931, 3.317)$). Participants perceived significantly higher arousal levels in communal sharing ($b = 2.376, se = .078, p < .001, 95\% C.I. (2.222, 2.529)$), in authority ranking, both when the transgressor was in the superordinate position ($b = 2.639, se = .079, p < .001, 95\% C.I. (2.485, 2.793)$) and in the subordinate position ($b = 2.249, se = .078, p < .001, 95\% C.I. (2.095, 2.403)$), in equality matching ($b = 1.878, se = .079, p < .001, 95\% C.I. (1.724, 2.033)$), and in market pricing ($b = 1.623, se = .078, p < .001, 95\% C.I. (1.470, 1.777)$) compared to the neutral condition.

Post hoc analysis with Bonferroni adjustment was performed to compare perceived arousal levels *between relational situations*. Accordingly, as seen in Table 3.2 and Figure 4.3, participants perceived the highest arousal levels in authority ranking when transgressors were in the superordinate position ($M = 5.797$, $SE = .077$). Perceived arousal level of transgressors in communal sharing ($M = 5.534$, $SE = .077$) and authority ranking situation when the transgressors were in subordinate position ($M = 5.407$, $SE = .077$) were not significantly different from each other, but both were significantly higher than equality matching ($M = 5.036$, $SE = .077$) and market pricing ($M = 4.781$, $SE = .077$). Participants rated higher arousal levels in the equality matching situation than it was in the market pricing situation.

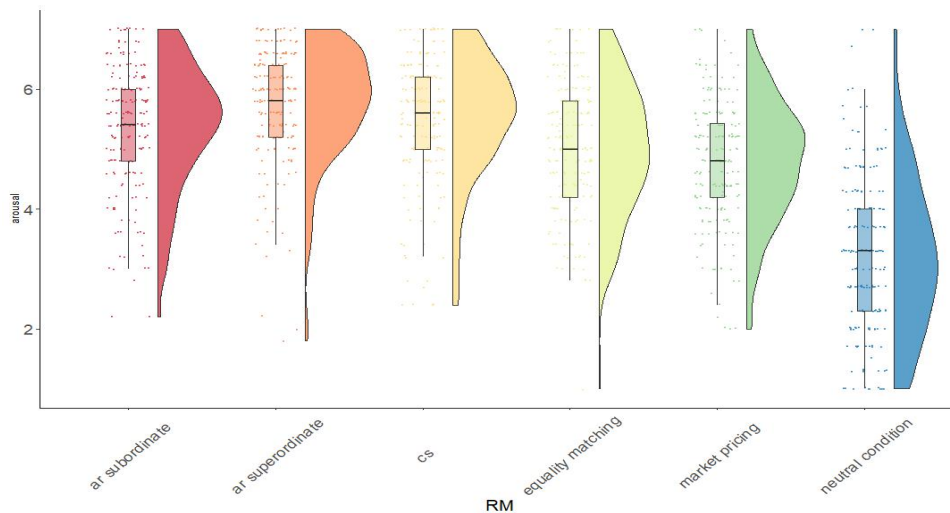

Figure 4.3 The raincloud plot of arousal level in training data set reveals the distribution of data and box plot around the median.

The same model that was tested in training data set was tested with the same command in the test data set. The results confirmed the fixed effects estimates of the training data set. However, the arousal level difference between communal sharing ($M = 5.677$, $SE = .099$) and authority ranking when transgressors were in superordinate position ($M = 5.908$, $SE = .098$) became non-significant. Further, the difference between equality matching ($M = 5.102$, $SE = .098$) and market pricing ($M = 4.833$, $SE = .099$) situations also became non-significant (Please see Table 4.2 and Figure 4.4 for all estimations).

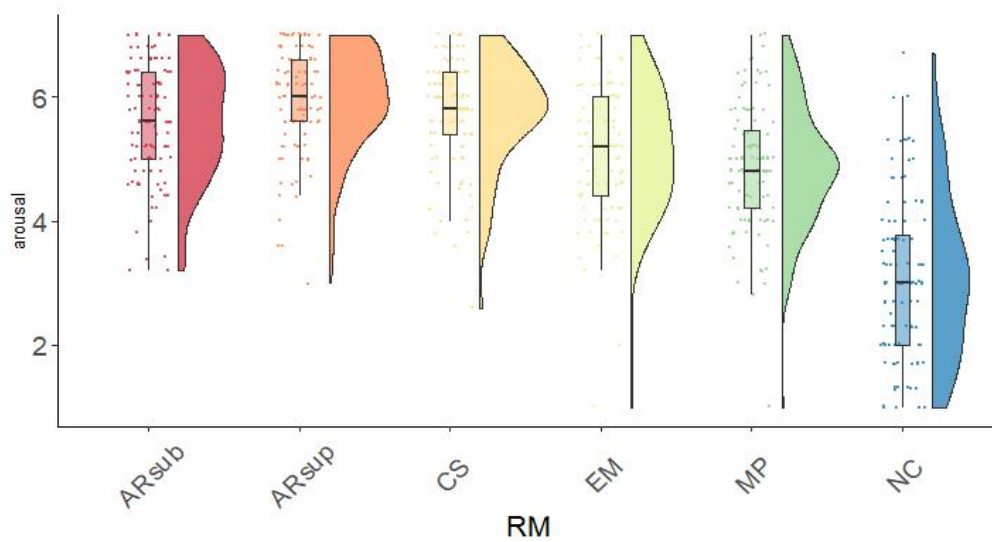

Figure 4.4 The raincloud plot of arousal level in test data set reveals the distribution of data and box plot around the median.

Table 4.2.

The summary of mixed models: Relational situations and gender of transgressors on perceived arousal

Data	Predictors	Mean (SE)	Fixed Effects (SE)	<i>p</i>	95% CI
Training Data	Intercept		3.124 (.098)	<.001	2.931, 3.317
	1. CS	5.534 (.077)a	2.376 (.078)	<.001	2.222, 2.529
	2. AR superordinate	5.797 (.077)b	2.639 (.079)	<.001	2.485, 2.793
	3. AR subordinate	5.407 (.077)a	2.249 (.078)	<.001	2.095, 2.403
	4. EM	5.036 (.077)c	1.878 (.079)	<.001	1.724, 2.033
	5. MP	4.781 (.077)d	1.623 (.078)	<.001	1.470, 1.777
	6. Neutral	3.158 (.077)e	-	-	-

Table 4.2 (continued)

	Gender of transgressors		0.067(.116)	.564	-0.162, 0,296
Test Data	Intercept		3.091 (.114)	<.001	2.867, 3.316
	1. CS	5.977 (.099)ab	2.643 (.106)	<.001	2.435, 2.851
	2. AR superordinate	5.908 (.098)a	2.873(.105)	<.001	2.667, 3.080
	3. AR subordinate	5.562 (.099)b	2.527(.105)	<.001	2.320, 2.735
	4. EM	5.102 (.098)c	2.068 (.105)	<.001	1.861, 2.274
	5. MP	4.833 (.099)c	1.798(.105)	<.001	1.591, 2.005
	6. Neutral	3.034 (.099)d	-	-	-
	Gender of transgressors		-0.114(.143)	.429	-0.399, 0.171

Note: The post hoc comparison with Bonferroni adjustment revealed that the mean values with same subscript did not significantly differed.

4.2.2.3. Comparing Perceived Shame Level of Transgressors Across Relational Models

It was hypothesized that participants would rate the levels of shame higher when transgressors were in communal sharing and authority ranking models, compared to equality matching and market pricing. Thus, their relative preference for communal sharing, authority ranking, and equality matching would influence their ratings of shame levels. Accordingly, higher preference of a relational model (e.g., communal sharing) would increase the shame ratings when the transgressors were implementing that relational model (i.e., communal sharing). Mixed model analyses with random intercepts were performed with ratings of shame as outcome and 5 relational situations plus one neutral control) as first level and CIRCA ratings of communal sharing, authority ranking, and equality matching and gender of

transgressors as second level predictors. In addition, binary interactions between relational situations and CIRCA ratings were entered into the equation.

The initial results from the training data set revealed significant fixed effects of relational models, ($F(5, 872.657) = 13.427, p < .001$) and interaction between relational situations and CIRCA ratings of communal sharing ($F(5, 872.357) = 2.697, p = .020$). Thus, before proceeding to interpreting unique estimates, the model was re-tested by deleting non-significant interaction terms and non-significant CIRCA ratings to reach a more parsimonious model. Results of the revised model indicated significant fixed effects of relational situations $F(5, 872.185) = 37.354, p < .001$) and their interactions with CIRCA ratings of communal sharing ($F(5, 872.223) = 2.692, p = .020$). Gender of transgressors did not reveal significant fixed effects ($F(1, 175.158) = 0.112, p = .738$).

Unique estimates of fixed effects showed that participants rated shame vignettes in all relational situations significantly higher than in the neutral condition. Significant interaction of the CIRCA ratings of communal sharing revealed that endorsing communal sharing significantly increased the difference in the shame ratings between communal sharing ($b = 0.148, se = .062, p = .016, 95\% \text{ C.I. } (0.027, 0.269)$), authority ranking when transgressors were in superordinate position ($b = 0.181, se = .062, p = .003, 95\% \text{ C.I. } (0.060, 0.302)$) and in subordinate position ($b = 0.177, se = .062, p = .004, 95\% \text{ C.I. } (0.055, 0.297)$), and equality matching ($b = 0.164, se = .062, p = .004, 95\% \text{ C.I. } (0.043, 0.285)$) from neutral condition. However, CIRCA ratings of communal sharing did not interact with market pricing ($b = 0.078, se = .062, p = .206, 95\% \text{ C.I. } (-0.043, 0.199)$) for its difference from the neutral condition.

Compatible with the hypotheses, post hoc analyses with Bonferroni correction revealed that participants rated shame levels highest when transgressors were in the authority ranking situation in the superordinate position ($M_{adjusted} = 5.359, SE = .083$)¹⁶. Ratings of shame in the communal sharing situation ($M_{adjusted} = 5.105, SE$

¹⁶ Mean difference in shame ratings between communal sharing and authority ranking when

= .083) were not significantly different from the authority ranking situation when transgressors were in the subordinate position ($M_{adjusted} = 5.047, SE = .083$) but were significantly higher than in equality matching ($M_{adjusted} = 4.755, SE = .083$) and market pricing ($M_{adjusted} = 3.887, SE = .083$) situations. Ratings of shame in the equality matching situation were significantly higher than in market pricing (see Table 4.3 and Figure 4.5).

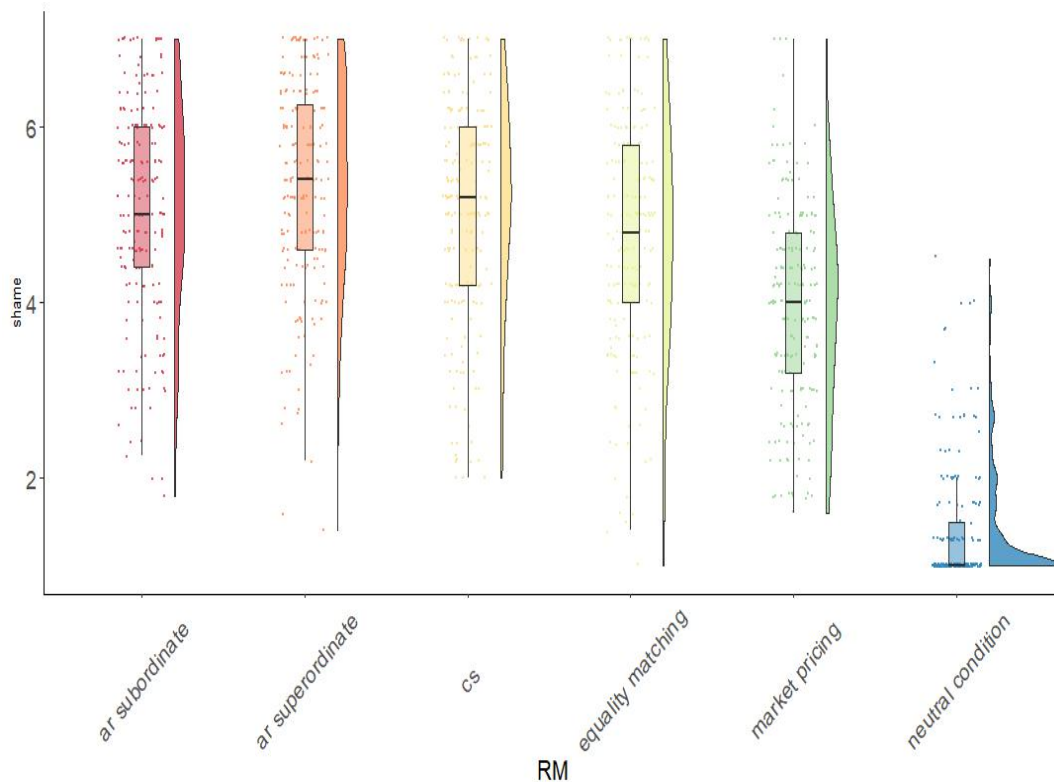

Figure 4.5 The raincloud plot of shame level in training data set reveals the distribution of data and box plot around the median.

The same tests were repeated with the test data set. Results revealed a pattern of results similar to those of training data set, but did not fully confirm the findings from training data set. First, the fixed effects of relational situations ($F(5, 505) = 35.419, p < .001$) and CIRCA ratings of communal sharing ($F(1, 101) = 4.804, p$

transgressors were in superordinate position was with the ratings in communal sharing situation was close to non-significance ($p = .042, 95\% C.I. (-0.505, -0.004)$).

= .031) were found to be significant, whereas their interaction ($F(5, 505) = 0.543$, $p = .744$) became non-significant. Gender of transgressors was again non-significant ($F(1, 101) = 0.356$, $p = .552$). Estimates of fixed effects indicated that shame ratings in all shame vignettes in all relational situations were rated significantly higher than in the neutral condition (See Table 4.3).

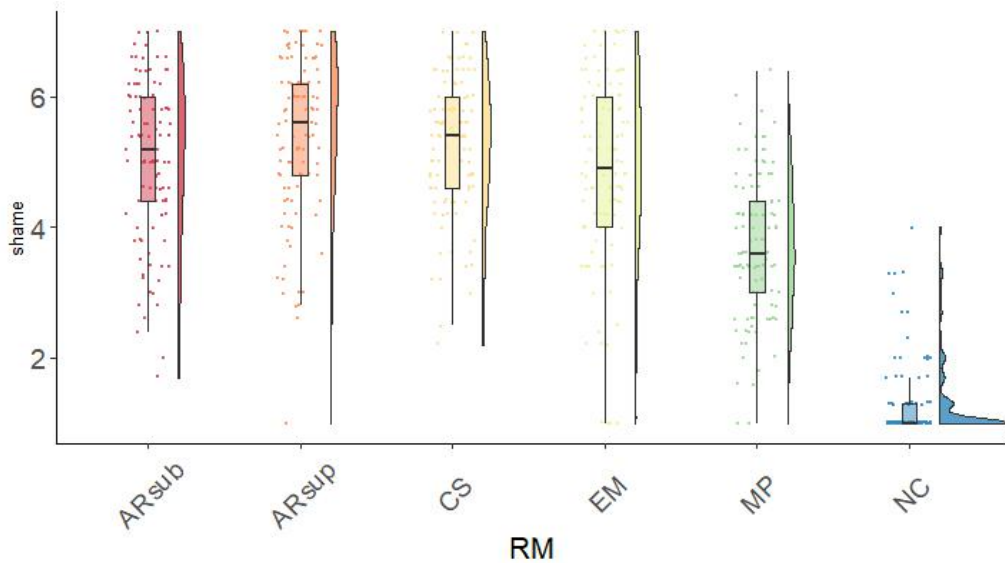

Figure 4.6 The raincloud plot of shame level in test data set reveals the distribution of data and box plot around the median.

Pairwise comparisons with Bonferroni correction showed that ratings of shame were not significantly different between communal sharing ($M = 5.219$, $SE = .103$) and authority ranking situations both when transgressors were in superordinate ($M = 5.441$, $SE = .103$) and subordinate ($M = 5.136$, $SE = .103$) positions. Ratings in equality matching situation ($M = 5.020$, $SE = .103$) were significantly lower than in the authority ranking situation when transgressors were in the superordinate position, and also significantly higher than market pricing situation ($M = 3.781$, $SE = .103$), but were not statistically distinguished from communal sharing and authority ranking when transgressors were in the subordinate position (see Figure 4.6).

These results were partially supporting the hypotheses that participants rated significantly higher shame levels when transgressors violated a norm in authority ranking and communal sharing than market pricing. However, the results were not robust when the situation was equality matching, in that the significantly lower shame ratings in equality matching situation compared to communal sharing and authority ranking were not observed in the test data set. Moreover, the interaction between endorsing communal sharing (or authority ranking, equality matching) did not interact with relational situations.

Table 4.3.

The summary of mixed models: Relational situations, CIRCA ratings of communal sharing, their interactions, and gender of transgressors on perceived shame level

Data	Predictors	Mean (SE)	Fixed Effects (SE)	<i>p</i>	95% <i>CI</i>
Training Data	Intercept		1.520 (.277)	<.001	0.974, 2.065
	1. CS	5.105 (.083)ab	3.128 (.282)	<.001	2.574, 3.681
	2. AR superordinate	5.359 (.083)a	3.240 (.282)	<.001	2.687, 3.793
	3. AR subordinate	5.047 (.083)b	2.951 (.282)	<.001	2.398, 3.504
	4. EM	4.755 (.083)c	2.709 (.282)	<.001	2.156, 3.263
	5. MP	3.887 (.083)d	2.217 (.282)	<.001	1.663, 2.770
	6. Neutral	1.330 (.083)e	-	-	-
	CIRCA CS		-0.048 (.060)	.424	-0.167, 0.070
	CS*CIRCA CS		0.148 (.062)	.016	0.027, 0.269
	ARsup*CIRCA CS		0.181 (.062)	.003	0.060, 0.302

Table 4.3 (continued)

	ARsub*CIRCA CS		0.176 (.062)	.004	0.055, 0.297
	EM*CIRCA CS		0.164 (.062)	.008	0.043, 0.285
	MP*CIRCA CS		0.078 (.062)	.206	-0.043, 0.199
	Neutral*CIRCA CS		-	-	-
	Gender of transgressors		.043 (.125)	.738	-0.204, 0.288
Test Data	Intercept		1.102 (.312)	<.001	0.488, 1.715
	1. CS	5.219 (.103)ab	3.422 (.342)	<.001	2.750, 4.093
	2. AR superordinate	5.441 (.103)a	3.830 (.342)	<.001	3.158, 4.501
	3. AR subordinate	5.136 (.103)ab	3.462 (.342)	<.001	2.791, 4.134
	4. EM	5.020 (.103)b	3.403 (.342)	<.001	2.731, 4.074
	5. MP	3.881 (.103)c	2.276 (.342)	<.001	1.605, 2.948
	6. Neutral	1.303 (.103)d	-	-	-
	CIRCA CS		0.037 (.067)	.585	-0.095, 0.168
	CS*CIRCA CS		0.115 (.075)	.125	-0.032, 0.261
	ARsup*CIRCA CS		0.072 (.075)	.338	-0.075, 0.218
	ARsub*CIRCA CS		0.086 (.075)	.250	-0.061, 0.233
	EM*CIRCA CS		0.073 (.075)	.329	-0.074, 0.220
	MP*CIRCA CS		0.047 (.075)	.530	-0.100, 0.194
	Neutral*CIRCA CS		-	-	-

Table 4.3 (continued)

Gender of transgressors	0.087 (.145)	.552	-0.202, 0.375
-------------------------	--------------	------	---------------

Note: All mean estimates were adjusted according to the CIRCA ratings of CS ($M = 4.385$). The same scripts depicted non-significant mean differences.

4.3.2.4. Comparing Perceived Approach Motivation of Transgressors Across Relational Models

It was expected that participants would rate approach motivations for transgressors towards their contact persons highest when relational situation was communal sharing and lowest when the relational situation was authority ranking. Furthermore, it was hypothesized that participants' relative preference for communal sharing, authority ranking, and equality matching would interact with their ratings in relational situations. Mixed model analysis with random intercepts was conducted for comparing perceived approach motivations between relational situations. Six relational situations (one is the neutral condition) as level 1 predictors, CIRCA ratings of communal sharing, of authority ranking, and of equality matching as level 2 predictors and their binary interactions were entered into the equation. Gender of transgressors in the vignettes was also a level 2 predictor. Later, the same command was run for the test data set.

The results from the training data set revealed that fixed effects of relational situations ($F(5, 873.247) = 3.743, p = .002$) and CIRCA ratings of authority ranking ($F(1, 175.227) = 4.575, p = .034$) on ratings of approach motivation were significant. CIRCA ratings of communal sharing had a trend towards significance ($F(1, 174.752) = 3.507, p = .063$). None of the interactions were significant. Then the analysis was repeated after deleting interaction terms and non-significant CIRCA ratings from the equation. New analysis revealed significant fixed effects of relational situations ($F(5, 872.981) = 108.077, p < .001$) and non-significant fixed effects of CIRCA ratings of authority ranking ($F(1, 175.071) = 3.516, p$

= .062)¹⁷ and gender of transgressors ($F(1, 174.818) = 0.345, p = .558$) on the ratings of approach motivation.

Examination of the estimates (see Table 4.4) showed that participants rated approach motivation in communal sharing situation ($b = 0.413, se = .101, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (0.213, 0.611)$) and authority ranking situation when transgressors were superordinate ($b = 0.744, se = .101, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (0.545, 0.943)$) significantly higher than in the neutral condition (intercept = 3.270, $se = .202, 95\% \text{ C.I. } (2.873, 3.669)$). Approach motivation in equality matching ($b = -0.214, se = .101, p = .035, 95\% \text{ C.I. } (-0.413, -0.015)$)¹⁸, market pricing ($b = -0.850, se = .101, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (-1.049, -0.651)$), and authority ranking when transgressors were in subordinate position ($b = -1.222, se = .101, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (-1.421, -1.023)$) was rated significantly lower than in the neutral condition.

Post hoc analysis with Bonferroni adjustment was performed to compare ratings of approach motivations between relational situations after controlling for CIRCA ratings of authority ranking (Figure 4.7). Contrary to hypotheses, participants rated approach motivations in authority ranking significantly highest when transgressors were in the superordinate position ($M_{adjusted} = 4.276, SE = .093$), which was followed by communal sharing ($M_{adjusted} = 3.944, SE = .093$) situations. Mean ratings of approach motivation in the neutral condition ($M_{adjusted} = 3.531, SE = .093$) and equality matching ($M_{adjusted} = 3.317, SE = .093$) did not significantly differ from each other and both were significantly higher than market pricing ($M_{adjusted} = 2.682, SE = .093$). Lowest rating of approach motivation was observed in authority ranking when transgressors were in the subordinate position ($M_{adjusted} = 2.309, SE = .093$).

¹⁷ CIRCA ratings of authority ranking was removed from the analyses in test data set.

¹⁸ Actually, considering high power of the study, I'm in favour of interpreting the difference between equality matching situation and neutral condition as a trend towards significance but not as significant.

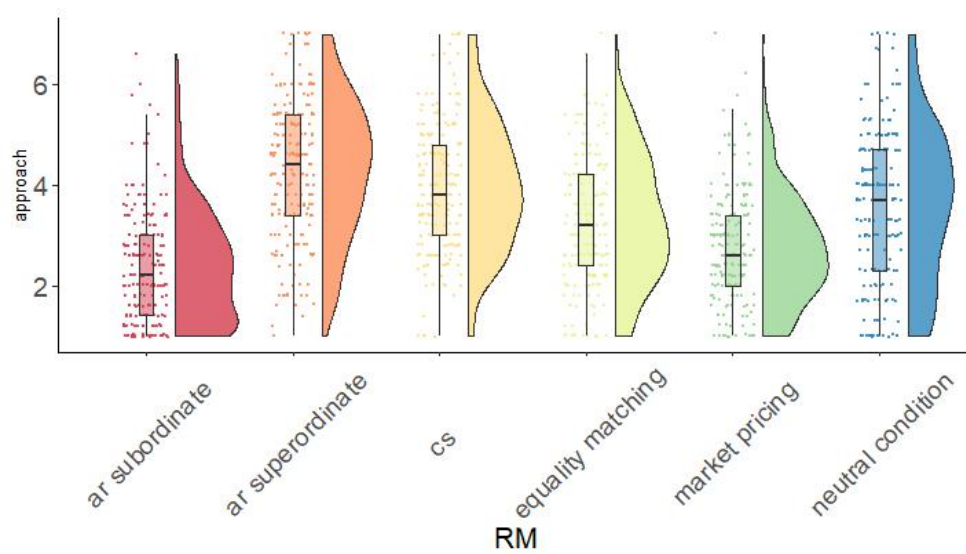

Figure 4.7 The raincloud plot of approach level in training data set reveals the distribution of data and box plot around the median.

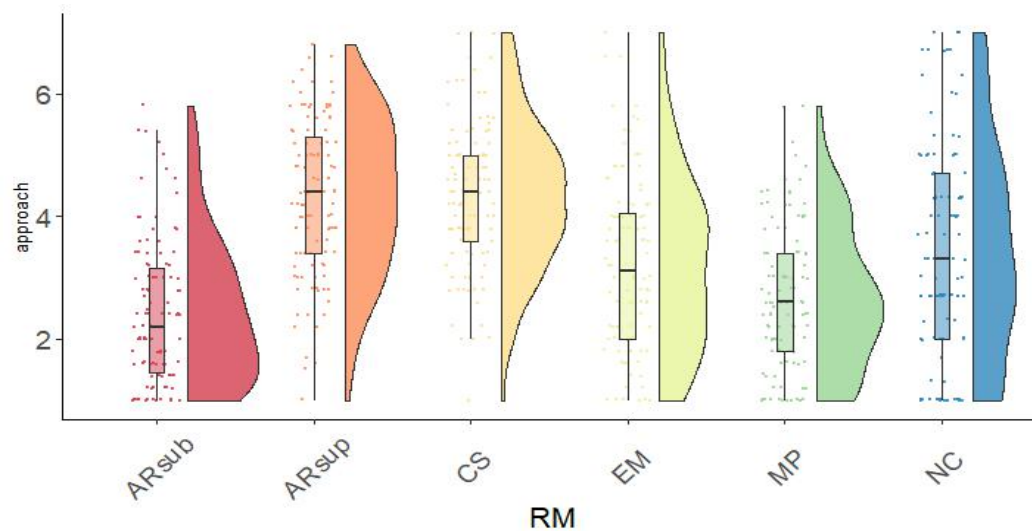

Figure 4.8 The raincloud plot of approach level in test data set reveals the distribution of data and box plot around the median.

The same command was run with the test data set after removing CIRCA ratings of authority ranking, and the results confirmed the findings of the training data set, except that the fixed effect estimate of equality matching became non-significant ($b = -0.163$, $se = .137$, $p = .233$, 95 % C.I. (-0.431, 0.105)). Also, the difference

between the communal sharing situation ($M = 4.285$, $SE = .132$) and the authority ranking situation when transgressors were in the superordinate position ($M = 4.269$, $SE = .131$) become non-significant. The rest of the findings were in the same direction (See Table 4.4 and Figure 4.8 for all estimates).

Table 4.4

The summary of mixed models: Relational situations, CIRCA ratings of communal sharing, their interactions, and gender of transgressors on perceived approach motivation

Data	Predictors	Mean (SE)	Fixed Effects (SE)	<i>p</i>	95% CI
Training Data	Intercept		3.271 (.202)	<.001	2.873, 3.669
	1. CS	3.944 (.093)a	0.413 (.101)	<.001	0.214, 0.612
	2. AR superordinate	4.276 (.093)b	0.744 (.101)	<.001	0.545, 0.934
	3. AR subordinate	2.309 (.093)c	-1.222 (.101)	<.001	-1.421, -1.023
	4. EM	3.317 (.093)d	-0.214 (.101)	.035	-0.413, -0.015
	5. MP	2.682 (.093)e	-0.850 (.101)	<.001	-1.049, -0.651
	6. Neutral	3.531 (.093)d	-	-	-
	CIRCA AR		0.110 (.059)	.062	-0.006, 0.225
	Gender of transgressors		-0.078 (.134)	.558	-0.342, 0.185
Test Data	Intercept		3.381 (.153)	<.001	3.080, 3.63
	1. CS	4.285 (.132)a	0.906 (.137)	<.001	0.636, 1.176

Table 4.4 (continued)

2. AR superordinate	4.269 (.131)a	0.890 (.137)	<.001	0.622, 1.159
3. AR subordinate	2.402 (.132)b	-0.977 (.137)	<.001	-1.246, -0.708
4. EM	3.216 (.131)c	-0.163 (.137)	.233	-0.431, 0.105
5. MP	2.670 (.1132)b	-0.709 (.137)	<.001	-0.978, -0.440
6. Neutral	3.379 (.133)c	-	-	-
CIRCA AR		-	-	-
Gender of transgressors		-0.006 (.196)	.977	-0.395, 0.384

Note: All mean estimates were adjusted according to the CIRCA ratings of AR (M = 2.728 in training data set). The same scripts depicted non-significant mean differences.

4.3.2.5. Comparing Perceived Avoidance Motivation of Transgressors Across Relational Models

Contrary to ratings in approach motivation, it was anticipated that participants would rate avoidance motivations for transgressors towards their contact persons highest when the relational situation was authority ranking and lowest when the relational situation was communal sharing. Participants' relative preference for communal sharing, authority ranking, and equality matching would interact with their ratings in relational situations. Mixed model analysis with random intercepts was conducted for comparing perceived avoidance motivations between relational situations after a shameful action. Six relational situations (one is the neutral condition), CIRCA ratings of communal sharing, of authority ranking, and of equality matching and their binary interactions, and gender of transgressors in the vignettes were entered as the predictors to predict approach motivations. The final

command that was run for the training data set was also run for the test data set.

The results by training data set revealed that only the fixed effects of relational situations ($F(5, 873.441) = 8.344, p < .001$) was significant on the ratings of avoidance motivation. The rest of the associations were non-significant. Then the analysis was repeated after deleting non-significant interaction terms and related CIRCA ratings from the equation. The results revealed a significant fixed effect of relational situations, ($F(5, 917.259) = 170.543, p < .001$). Gender of transgressors was not significantly associated with ratings of avoidance motivation, ($F(1, 184.758) = 0.208, p = .649$).

Unique estimates showed that all relational situations [communal sharing ($b = 1.445, se = .094, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (1.261, 1.630)$), authority ranking when transgressors were superordinate ($b = 1.164, se = .094, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (0.978, 1.349)$) and subordinate positions ($b = 2.554, se = .094, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (2.369, 2.739)$), equality matching ($b = 1.718, se = .095, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (1.533, 1.904)$) and market pricing ($b = 2.026, se = .094, p < .001, 95\% \text{ C.I. } (1.841, 2.211)$) had significantly greater avoidance ratings than the neutral condition (See Table 4.5).

Post hoc analysis with Bonferroni adjustment was performed to compare ratings of approach motivations between relational situations. Parallel to hypotheses, as depicted in Table 4.5 and Figure 4.9) participants rated avoidance motivations in authority ranking significantly highest when transgressors were in the subordinate position ($M = 4.277, SE = .093$). Avoidance ratings for market pricing ($M = 3.749, SE = .092$) followed and significantly differed from equality matching ($M = 3.441, SE = .093$), communal sharing ($M = 3.168, SE = .092$), and authority ranking when transgressors were in the superordinate position ($M = 2.886, SE = .093$). Avoidance ratings in equality matching were not significantly different from communal sharing situations though it was marginally significant ($p = .057$) but were significantly higher than authority ranking when transgressors were in the superordinate position. At last, unexpectedly, the lowest ratings of avoidance motivation were observed in authority ranking when transgressor is in the

superordinate position, but its difference with communal sharing situation was significant ($p = .042$).

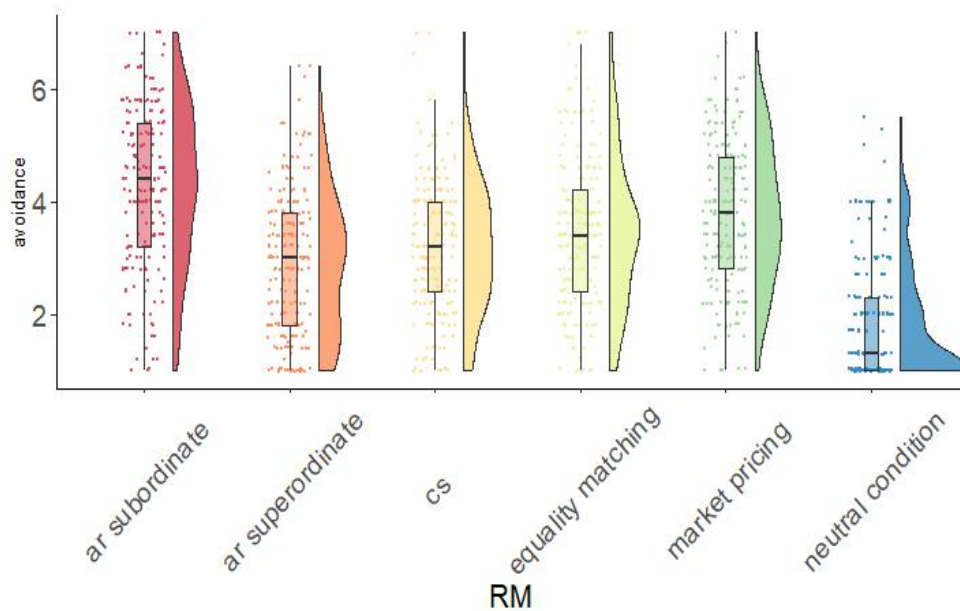

Figure 4.9 The raincloud plot of avoidance level in training data set reveals the distribution of data and box plot around the median.

The last model was tested on the test data set to confirm the findings. The results were in the same direction with the findings in training data set, in that all ratings in all relational situations were significantly higher than in the neutral condition (see all fixed effects estimates in Table 4.5). The only different estimate from the training data set was that the non-significant difference between communal sharing ($M = 2.849$, $SE = .132$) and equality matching situations ($M = 3.327$, $SE = .131$) became significant in the test data set. Ratings were the second highest in the market pricing situation ($M = 3.763$, $SE = .132$). Besides, avoidance ratings in the authority ranking situation when transgressors were in the subordinate position ($M = 4.307$, $SE = .132$) were highest, whereas they were lowest in authority ranking when transgressors were in the superordinate position ($M = 2.789$, $SE = .132$) and in communal sharing situations (See Table 4.5 and Figure 4.10).

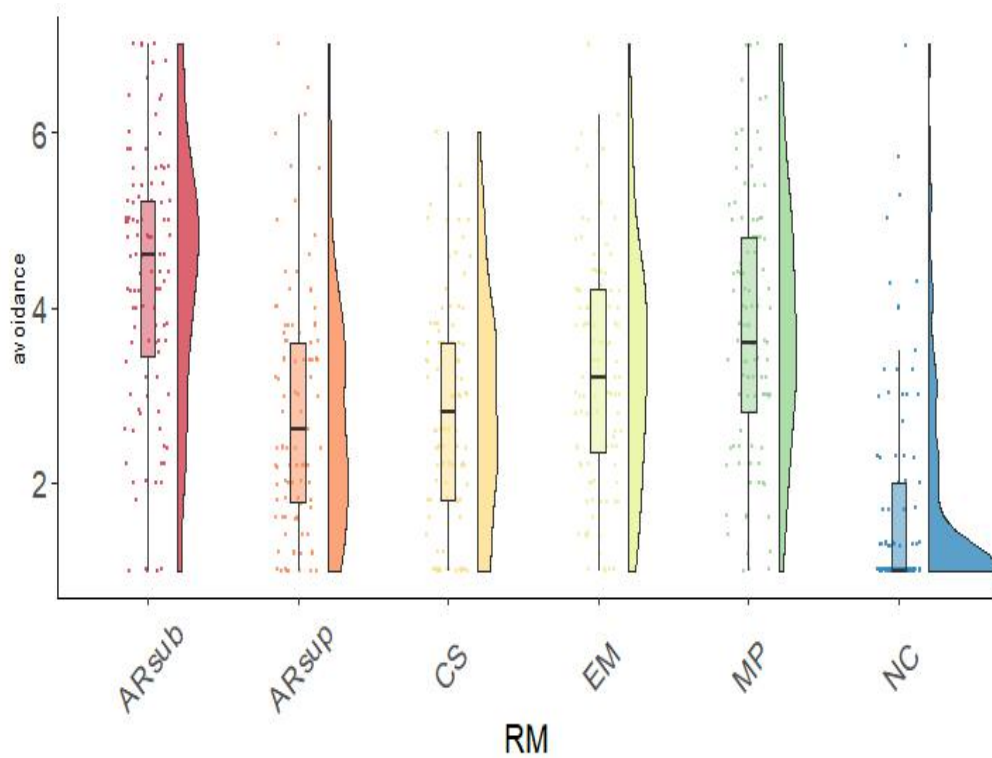

Figure 4.10 The raincloud plot of avoidance level in test data set reveals the distribution of data and box plot around the median.

Table 4.5

The summary of mixed models: Relational situations and gender of transgressors on perceived avoidance motivation

Data	Predictors	Mean (SE)	Fixed Effects (SE)	<i>p</i>	95% CI
Training Data	Intercept		1.755 (.118)	<.001	1.523, 1.987
	1. CS	3.168 (.092)a*	1.445 (.094)	<.001	1.261, 1.630
	2. AR superordinate	2.886 (.093)b*	1.164 (.094)	<.001	0.978, 1.349
	3. AR subordinate	4.277 (.093)c	2.554 (.094)	<.001	2.369, 2.739
	4. EM	3.441 (.093)a	1.718 (.095)	<.001	1.533, 1.904

Table 4.5 (continued)

	5. MP	3.749 (.093)d	2.026 (.094)	<.001	1.841, 2.211
	6. Neutral	1.723 (.093)e	-	-	-
	Gender of transgressors		-0.064 (.140)	.649	-0.340, 0.212
Test Data	Intercept		1.643 (.153)	<.001	1.341, 1.945
	1. CS	2.849 (.132)a	1.179 (.137)	<.001	0.911, 1.448
	2. AR superordinate	2.789 (.132)a	1.119 (.136)	<.001	0.852, 1.386
	3. AR subordinate	4.307 (.132)b	2.637 (.136)	<.001	2.370, 2.905
	4. EM	3.327 (.131)c	1.657 (.136)	<.001	1.390, 1.924
	5. MP	3.763 (.132)d	2.094 (.136)	<.001	1.826, 2.361
	6. Neutral	1.670 (.133)e	-	-	-
	Gender of transgressors		0.054 (.197)	.786	-0.338, 0.445

Note: The post hoc comparison with bonferroni adjustment revealed that the mean values with same subscript differed non-significantly.

*p = .042

4.3.2.6. Exploring Differences Between Different Moral Emotions within Relational Model

Five separate mixed model analyses with random intercepts were performed to explore whether any emotions (i.e., shame, guilt, anger, embarrassment, regret, and disgust) would be more likely to become prominent when people transgress moral motives of different relational models. Although these analyses were exploratory in nature, it is expected to find higher ratings of shame and disgust in communal sharing and authority ranking compared to other emotions, and higher ratings of guilt and regret in equality matching and market pricing compared to other emotions. In all analyses, 6 emotion types were held as predictors and ratings of

these emotions in each relational situation as outcomes. Gender of transgressors was also controlled in all models. All means and distributions were depicted in Figures 4.11 and 4.12.

First, when emotion ratings in communal sharing situation was the outcome, the fixed effect of emotion types ($F(5, 932.708) = 306.328, p < .001$) was significant, whereas the gender of transgressors ($F(1, 186.580) = 0.073, p = .788$) was non-significant in the training data set. The test data set confirmed the results, as fixed effect of emotion types ($F(5, 519.930) = 204.054, p < .001$) was significant and gender of transgressors ($F(1, 103.830) = 0.033, p = .856$) was non-significant.

Post hoc comparisons with Bonferroni correction in both training data set ($M_{shame} = 5.077, SE_{shame} = .086; M_{embarrassment} = 5.173, SE_{embarrassment} = .086$) and test data set ($M_{shame} = 5.262, SE_{shame} = .109; M_{embarrassment} = 5.266, SE_{embarrassment} = .109$) were invariant, indicating that mean ratings of shame and embarrassment were not significantly different from each other and were highest among other emotions in the communal sharing situation. Guilt was not different from regret in both training ($M_{guilt} = 4.720, SE_{guilt} = .086; M_{regret} = 4.720, SE_{regret} = .086; M_{anger} = 3.264, SE_{anger} = .086; M_{disgust} = 2.546, SE_{disgust} = .086$) and test ($M_{guilt} = 4.860, SE_{guilt} = .109; M_{regret} = 4.759, SE_{regret} = .109; M_{anger} = 3.158, SE_{anger} = .109; M_{disgust} = 2.554, SE_{disgust} = .109$) data sets and both were significantly lower than shame and embarrassment and higher than anger and disgust. Mean anger ratings were higher than disgust ratings.

Second, when emotion ratings in the authority ranking situation when transgressors were in the superordinate position was the outcome, the fixed effect of emotion types ($F(5, 915) = 319.647, p < .001$) was significant, whereas the gender of transgressors ($F(1, 183) = 0.042, p = .838$) was non-significant in the training data set. The test data set confirmed the significant fixed effect of emotion types ($F(5, 528.160) = 182.039, p < .001$) and the non-significant effect of gender of transgressors ($F(1, 104.238) = 0.489, p = .486$). Post hoc comparisons with Bonferroni correction in both training ($M_{shame} = 5.362, SE_{shame} = .088; M_{embarrassment}$

= 5.499, $SE_{embarrassment} = .088$; $M_{guilt} = 5.458$, $SE_{guilt} = .086$; $M_{regret} = 5.261$, $SE_{regret} = .088$; $M_{anger} = 4.023$, $SE_{anger} = .088$; $M_{disgust} = 2.548$, $SE_{disgust} = .088$) and test ($M_{shame} = 5.426$, $SE_{shame} = .124$; $M_{embarrassment} = 5.558$, $SE_{embarrassment} = .124$; $M_{guilt} = 5.464$, $SE_{guilt} = .124$; $M_{regret} = 5.306$, $SE_{regret} = .124$; $M_{anger} = 3.979$, $SE_{anger} = .124$; $M_{disgust} = 2.707$, $SE_{disgust} = .124$) data sets were invariant, in that mean ratings of shame, embarrassment, guilt, and regret were not significantly different from each other and were significantly higher than anger and disgust. Furthermore, anger was rated higher than disgust.

Third, when emotion ratings in the authority ranking situation with transgressors in the subordinate position was the outcome, the fixed effect of emotion types ($F(5, 916.719) = 185.232$, $p < .001$) was significant, whereas the gender of transgressors ($F(1, 183.474) = 0.115$, $p = .735$) was non-significant in the training data set. Test data set confirmed the results, as the fixed effect of emotion types ($F(5, 538.563) = 90.157$, $p < .001$) was significant and gender of transgressors ($F(1, 104.599) = 0.101$, $p = .751$) was non-significant. Test data set confirmed the findings of mean comparisons in the training data. Accordingly, in both training ($M_{shame} = 5.069$, $SE_{shame} = .095$; $M_{embarrassment} = 5.199$, $SE_{embarrassment} = .095$; $M_{guilt} = 4.223$, $SE_{guilt} = .095$; $M_{regret} = 4.037$, $SE_{regret} = .095$; $M_{anger} = 4.208$, $SE_{anger} = .095$; $M_{disgust} = 2.549$, $SE_{disgust} = .095$) and test ($M_{shame} = 5.092$, $SE_{shame} = .136$; $M_{embarrassment} = 5.000$, $SE_{embarrassment} = .136$; $M_{guilt} = 4.119$, $SE_{guilt} = .136$; $M_{regret} = 3.878$, $SE_{regret} = .136$; $M_{anger} = 4.453$, $SE_{anger} = .136$; $M_{disgust} = 2.609$, $SE_{disgust} = .136$) data sets shame and embarrassment were rated significantly highest among emotions. Guilt was not significantly distinguished from anger and regret in either data set and all three were significantly higher than disgust.

The fixed effect of emotion types ($F(5, 908.244) = 356.179$, $p < .001$) was significant, whereas the gender of transgressors ($F(1, 182.120) = 0.288$, $p = .592$) was non-significant in the training data set for emotion ratings in equality matching. The test data set confirmed the results, as the fixed effect of emotion types ($F(5, 536.172) = 178.900$, $p < .001$) was significant and gender of transgressors ($F(1, 107.573) = 0.079$, $p = .779$) was non-significant. The results by test data set

partially confirmed the results by training data set. Mean ratings of all emotions were significantly different from each other in the training data set ($M_{shame} = 4.777$, $SE_{shame} = .093$; $M_{embarrassment} = 5.179$, $SE_{embarrassment} = .093$; $M_{guilt} = 4.255$, $SE_{guilt} = .093$; $M_{regret} = 3.837$, $SE_{regret} = .093$; $M_{anger} = 2.539$, $SE_{anger} = .093$; $M_{disgust} = 1.932$, $SE_{disgust} = .093$), where embarrassment rated significantly highest, which was followed by shame, guilt, regret, anger, and disgust, respectively. In the test data set ($M_{shame} = 4.865$, $SE_{shame} = .131$; $M_{embarrassment} = 5.234$, $SE_{embarrassment} = .131$; $M_{guilt} = 4.160$, $SE_{guilt} = .131$; $M_{regret} = 3.879$, $SE_{regret} = .131$; $M_{anger} = 2.508$, $SE_{anger} = .131$; $M_{disgust} = 2.058$, $SE_{disgust} = .131$) difference in mean ratings of emotions between shame and embarrassment and between guilt and regret become non-significant, but still embarrassment and shame were rated highest.

Emotion ratings in the market pricing situation was the final outcome. Results in the training data set revealed significant fixed effects of emotion types ($F(5, 927.357) = 170.694$, $p < .001$) and non-significant fixed effects of gender of transgressors ($F(1, 186.087) = 0.078$, $p = .780$), which were confirmed in the test data set ($F(5, 538.780) = 71.158$, $p < .001$; $F(1, 103.457) = 0.003$, $p = .956$). Ratings of embarrassment were highest in both training ($M_{embarrassment} = 4.299$, $SE_{embarrassment} = .083$; $M_{shame} = 3.958$, $SE_{shame} = .082$; $M_{guilt} = 4.019$, $SE_{guilt} = .082$; $M_{regret} = 3.551$, $SE_{regret} = .083$; $M_{anger} = 3.317$, $SE_{anger} = .082$; $M_{disgust} = 2.051$, $SE_{disgust} = .083$) and test ($M_{embarrassment} = 4.201$, $SE_{embarrassment} = .117$; $M_{shame} = 3.734$, $SE_{shame} = .117$; $M_{guilt} = 3.908$, $SE_{guilt} = .117$; $M_{regret} = 3.405$, $SE_{regret} = .117$; $M_{anger} = 3.321$, $SE_{anger} = .117$; $M_{disgust} = 2.070$, $SE_{disgust} = .117$) data sets, but it *did not* significantly differ from ratings of guilt in the *test data set*. Ratings of shame and guilt were not distinguished in both data sets, whereas they were rated significantly higher than regret, anger, and disgust (the significant difference between shame and regret become non-significant in test data set). Ratings of anger and regret did not differ and both were rated significantly higher than disgust.

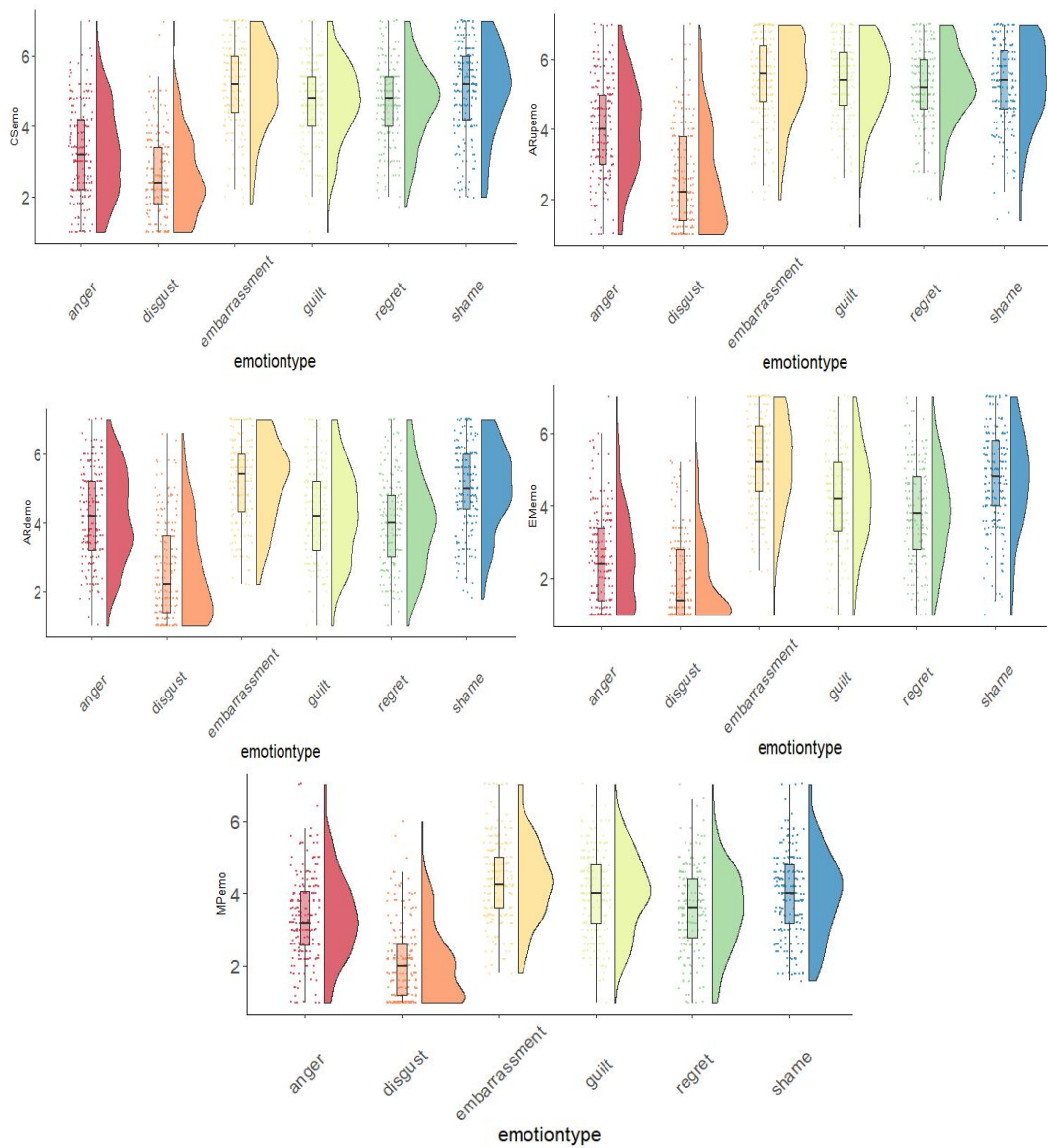

Figure 4.11 The raincloud plots of emotion comparisons within each relational model in training data set reveal the distribution of data and box plot around the median. The figures reveals emotions in communal sharing, authority ranking when transgressors were in superordinate position, authority ranking when transgressors were in subordinate position, equality matching, and market pricing, in order.

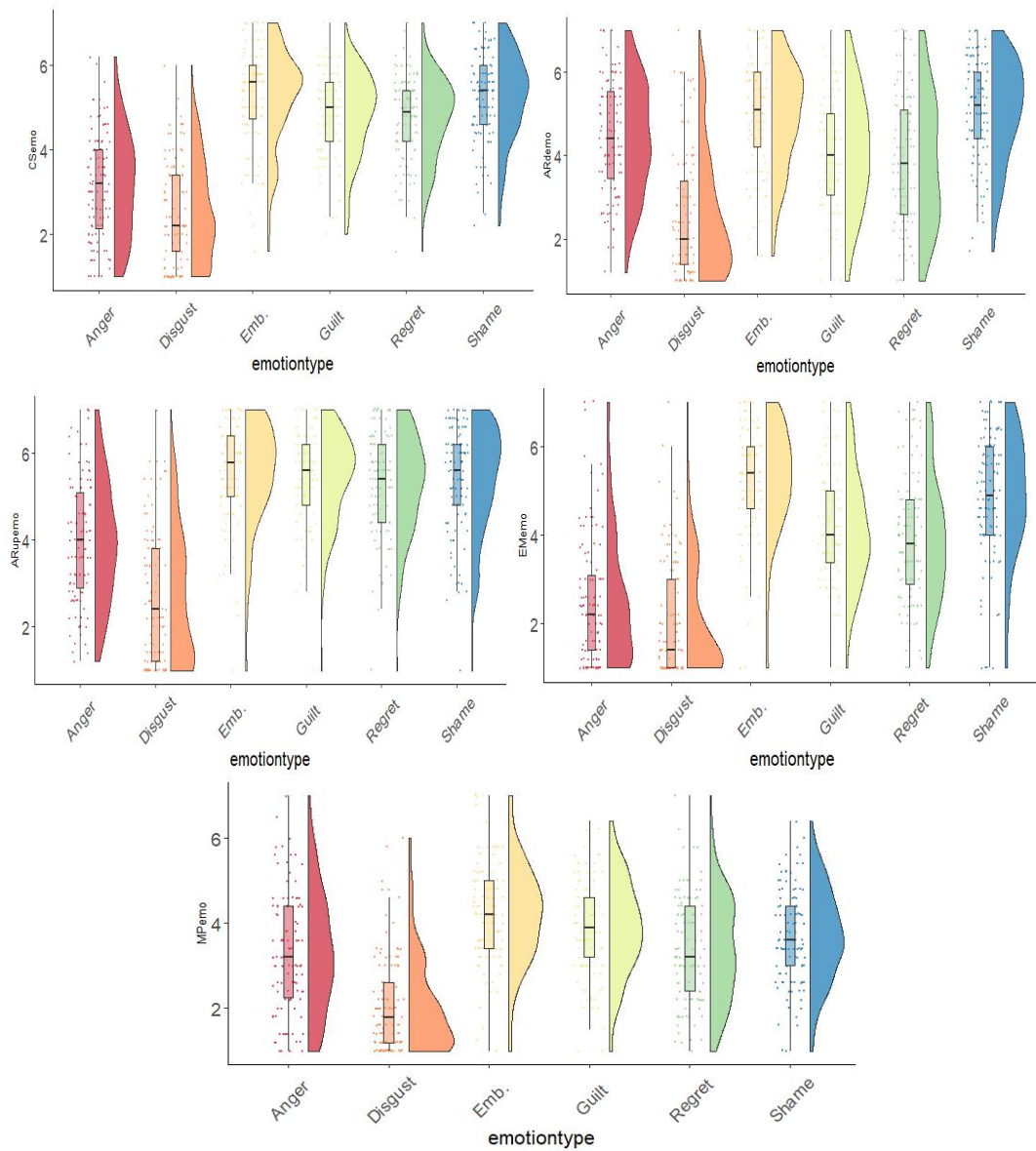

Figure 4.12 The raincloud plots of emotion comparisons within each relational model in the test data set reveal the distribution of data and box plot around the median. The figures reveal emotions in communal sharing, authority ranking when transgressors were in the superordinate position, authority ranking when transgressors were in the subordinate position, equality matching, and market pricing, respectively.

4.3.3. Discussion

It was hypothesized that the way individuals perceive others' emotional states after observing others violating one or more moral codes would differ according to the relational situation that the transgressors were in. Using split-half validation methods, mixed model analyses with random intercepts revealed robust estimates and in most cases the findings were parallel to prior expectations.

First, the perceived arousal levels of transgressors were found higher when the transgressors violated moral motives of communal sharing and authority ranking compared to when they violated moral motives of equality matching and market pricing. When specifically investigating the perceived shame levels of transgressors, participants rated highest shame levels when transgressors violated authority ranking when they were in the superordinate position. Violation of communal sharing and authority ranking when transgressors were in the subordinate position was significantly lower than when transgressors were in superordinate position in the training data set, but the difference became non-significant in the test data set. Violation of equality matching norms was rated as eliciting more shame than market pricing but it was rated lower than communal sharing and authority ranking situations in the training data set, which became non-significant in the test data set.

The relationship between level of shame and relational situations was influenced by endorsement of communal sharing in the training data set, which was again not a robust finding that was not confirmed in test data set. Possible consequences of breaking a relationship may differ according to the importance of this relationship to an individual. However, communal sharing and authority ranking are special in their survival importance. Unity is a very central moral motive that is closely related to identification of self (Tajfel & Turner, 1979), sense of belonging (Baumeister & Leary, 1995), and attachment (Bowlby, 1969), which all are central motives of human behavior. Similarly, almost all societies of a reasonable size (Bolander, 2012) have a kind of hierarchical organization, which regulates most ongoing processes of human life. Besides, unity and hierarchy are two closely

bound motives in some meta-relational models (Fiske, 2012), such that the combination of these two models directs certain morals. Here, violation of these morals is punished strictly by methods ranging from direct isolation (eliminating all contact with certain individuals or groups) to killing due to loss of honor to loss of status (Fessler, 2005; Fiske & Rai, 2015, Sheikh, 2014). Thus, higher perceived emotional arousal and shame in authority ranking and communal sharing compared to more modern (and maybe peripheral) market pricing is understandable.

Besides, the consequences in equality matching and especially market pricing are easy to track. In the worst case, tit for tat could apply in equality matching to repair the damage. In market pricing, it is easier to estimate the consequences as people could foresee the ratios behind the relationships. Even the laws and legal regulations of modern societies ease the estimation of consequences of transgressions. However, it is much more difficult to figure out possible consequences of the damage in communal sharing and authority ranking situations. Thus, as uncertainty generates more distress (Grupe & Nitschke, 2013), individuals might experience higher emotional arousal in communal sharing and authority ranking due to uncertainty.

The data was also investigated considering how participants thought that transgressors would approach or avoid their contact people after they violated some moral motive of relational models they were implementing. For both motivations, the mean ratings in neutral conditions were around the midpoint of the scale (it was 3.270, where 1 was “not at all” and 7 was “very much”). Participants rated approach motivation higher when transgressors violated communal sharing and authority ranking when transgressors were in superordinate position, compared to the neutral condition. However, it was either lower or equal to the neutral condition when the relational situation was equality matching. The lowest approach ratings were observed when the transgressors violated norms of authority ranking when transgressors were in the subordinate position. Participants rated avoidance higher when transgressors violated a moral motive compared to neutral condition. However, in contrast to approach motivation, the highest avoidance ratings were

observed in authority ranking when transgressors were in the subordinate position and the lowest were in authority ranking when transgressors were in the superordinate position.

Given the conventional approach in literature regarding the social functions of shame (e.g., Tracy & Robin 2007), more emotional arousal and a higher shame level would be associated with higher avoidance. However, to the contrary, even though the communal sharing and authority ranking when transgressors were in superordinate position had the highest arousal and shame ratings, participants predicted that transgressors would approach their contact people and avoid them less, compared to equality matching and especially to market pricing and authority ranking when transgressors were in subordinate positions. The difference in two positions in authority ranking may be due to power issues. When the individuals were believed to have power to undo their damages they were expected to approach repairing the consequences of their violations. Besides, they seemed to take a risk of losing their status. Thus they cannot hide or run away but must actively repair their damage. However, when transgressors are in the subordinate position, they may not have the power to change the consequences of their misdeeds. They only can be forgiven, be tolerated, or otherwise be punished in different ways. Hence, they can be expected to hide, withdraw, and become smaller as a sign of submission (compliance).

The vignettes used in this study were taken from the Feature List Study and represent the event samples of real life situations. The participants of the Feature list study were asked to write down a shameful experience of their own. Thus, it was expected that participants of the current study would rate shame higher than other moral emotions. However, considering shame's close link with embarrassment and guilt, the data was explored to see if any other moral emotion would be prominent in each relational model. Participants rated embarrassment as highest in all relational situations. Embarrassment after a transgression do not appears to differ across relational models. Shame was rated higher than other emotions (together with embarrassment) in communal sharing and authority

ranking when the transgressor was in subordinate positions. Embarrassment, shame, guilt, and regret were not differentiated when the situation was authority ranking when the transgressor was in the superior position. However, all emotions were distinguished in the equality matching situation; embarrassment was followed by shame and guilt. On the other hand, guilt and shame were rated as high as embarrassment in the market pricing situation.

Consistent with the past work (Tangney & Fischer, 1995), shame eliciting events were also rated as eliciting embarrassment and guilt. Non-significant differentiation between guilt and regret was also supporting the literature that feeling guilty was closely related to regret which leads to repairing behaviors (Tangney, 1999). However, this study also revealed that when people were in the superior position in a hierarchy, the shame ratings were not distinguished from regret. Perhaps, it was evaluated as the superior person having resources to redeem the consequences of his/her violations.

CHAPTER 5

GENERAL DISCUSSION

This dissertation asserted that shame is situated in social relations. The relational models, a well-stated theory on social relationships, were selected to ground shame. Accordingly, relational models as the cognitive models represent the fundamental knowledge of social relationships. The models consist of elementary rules that organize relationships and the cultural implementation norms that were gained with actualization. Thus, as tools to regulate social relationships and moral behavior, the knowledge should have been represented in relational models. As a result, the way individuals experience shame and its consequences, including how people deal with it, would be associated with relational models. A series of studies with mixed methods were conducted to test hypotheses.

Before proceeding to the first study to investigate how individuals conceptualized shame in different relational situations, a pilot study was conducted. The results of the pilot study revealed that university students could classify their daily contacts in regard to all relational models only by reading a short description of the basics of relational models, except authority ranking when they were in superior position. Thus, it was feasible to use these descriptions for further studies to manipulate relational situations.

The results suggested that individuals could identify different eliciting factors for shame in different relational situations in the feature list study even though they could not list how they conceptualized shame. This study indicated that individuals discriminate different moral motives of relational models, thus shame is elicited by violations of these motives. The identified violations/elicitors were parallel to what is represented in cognitive models of social relationships. Specifically, shame was

found to be related to violation of unity motives in communal sharing situations. When the situation was authority ranking, in general, hierarchy related topics including protection, respect, duties were found to be related with shame. A recent study demonstrated that relational models matter when individuals judge moral violations (Tepe & Aydınli-Karakulak, 2019). The results supported it by showing that individuals discriminate specific features of shame and its eliciting factors, which reflect the relational models. These findings also support the idea that relational models guide what is moral or immoral (Rai & Fiske, 2011; Sunar, 2009). The results underline that the moral motives that are unique to relational models are the bases for shame. However, since the participants did not report what characterizes shame after the transgression of these distinct moral motives, it is uncertain if individuals experienced shame in the same way or not. Thus, these results were not conclusive to support the hypothesis that shame is conceptualized in relational models and the characterization of the emotion would change accordingly.

Studies reported in Chapter 4 suggested that individuals experience shame differently, at least in regard to consequences and emotional arousal. Highest arousal levels and perceived shame were observed in authority ranking when transgressors were in superordinate position, which was followed by communal sharing and authority ranking when transgressors were in subordinate position. Only, the perceived shame level in equality matching situation was as high as communal sharing and authority ranking when transgressors were in subordinate position. These results were congruent with Sunar's (2009) proposition and findings of Sunar, Tosun, and Tokuş (2016) where violation of communal sharing and authority ranking rules would result in greater shame compared to equality matching and market pricing, which were supposed to elicit higher guilt instead of shame.

However, the results were inconsistent with the findings reported in Rozin, Lowery, Imada, and Haidt's study (1999). These authors found greater level of badness in moral violations of autonomy (corresponds to equality matching and market pricing

in relational models context) comparing to violations of community (corresponds to authority ranking in relational models context) in the American cultural context. Although they agree that there is not a cross-cultural standard for the importance of moral motives, different moral motives could be seen more important in different cultural contexts. Turkish culture would attach more importance to communal sharing within the identified groups and hierarchy in the organization of society.

The results of this dissertation were partially congruent with Simpson, Laham, and Fiske's (2016) findings showing that violation of unity was judged as morally more wrong than others. However, contrary to current results, they reported relatively lower judgments for violation of loyalty (or hierarchy) motives. The complexity of implementation of relational models seems to be one of potential reasons for these inconsistent findings since past studies, including the current study, used specific vignettes depicting a transgressor who was violating just a specific rule in a relational situation. Although all human sociality can be reduced and understood by elementary models (Fiske, 1992; 2004), almost all social relationships are complexes of different relational models and meta-relational models (Fiske, 2011). Thus, different events depicted in different vignettes could be the possible reason for such inconsistencies as well as cross-cultural variation in the importance of moral motives.

Two studies tested if approach and avoidance motivations were differentially associated with shame according to the relational situations that transgressors were in. The Study 2 was inconclusive due to its low power to discriminate association of shame with approach and avoidance motivations in different relational situations. However, Study 3 revealed robust results by split-half validation method (3/2 vs 1/3 as training and test data sets). Accordingly, participants evaluated that transgressors would approach their contact people when they were implementing communal sharing and authority ranking when they were in superordinate position (higher than neutral condition). Contrarily, transgressors would avoid their contact people when they were implementing authority ranking when they were in subordinate position and market pricing (higher than neutral condition). Thus, as expected,

these results showed that the association between shame and approach-avoidance motivations differs depending on the specific relational situation, in which the transgression occurs. The results supported the expectation that shame is not directly linked to avoidance motivations and inhibition behaviors such as hiding, isolation, and withdrawal. Consistent with the recent research, shame is an emotion of approach motivation, as well as avoidance motivation (Lickel et al., 2014). In this manner, the results are congruent with the recent findings of de Hooge et al. (2008), de Hooge et al. (2010) and de Hooge, et al. (2018). Similar to our findings, they reported shame was associated with prosocial motivations (de Hooge et al., 2008), restore and protect behaviors (de Hooge et al., 2010), and social approach (de Hooge et al., 2018).

5.1. Limitations and Future Directions

The thesis empirically tested if shame is situated in relational models by using different experimental methods. However, all experimental manipulations and following tests were online, which may lead to a miscommunication with participants (Reips, 2002), creating a risk that participants could misunderstand the instructions. This can be one of the factors for participants giving almost the same answer to two different questions of Feature List Task (Chapter 3). Future research should consider using deep interviews to reach how people actually experience shame and how they conceptualize their experience to reach situated category knowledge of shame to repeat the Feature List Task.

The experiment to induce shame (Study 2 in Chapter 4) was inconclusive especially due to low power, which required to re-designe to increase the power. Using within subject's design with a more powerful manipulation would work better. The Study 3 (Chapter 4) increased both power and manipulation strength of Study 2. However, it had two limitations. Using vignettes as shame situations and perceived transgressions rather than actual experiences limits the external validity of the findings. The vignettes used in this study were created based on the actual experiences of participants of the Pilot Study (Chapter 2), Feature List Study

(Chapter 3), and Study 2 of Chapter 4, indicating high ecological validity. However, using limited number of vignettes represented in a small sample of moral transgressions in each relational model, which is far from representing all possible transgressions. Future research should try to replicate these findings with other methodologies and mediums, especially using lab experiments to induce shame representing the actual experiences of participants.

Cross-cultural validation is an important factor in generalizability of findings in such studies. Study 2 (Chapter 4) recruited Amazon Turk workers from the US. Future studies should replicate these findings on different samples.

This thesis aimed to collect data from community samples in addition to university students to increase generalizability. However, only Study 2 (Chapter 4) recruited non-student samples, which were not powerful enough in terms of effect size. Therefore, the results of these studies should be interpreted cautiously, especially in generalizing to other cultures. Because university students have potentially less experience in authority ranking when they were in superordinate position, they had problems in reporting appropriate past experiences. Thus, the results might be affected by this inexperience. It is an especially interesting question how low-educated people or older people would react to the same situations.

5.2. Conclusion

This thesis acclaimed that shame is situated in social relationships. As relational models that regulate social relationships consist of moral motives of human sociality, they also include situated knowledge of moral emotions. This dissertation has contributed to the current literature by empirically demonstrating that experience of shame in different social situations were associated with the knowledge of specific relational models. For all relational models, the concept of shame included the issues related to moral motives specific to relational models, as unity in communal sharing, hierarchy in authority ranking, equality in equality matching, and ratios, fairness in market pricing, at least in terms of eliciting factors. Furthermore, this thesis revealed that the consequences of shame is associated with

the implemented relational model in regard to approach and avoidance motivations indicating that social relationships in general, relational models in specific, matters to research on moral emotions and their outcomes. Furthermore, the difference between the statuses in the authority ranking situations was robust, and the research on relational models should take authority ranking or hierarchy motives as two different implementations.

REFERENCES

- Allen, M., Poggiali, D., Whitaker, K., Marshall, T.R., & Kievit, R. (2018). Raincloud plots: A multi-platform tool for robust data visualization. *PeerJ Preprints* 6:e27137v1. Doi: <https://doi.org/10.7287/peerj.preprints.27137v1>
- Barsalou, L. W. (2003). Abstraction in perceptual symbol systems. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London: Biological Sciences*, 358, 1177-1187. Doi: 10.1098/rstb.2003.1319
- Barsalou, L. W. (2005). Abstraction as dynamic interpretation in perceptual symbol system. In L. Gershkoff-Stowe & D. Rakison (Eds.), *Building object categories* (pp. 389-431). Carnegie Symposium Series. New Jersey: Lawrence Erlbaum Assoc. Retrieved from <http://psychology.emory.edu>
- Barrett, L. F., Lindquist, K., & Gendron, M. (2007). Language as a context for emotion perception. *Trends in Cognitive Sciences*, 11, 327-332. Doi:10.1016/j.tics.2007.06.003
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Baumeister, R. F., Stillwell, A. M., & Heatherton, T. F. (1994). Guilt: An interpersonal approach. *Psychological Bulletin*, 115(2), 243-67. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/8165271>
- Benedict, R. (1946). *The chrysanthemum and the sword: Patterns of Japanese culture*. Boston: Houghton Mifflin.
- Boiger, M., Mesquita, B., Uchida, Y., & Barrett, L. F. (2013). Condoned or condemned: The situational affordance of anger and shame in the United States and Japan. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 39(4), 540-553. Doi: 10.1177/0146167213478201

- Bolender, J. (2010). *The self-organizing social mind*. Cambridge: MIT Press.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss. Vol. 1*. New York: Basic Books.
- Caplovitz Barrett, K. (1995). A functionalist approach to shame and guilt. In J. P. Tangney, & K. W. Fisher (Eds.), *Self-conscious emotions: The psychology of shame, guilt, embarrassment, and pride* (pp. 25-63). New York: Guilford.
- Carlo, G., Eisenberg, N., & Knight, G. P. (1992). An objective measure of adolescents' prosocial moral reasoning. *Journal of Research on Adolescence*, 2(4), 331-349. Doi: 10.1207/s15327795jra0204_3
- Craik, K. (1943). *The Nature of Explanation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cohen, T. R., Wolf, S. T., Panter, A. T., & Insko, C. A. (2011). Introducing the GASP scale: A new measure of guilt and shame proneness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(5), 947-966. Doi: 10.1037/a0022641
- Collins, A. M., & Quillian, M. R. (1969). Retrieval time from semantic memory. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 8, 240-247.
- Darwin, C. R. (1871). *The descent of man, and selection in relation to sex*. London: John Murray.
- Dearing, R. L., Stuewig, J., & Tangney, J. P. (2005). On the importance of distinguishing shame from guilt: Relations to problematic alcohol and drug use. *Addict Behavior*, 30, 1392-1404.
- De Hooge, I. E. (2014). The general sociometer shame: Positive interpersonal consequences of an ugly emotion. In K. G. Lockhart (Ed.) *Psychology of Shame: New Research* (pp. 95-110). New York: Nova Science Publishers, Inc.

- De Hooge, I. E. (2013). Moral emotions and prosocial behavior: It may be time to change our view of shame and guilt. In C. Mohiyeddini, M. Eysenck, & S. Bauer (Eds.), *Handbook of psychology of emotions: Recent theoretical perspectives and novel empirical findings Volume 2* (pp. 255-276. NewYork: Nowva Science Pub.
- De Hooge, I. E., Breugelmans, S. M., Wagemans, F. M. A., & Zeelenberg, M. (2018). The social side of shame: Approach versus withdrawal. *Cognition and Emotion*, 32, 1671-1677. <https://doi.org/10.1080/02699931.2017.1422696>
- De Hooge, I. E., Breugelmans, S. M., & Zeelenberg, M. (2008). Not so ugly after all: when shame acts as a commitment device. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(4), 933–43. Doi:10.1037/a0011991
- De Hooge, I. E., Zeelenberg, M., & Breugelmans, S. M. (2007). Moral sentiments and cooperation: Differential influences of shame and guilt. *Cognition & Emotion*, 21, 1025–1042. Doi:10.1080/02699930600980874
- De Hooge, I. E., Zeelenberg, M., & Breugelmans, S. M. (2011). A functionalist account of shame-induced behavior. *Cognition & Emotion*, 25, 939-946, Doi: 10.1080/02699931.2010.516909
- Fessler, D.M.T. (2004). Shame in two cultures: Implications for evolutionary approaches. *Journal of Cognition and Culture*, 4(2), 207-262. Doi:10.1163/1568537041725097
- Fessler, D. M. T. (2007). From appeasement to conformity: Evolutionary and cultural perspectives on shame, competition, and cooperation. In J. L. Tracy, R. W. Robins & J. P. Tangney (Eds.), *The self-conscious emotions: Theory and research* (pp. 174-193). New York: The Guilford Press.
- Fessler, D. M. T., & Haley, K. J. (2003). The strategy of affect: Emotions in human cooperation. In P. Hammerstein (Ed.), *The genetic and cultural evolution of cooperation* (pp. 7-36). Cambridge: MIT Press.

- Fischer, A. H., & Manstead, A. S. R. (2008). Social functions of emotion. In M. Lewis, J. M. Haviland-Jones, & L. F. Barrett (Eds.), *Handbook of emotions* (pp. 456-468). New York, NY, US: Guilford Press.
- Fiske, A. P. (1992). The four elementary forms of sociality: Framework for a unified theory of social relations. *Psychological Review*, *99*(4), 689–723.
- Fiske, A. P. (2000). Complementarity theory: Why human social capacities evolved to require cultural complements. *Personality and Social Psychology Review*, *4*(1), 76–94. Doi:10.1207/S15327957PSPR0401_7
- Fiske, A. P. (2002). Socio-moral emotions motivate action to sustain relationships. *Self and Identity*, *1*(2), 169–175. Doi:10.1080/152988602317319357
- Fiske, A. P. (2004). The Relational Models Theory 2.0. In N. Haslam (Ed.), *Relational models theory: A contemporary overview* (pp. 3-25), New Jersey: Lawrence Erlbaum Assoc.
- Fiske, A. P. (2006). Social relations: Culture, development, natural selection, cognition, the brain and pathology. In P. A. M. Van Lange (Ed.), *Bridging social psychology: Benefits of transdisciplinary approaches* (pp. 293-99). New Jersey: Lawrence Erlbaum Assoc.
- Fiske, A. P., Haslam, N., & Fiske, S. T. (1991). Confusing one person with another: What errors reveal about the elementary forms of social relations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *60*, 656-674. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.60.5.656>
- Fiske, A. P., Kitayama, S., Markus, H. R., & Nisbett, R. E. (1998). The cultural matrix of social psychology. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske and G. Lindzey (Eds.), *The handbook of social psychology* (pp. 915-981). New York: McGraw-Hill.
- Fiske, A. P., & Rai, T. S. (2014). *Virtuous violence: Hurting and killing to create, sustain, end, and honor social relationships*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Foa, U. G., & Foa, E. B. (1974). *Societal structures of the mind*. Springfield, IL: Charles C. Thomas.
- Fuse, T. (1980). Suicide and culture in Japan: A study of seppuku as an institutionalized form of suicide. *Social Psychiatry, 15*, 57-63.
- Gilbert, P. (1998). What is shame? Some core issues and controversies. In P. Gilbert & B. Andrews (Eds.), *Shame: Interpersonal behavior, psychopathology, and culture* (pp. 3–38). Oxford: Oxford University Press.
- Gilbert, P., & McGuire, M. T. (1998). Shame, status, and social roles: Psychobiology and evolution. In P. Gilbert & B. Andrews (Eds.), *Shame: Interpersonal behavior, psychopathology, and culture* (pp. 990-1025). New York: Oxford University Press.
- Giner-Sorolla, R., Piazza, J., & Espinosa, P. (2011). What do the TOSCA guilt and shame scales really measure: Affect or action? *Personality and Individual Differences, 51*, 445-450. Doi: 10.1016/j.paid.2011.04.010
- Grupe, D. W., & Nitschke, J. B. (2013). Uncertainty and anticipation in anxiety: An integrated neurobiological and psychological perspective. *Nat. Rev. Neurosci., 14*, 488-501. doi: 10.1038/nrn3524.
- Haidt, J. (2003). The moral emotions. In R. J. Davidson, K. R. Scherer, & H. H. Goldsmith (Eds.), *Handbook of affective sciences* (pp. 852-870). Oxford: Oxford University Press.
- Haidt, J. (2007). The new synthesis in moral psychology. *Science, 316*, 998-1002. Doi: 10.1126/science.1137651
- Haslam, N., Reichert, T., & Fiske, A. P. (2002). Aberrant social relations in the personality disorders. *Psychology & Psychotherapy: Theory Research and Practice, 75*, 19-31. Doi: 10.1348/147608302169526
- Ho, J., Tumkaya, T., Aryal, S., Hyungwon, C., & Claridge-Chang, A. (2018). Moving beyond P values: Everyday data analysis with estimation plots. Doi: <https://doi.org/10.1101/377978>

- Horowitz, L. M., French, R. P., & Anderson, C. A. (1982). The prototype of a lonely person. In L. A. Peplau & D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (pp. 183-205). New York: Wiley.
- Jacquet, J., Hauert, C., Traulsen, A., Milinski, M. (2011). Shame and honour drive cooperation. *Biology Letters*, Doi:10.1098/rsbl.2011.0367
- James, W. (1890). *The principles of psychology* (Vol.1). New York: Henry Holt and Company.
- Johnson-Laird, P. N. (2004). The history of mental models. In K. Manktelow, & M. C. Chung (Eds.) *Psychology of reasoning: Theoretical and historical perspectives* (pp. 179-212). New York: Psychology Press.
- Kalaycıoğlu, S., & Rittersberger-Tılıç, H. (2000). Intergenerational solidarity networks of instrumental and cultural transfers within migrant families in Turkey. *Aging and Society*, 20(5), 523-542.
- Keltner, D., Buswell, B. (1996). Evidence for the distinctness of embarrassment, shame, and guilt: A study of recalled antecedents and facial expressions of emotion. *Cognition and Emotion*, 10, 155-172.
- Kim, S. Thibodeau, R., & Jorgensen, R.S. (2011). Shame, guilt, and depressive symptoms: A meta-analytic review. *Psychological Bull.*, 137, 68-96. Doi: 10.1037/a0021466.
- Lakens, D. (2017). Equivalence Tests: A practical primer for t Tests, correlations, and meta-analyses. *Social Psychological and Personality Science*, 8, 355-362. <https://doi.org/10.1177/1948550617697177>
- Lebois, L. A. M., Wilson-Mendenhall, C. D., & Barsalou, L. W. (2014). Are automatic conceptual cores the gold standard of semantic processing? The context-dependence of spatial meaning in grounded congruency effects. *Cognitive Science*, 1-18. Doi: 10.1111/cogs.12174. Retrieved from <http://psychology.emory.edu/cognition/barsalou/onlinepapers.html>

- Lewis, H. B. (1971). *Shame and guilt in neurosis*. New York: International Universities Press.
- Lewis, M. (2008). Self-conscious emotions: Embarrassment, pride, shame, and guilt. In M. Lewis, J. M., Haviland-Jones, & L. F. Barrett (Eds.). *Handbook of emotions* (pp. 742-756). New York, NY : Guilford Press.
- Lickel, B., Kushlev, K., Savalei, V., Matta, S., & Schmader, T. (2014). Shame and the motivation to change the self. *Emotion, 14*, 1049-1061. Doi: 10.1037/a0038235
- Lindquist, K.A., Wager, T.D., Kober, H., Bliss-Moreau, E., & Barrett, L.F. (2012). The brain basis of emotion: A meta-analytic review. *Behavioral and Brain Sciences, 35*, 121-202. doi:10.1016/j.neuroimage.2008.03.059.
- McRae, K., De Sa, V. R., & Seidenberg, M. S. (1997). On the nature and scope of featural representations of word meaning. *Journal of Experimental Psychology: General, 126*(2), 99-139.
- Mills, J., & Clark, M. S. (1982). Exchange and communal relationships. In L. Wheeler (Ed.), *Review of personality and social psychology 3* (pp. 121-144). Beverly Hills, CA: Sage.
- Nelissen, R. M. A. (2014). Relational utility as a moderator of guilt in social interactions. *Journal of Personality and Social Psychology, 106*(2), 257-271. Doi: 10.1037/a0034711
- Rai, T. S., & Fiske, A. P. (2011). Moral psychology is relationship regulation: Moral motives for unity, hierarchy, equality, and proportionality. *Psychological Review, (118)*1, 57–75. Doi: 10.1037/a0021867
- Randles, D., & Tracy, J. L. (2015). *Shame. Vocabulary for the Study of Religion*, Leiden, Netherlands: Brill. Retrieved from <http://ubc-emotionlab.ca/publications/>

- Ratcliff, R., & McKoon, G. (1988). A retrieval theory of priming in memory. *Psychological Review*, 95(3), 385-408. Retrieved from <http://web.a.ebscohost.com/>
- Rosch, E. (1975). Cognitive representations of semantic categories. *Journal of Experimental Psychology: General*, 104, 192-233.
- Reips, U.-D. (2002). Standards for internet-based experimenting. *Experimental Psychology*, 49, 243-256. Doi: 10.1027//1618-3169.49.4.243
- Schmader, T., & Lickel, B. (2006). The approach and avoidance function of guilt and shame emotions: Comparing reactions to self-caused and other-caused wrongdoing. *Motivation and Emotion*, 30(1), 42-55. Doi:10.1007/s11031-006-9006-0
- Schneider, J. (1971). Of vigilance and virgins: Honor, shame and access to resources in Mediterranean societies. *Ethnology*, 10, 1-24.
- Schubert, T. W., Zickfeld, J. H., Seibt, B. & Fiske, A. P. (2016) Moment-to-moment changes in feeling moved match changes in closeness, tears, goosebumps, and warmth: Time series analyses. *Cognition and Emotion*. Available at: <http://doi.org/10.1080/02699931.2016.1268998>.
- Shaver, P., Schwartz, J., Kirson, D., & O'Connor, C. (1987). Emotion knowledge: Further exploration of a prototype approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 1061-1086.
- Sheikh, S. (2014). Cultural variations in shame's responses: A dynamic perspective. *Personality and Social Psychology Review*, 18, 387-403. Doi: 10.1177/1088868314540810
- Sheikh, S., & Janoff-Bulman, R. (2010). Tracing the self-regulatory bases of moral emotions. *Emotion Review*, 2, 386-396. <http://dx.doi.org/10.1177/1754073910374660>

- Simao, C., & Seibt, B. (2014). Gratitude depends on the relational model of communal sharing. *PLoS One*, 9, :e86158. Doi: 10.1371/journal.pone.0086158.
- Simmons J., Nelson L. & Simonsohn U. (2012) A 21 Word Solution Dialogue. *The Official Newsletter of the Society for Personality and Social Psychology*, 26(2), 4-7.
- Simpson, A., Laham, S.M., & Fiske, A.P. (2016). Wrongness in different relationships: Relational context effects on moral judgment. *Journal of Social Psychology*, 156, 594-609. Doi:10.1080/00224545.2016.1140118
- Sunar, D. (2009). Suggestions for a new integration in the psychology of morality. *Social and Personality Psychology Compass*, 3, 447-474. Doi: 10.1111/j.1751-9004.2009.00191.x
- Sunar, D., Tosun, Ö. Ç., & Tokuş, T. (2016). Self-blaming and other blaming moral emotions are complementary: Two studies in Turkish culture. In C. Roland-Levy, P. Denoux, B. Voyer, P. Boski, & W. K. Gabrenya Jr. (Eds.), *Unity, diversity and culture. Proceedings from the 22nd Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology*.
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of inter-group conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of inter-group relations* (pp. 33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Tangney, J. P. (1991). Moral affect: The good, the bad, and the ugly. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 598-607.
- Tangney, J. P., & Dearing, R. L. (2002). *Shame and guilt*. New York: The Guilford Press.
- Tangney, J. P., Dearing, R. L., Wagner, P. E., & Gramzow, R. (2000). *The Test of Self-Conscious Affect-3 (TOSCA-3)*. Fairfax, VA: George Mason University.

- Tangney, J. P., Miller, R. S., Flicker, L., & Barlow, D. H. (1996). Are shame, guilt, and embarrassment distinct emotions? *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(6), 1256–69. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/8667166>
- Tangney, J. P., Stuewig, J., & Martinez, A. G. (2014). Two faces of shame: The roles of shame and guilt in predicting recidivism. *Psychological Science*, 25(3), 799–805. Doi:10.1177/0956797613508790
- Tangney, J. P., Stuewig, J., & Mashek, D. J. (2007). Moral emotions and moral behavior. *Annual Review of Psychology*, 58, 345-372. Doi: 10.1146/annurev.psych.56.091103.070145
- Tangney, J. P., & Tracy, J. L. (2012). Self-conscious emotions. In M. Leary, & J. P. Tangney (Eds.), *Handbook of self and identity* (2nd Edition, pp. 446-478). Guilford: New York.
- Tepe, B. & Aydinli-Karakulak, A. (2019). Beyond harmfulness and impurity: Moral wrongness as a violation of relational motivations. *J. Pers. Soc. Psychol.*, Doi: 10.1037/pspi0000169.
- Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2004). Putting the self into self-conscious emotions: A theoretical model. *Psychological Inquiry*, 15(2), 103-125. Retrieved from <http://ubc-emotionlab.ca/publications/>
- Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2007). The self in self-conscious emotions: A cognitive appraisal approach. In J.L. Tracy, R. W. Robins, & J. P. Tangney (Eds.), *The self-conscious emotions: Theory and research* (pp. 3-20). New York: The Guilford Press.
- Wilson-Mendenhall, C. D., Barrett, L. F., & Barsalou, L. W. (2015). Variety in emotional life: Within-category typicality of emotional experiences is associated with neural activity in large-scale brain networks. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 10, 62-71. Doi: 10.1093/scan/nsu037
- Wilson-Mendenhall, C. D., Barrett, L. F., Simmons, W. K., & Barsalou, L. W. (2011). Grounding emotion in situated conceptualization. *Neuropsychologia*, 49(5), 1105–27. Doi:10.1016/j.neuropsychologia.2010.12.032

- Wolf, S. T., Cohen, T. R., Panter, A. T., & Insko, C. A. (2010). Shame proneness and guilt proneness: Toward the further understanding of reactions to public and private transgressions. *Self and Identity*, 9, 337-362. <http://dx.doi.org/10.1080/15298860903106843>
- Wong, Y., & Tsai, J. (2007). Cultural models of shame and guilt. In J.L. Tracy, R. W. Robins, & J. P. Tangney (Eds.), *The self-conscious emotions: Theory and research* (pp. 209-223). New York: The Guilford Press.
- Zickfeld, J. H., Schubert, T. W., Seibt, B., Blomster, J. K., Arriaga, P., Basabe, N., Blaut, A., Caballero, A., Carrera, P., Dalgard, I., Ding, Y., Dumont, K., Gaulhofer, V., Gračanin, A., Gyenis, R., Hu, C.-P., Kardum, I., Lazarević, L. B., Mathew, L., Mentser, S., Nussinson, R., Onuki, M., Páez, D., Pásztor, A., Peng, K., Petrović, B., Pizarro, J. J., Schönefeld, V., Śmieja, M., Tokaji, A., Vingerhoets, A., Vorster, A., Vuoskoski, J., Zhu, L., & Fiske, A. P. (2018). Kama Muta: Conceptualizing and Measuring the Experience Often Labelled Being Moved Across 19 Nations and 15 Languages. *Emotion*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/emo0000450>
- Zhong, C.B., Liljenquist, K. (2006). Washing away your sins: Threatened morality and physical cleansing. *Science*, 313, 1451-2. Doi: 10.1126/science.1130726

APPENDICES

APPENDIX A: SURVEY MATERIAL IN THE PILOT STUDY

Introduction

Şimdi sizden UTANÇ duyduğunuz bir anı düşünmenizi istiyoruz. Utanç hissettiğiniz bu olayı mümkün olduğunca fazla detaylı hatırlamaya çalışınız. Bunun için isterseniz arkanıza yaslanıp gözlerinizi kapatarak olayın tüm ayrıntılarını düşünmek için biraz zaman ayırabilirsiniz.

Utanç hissetmenize neden olan olayı *detaylıca* anlatınız.

Utanç hissetmenize neden olan neydi?

Utanç hissettiğiniz bu anda ne yaptınız, nasıl davrandınız, lütfen takip eden soruları da yanıtlayacak şekilde *bütün küçük ayrıntıları* ile birlikte anlatınız.

Nasıl hissettiğiniz ve ne düşündüğünüz?

Bir şey söylediniz mi, eğer söylemişseniz neyi, nasıl söylediniz?

Utanç hissetmenin hangi fiziksel/bedensel belirtilerini (yüzünüzde, bedeninizde, duruşunuzda ya da sesinizde, vb. değişimler) gösterdiniz?

Utanç duygunuz ne kadar süre sonra geçti? Nasıl çözümlendi? Utancınızın yatışmasına ne yol açtı? Utanç duymanıza yol açan olayın/davranışınızı telafi etmek için herhangi bir şey yaptınız mı? Lütfen *detaylıca* anlatınız.

Yaşadığınız deneyimi daha iyi anlayabilmemiz için başka bir detay eklemek ister misiniz?

Bu olayı yaşarken ne düzeyde utanç hissettiğinizi aşağıdaki ölçekte değerlendiriniz:

Hiç utanç hissetmedim(1) Çok fazla utanç hissettim (10)

Anlattığınız utanç deneyiminiz sırasında iletişim halinde olduğunuz kişi ve kişilerle ilişkiniz aşağıda verilen tanımlardaki ilişki biçimine ne kadar benziyor? Lütfen verilen ölçekte değerlendiriniz.

Hiç Benzemiyor (1) Tamamen Benziyor (7)

Communal Sharing

Bu ilişkideki kişiyle aranızda ‘birimiz hepimiz hepimiz birimiz için’ yaklaşımı var. İkiniz de “benim neyim varsa senindir” diye düşünüyorsunuz ve diğerinin başına ne geldiyse sizin de başınıza gelmiş kadar önemli oluyor. Eğer diğer kişinin yardımınıza ihtiyacı varsa mevcut planlarınızı iptal edip ona yardım ediyorsunuz ve o da aynı şeyi sizin için yapıyor. Benzer şekilde gerçekten ihtiyacı olsa o kişiye elinizde avucunuzda ne varsa verirsiniz ve o da memnuniyetle aynı şeyi sizin için yapar. Bu insanla hiç çekinmeden yemeğinizi paylaşırsınız, ve gerektiğinde aynı pipetle gazoz içip aynı çatal-kaşıkla yemek yemekten kaçınmazsınız.

Authority Ranking in superordinate position

Bu ilişkide siz “kontrolü elinde tutma” ve inisiyatif alma diğeri ise takip etme eğilimindedir. Kararların çoğunu siz verirsiniz, diğeri ise bu kararları kabul eder. Kararı veren kişi olarak siz, istediğiniz gibi davranır ve işlerin sorumluluğunu üstlenirsiniz. Diğer kişi bu ilişkide takipçidir ve sizin arkanızda yardımcı olarak durur ve ihtiyacı olduğunda sizin kendisini koruyup kollayacağına güvenir.

Authority Ranking in subordinate position

Bu ilişkide siz “takip eden” ve diğerini izleyen kişisiniz, diğeri ise kontrolü elinde tutma ve inisiyatif alma eğilimindedir. Kararların çoğunu diğer kişi verir, siz ise bu kararları kabul edersiniz. Kararı veren kişi, istediği gibi davranır ve işlerin sorumluluğunu üstlenir. Siz bu ilişkide takipçisinizdir ve diğerinin arkasında yardımcı olarak durursunuz ve ihtiyacınız olduğunda sorumlu kişinin sizi koruyup kollayacağına güvenirsiniz.

Equality Matching

Bu ilişkiniz her şey 50-50 ilkesine göre kurulmuştur. Birbiriniz için yaptığınız şeylerin oldukça eşit olduğunu düşünürsünüz. O sizin için bir şey yaparsa bir gün karşılığını vererek aynısını ona yapmaya çalışırsınız. Bir şeyleri bölüşüyor

olsaydınız ortadan eşit iki yarıya/parçaya bölersiniz. Çoğunlukla her şeyi sırayla yaparsınız. Her şeyi dengede tutmak için fayda - bedel hesabını dikkate alırsınız. Diğer kişinin verdiğiinden çok aldığını hissettiğinizde rahatsız olursunuz. Her ikinizin de istediği eşit bir muamele ve eşit bir paylaşımır.

Market Pricing

Bu kişi ile tamamen mantığa dayalı biri iş ilişkisi temelinde etkileşim kuruyorsunuz, bir anlamda “paranızın karşılığını” alıyorsunuz. Her ikinizin de, bu ilişkiye kattıklarınız karşılığında/oranında, adil bir geri dönüş (kazanç) hakkı olduğunu düşünüyorsunuz. Bu nedenle, her ikiniz de ödül - bedel (para, zaman, çaba ya da zarar) hesabına dikkat edersiniz. İlişkiniz nihayetinde buna benzer pratik meselelerden ibarettir. Gerektiğinde, her biriniz kar - zarar hesabını yaparak “ne koydum, karşılığında ne aldım” diye düşünerek ilişkide kalıp kalmamaya karar verirsiniz

APPENDIX B: SURVEY MATERIALS IN FEATURE LIST TASK

Gönüllü Katılım Formu

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Çalışmanın Başlığı: Utanç Duygusunun Özellikleri

Araştırmacılar: İlker Dalğar, M.S., ODTÜ Psikoloji Bölümü,
idalgar@metu.edu.tr,

Hans IJzerman, PhD, VU Amsterdam Klinik Psikoloji Bölümü,
h.ijzerman@gmail.com,

Nebi Sümer, PhD, ODTÜ Psikoloji Bölümü, nsumer@metu.edu.tr

Çalışmanın Amacı: Bu çalışmanın amacı utanç duygusunun sosyal ilişkiler bağlamında nasıl kavramsallaştırıldığını daha iyi anlamaktır.

Çalışma ne kadar sürecek? Toplam süre yaklaşık 15-20 dakikadır.

Çalışma için ne yapmam bekleniyor? Verilen duygu kavramı (utanç) ile ilgili bir özellik listesi yapmanız ve bu duygu ile ilgili deneyimlerinize ilgili soruları yanıtlamanız beklenmektedir. Ayrıca kısa bir demografik bilgi formu bulunmaktadır.

Olası risk ve rahatsızlıklar nelerdir? Çalışmanın öngörülen bir riski yoktur. Ancak, deneyimlerinizden bahsetmekte zorlanabilirsiniz. Ancak çalışmaya katılımınız anonimdir, verdiğiniz bilgilerle ilgili kişisel hiçbir veriyi saklamıyoruz ve paylaşmıyoruz. Ayrıca kişi bazlı analizler yapmayacağız, toplanan veriyi bütün olarak değerlendireceğiz. Çalışmaya katılımınız ve verdiğiniz bilgiler tamamen anonim kalacaktır.

Bu çalışmaya katılmalı mıyım? Çalışmaya katılımınız tamamen gönüllüdür. Eğer katılmaya karar verirsiniz her hangi bir aşamada hiçbir gerekçe göstermeden çalışmayı bırakabilirsiniz.

Verdiğim bilgileri kimler görecektir? Sizi tanımlayabilecek ve yasaların gerektirmediği hiçbir veriyi saklamayacağız. Verdiğiniz bilgiler diğer katılımcıların verdikleri bilgilerle bir arada değerlendirilecektir. Çalışmanın sonuçlarını yazdığımız zaman sadece bu birleşik verinin sonuçlarını paylaşacağız. Hiçbir yazılı

materyalde sizi tanımlayacak bir bilgi olmayacaktır. Bu çalışmanın sonuçları yayınlanabilir, bu durumda da tanınabileceğiniz bilgiler yayında yer almayacaktır. Çalışma sonunda bütün aşamalarda kimliğiniz ve verdiğiniz bilgiler tamamen anonim kalacaktır.

Çalışmaya katılmamanın bir karşılığı olacak mı? Çalışmaya katılmanız karşılığında ilgili dersinizden dersin öğretim üyesinin belirlediği bir krediye hak kazanacaksınız.

Her hangi bir sorum olursa: Çalışma ile ilgi herhangi bir aşamada bir sorunuz olursa lütfen araştırmacı İlker Dalğar ile temasa geçiniz. idalgar@metu.edu.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Aşağıdaki “Evet” i seçerek verilen bilgiyi okuduğunuzu ve bu onam formunu onayladığınızı belirtebilirsiniz.

Anketimize hoşgeldiniz! Lütfen aşağıdaki bilgiyi dikkatlice okuyunuz.

Bu anket aracılığıyla utanç duygusu hakkındaki bilgimizi biraz daha arttırmak istiyoruz. Utanç farklı ilişki biçimlerinde deneyimlenen bir duygudur. Biz de insanların ilişkilerinde utancı nasıl deneyimlediğiyle ilgileniyoruz. Nasıl hissediyorlar? Ve tipik olarak, genellikle, nasıl etkilenirler, davranırlar? Utanç duygusuyla nasıl başederler? Eğer bunu farklı insanlardan öğrenebilirsek, utancın ilişkilerimize hangi durumlarda yardımcı olduğunu ya da hangi durumlarda ilişkilerimizi engellediğini daha iyi anlayabiliriz.

Bu nedenle sizden utanç hakkında bir özellikler ve nitelikler listesi yapmanızı istiyoruz. Bunun için, ilişki sırasında utanç duygusunu deneyimlemiş olabileceğiniz bir ilişki türü hakkında düşünmenizi istiyoruz. Size bu ilişki türünü tanımladığımız bir paragraf vereceğiz.

Bu çalışma sırasında, size önce bu tanımı sağlayacağız. Sizden tarif edilen ilişki türü üzerine derinlemesine düşünmenizi ve ondan sonra paragrafta tanımladığımız şekilde ilişkiniz olan bir kişinin ismini yazmanızı istiyoruz.

Daha sonra bu kişi ile utanç duyduğunuz bir deneyiminiz üzerine düşünmenizi istiyoruz. Sizden bunu istememizini sebebi, bu ilişki içindeki utanç duygunuzla ilgili deneyimin özellik ve niteliklerini daha kolay bulmanıza yardımcı olmaktır.

Lütfen listeyi yaparken ifadeleriniz üzerinde çok fazla düşünmeyin ve ihtiyacınız olduğu kadar zaman kullanın. Bu soruların doğru bir cevabı yok, biz sadece sizin düşüncelerinizle ilgileniyoruz.

Son olarak, lütfen sizin verinizi anonim tutmak için her şeyi yapacağımızdan emin olun; kişisel bilgilerinizi ve hikayenizi araştırma ekibimiz dışında hiç kimseye hiçbir zaman paylaşmayacağız.

Question Sheet

Lütfen paragrafı dikkatlice okuyunuz ve tanımladığımız şekilde kurduğunuz bir ilişkiniz hakkında düşününüz. Sonra takip eden soruları yanıtlayınız.

Communal Sharing

Bu ilişkideki kişiyle aranızda ‘birimiz hepimiz hepimiz birimiz için’ yaklaşımı var. İkiniz de “benim neyim varsa senindir” diye düşünüyorsunuz ve diğerinin başına ne geldiyse sizin de başınıza gelmiş kadar önemli oluyor. Eğer diğer kişinin yardımınıza ihtiyacı varsa mevcut planlarınızı iptal edip ona yardım ediyorsunuz ve o da aynı şeyi sizin için yapıyor. Benzer şekilde gerçekten ihtiyacı olsa o kişiye elinizde avucunuzda ne varsa verirsiniz ve o da memnuniyetle aynı şeyi sizin için yapar. Bu insanla hiç çekinmeden yemeğinizi paylaşırsınız, ve gerektiğinde aynı pipetle gazoz içip aynı çatal-kaşıkla yemek yemekten kaçınmazsınız.

Authority Ranking in superordinate position

Bu ilişkide siz “kontrolü elinde tutma” ve inisiyatif alma diğeri ise takip etme eğilimindedir. Kararların çoğunu siz verirsiniz, diğeri ise bu kararları kabul eder. Kararı veren kişi olarak siz, istediğiniz gibi davranır ve işlerin sorumluluğunu üstlenirsiniz. Diğeri kişi bu ilişkide takipçidir ve sizin arkanızda yardımcı olarak durur ve ihtiyacı olduğunda sizin kendisini koruyup kollayacağına güvenir.

Authority Ranking in subordinate position

Bu ilişkide siz “takip eden” ve diğerini izleyen kişisiniz, diğeri ise kontrolü elinde tutma ve inisiyatif alma eğilimindedir. Kararların çoğunu diğeri kişi verir, siz ise bu kararları kabul edersiniz. Kararı veren kişi, istediği gibi davranır ve işlerin sorumluluğunu üstlenir. Siz bu ilişkide takipçisinizdir ve diğerinin arkasında yardımcı olarak durursunuz ve ihtiyacınız olduğunda sorumlu kişinin sizi koruyup kollayacağına güvenirsiniz.

Equality Matching

Bu ilişkiniz her şey 50-50 ilkesine göre kurulmuştur. Birbiriniz için yaptığınız şeylerin oldukça eşit olduğunu düşünürsünüz. O sizin için bir şey yaparsa bir gün karşılığını vererek aynısını ona yapmaya çalışırsınız. Bir şeyleri bölüşüyor olsaydınız ortadan eşit iki yarıya/parçaya bölersiniz. Çoğunlukla her şeyi sırayla yaparsınız. Her şeyi dengede tutmak için fayda - bedel hesabını dikkate alırsınız. Diğer kişinin verdiğinden çok aldığını hissettiğinizde rahatsız olursunuz. Her ikinizin de istediği eşit bir muamele ve eşit bir paylaşımıdır.

Market Pricing

Bu kişi ile tamamen mantığa dayalı biri iş ilişkisi temelinde etkileşim kuruyorsunuz, bir anlamda “paranızın karşılığını” alıyorsunuz. Her ikinizin de, bu ilişkiye kattıklarınız karşılığında/oranında, adil bir geri dönüş (kazanç) hakkı olduğunu düşünüyorsunuz. Bu nedenle, her ikiniz de ödül - bedel (para, zaman, çaba ya da zarar) hesabına dikkat edersiniz. İlişkiniz nihayetinde buna benzer pratik meselelerden ibarettir. Gerektiğinde, her biriniz kar - zarar hesabını yaparak “ne koydum, karşılığında ne aldım” diye düşünerek ilişkide kalıp kalmamaya karar verirsiniz

Lütfen yukarıda tanımladığımız biçimde ilişki kurduğunuz bir kişinin ismini yazınız.

Şimdi bu kişiyle ilişkili utanç duygusu yaşadığınız bir zaman ya da durumla ilgileniyoruz. Lütfen, bu kişiyle ilişki içindeyken utanç hissettiğiniz bir zamanı ve olayı kısaca anlatınız.

1. Bu ilişkiye yönelik yaşadığınız deneyimi ve utanç duygusunu dikkate aldığınızda, bu duygunun özelliklerinin ve niteliklerinin neler olduğunu düşünüyorsunuz? Lütfen, UTANÇ ne ifade ediyor, ona göre bir liste yapınız. UTANCı tanımlayan, ya da bunun yol açtığı mümkün olduğu kadar çok özellik yazınız.

Listenizi yaparken "Bu.... utançtır.", "... utandırdı." vb. ifadeler kullanabilir ya da aklınıza gelen, istediğiniz herhangi bir şekilde ifade edebilirsiniz.

2. Yaptığımız listeyi ve bu kişi ile yaşadığımız utanç duygusunu göz önüne aldığınızda, **neler utanç duymanıza yol açar**, lütfen bir liste yapınız?

Katılım Sonrası Bilgi Formu

Öncelikle çalışmamıza katıldığınız için teşekkür ederiz. Lütfen seçtiğiniz dersten bonus alabilmek için aşağıdaki linke tıklayarak açılacak yeni sayfada gerekli bilgileri giriniz. Girdiğiniz bilgiler burada verdiğiniz bilgilerle eşleştirilmeyecektir.

Bu çalışmada farklı sosyal ilişki bağlamlarında “utanç” duygusunun nasıl kavramsallaştırıldığını anlamaya çalışıyoruz. Okuduğunuz paragraftaki gibi farklı ilişki kurma şekillerinde duyguları deneyimlerken bu duyguların farklı özelliklerinin ortaya çıktığını düşünüyoruz. Farklılaşan özelliklerine göre de duyguya yüklenen anlamlar ve duygusal deneyimin sosyal yaşantıya etkisi değişiyor. Diğer sosyal duygular gibi utanç da sosyal yaşantının ve ilişkilerin düzenlenmesinde önemli duygulardan birisidir. Bu çalışmada yazdığımız ve diğer katılımcıların yazdıkları özellik listelerini toplayarak söz konusu ilişki bağlamlarında hangi özelliklerin öne çıktığını, utanç duygusunun anlamının ve işlevinin farklı ilişki durumlarında nasıl değiştiğini anlamaya çalışacağız.

Çalışma sırasında kişisel deneyimlerinizi düşünmenizi ve tanımladığımız ilişki biçiminde temas ettiğiniz bir kişi ile utanmanıza yol açan bir deneyiminizi yazmanızı istedik. Bunu yapmaktaki amacımız o deneyimi hatırladığınız anda ortaya çıkan utançla ilgili kavramlara ve özelliklere ulaşmanızı ve listeyi daha kolay ve tutarlı yapmanıza yardımcı olmaktır. Böylece utancı tanımlarken o deneyim sayesinde tanımladığımız ilişki biçimi üzerinden bir liste yapmanız daha kolay olacaktır.

Çalışmanın kuramsal zemini ve kullandığımız yöntem ile ilgili daha fazla bilgi almak isterseniz idalgar@metu.edu.tr adresinden sorularınızı yöneltebilirsiniz ya da aşağıdaki makaleleri okumak isteyebilirsiniz.

Katılımınız için tekrar teşekkür ederiz.

Okuyabileceğiniz bazı makaleler:

Barrett, L. F. (2012). Emotions are real. *Emotion*, 12, 413-429

Fiske, A. P. (2004). The Relational Models Theory 2.0. In N. Haslam (Ed.), *Relational models theory: A contemporary overview* (pp. 3-25), New Jersey: Lawrence Erlbaum Assoc.

Uskul, A. K., Cross, S. E., Sunbay, Z., Gercer-Swing, B., & Ataca, B. (2012). Honor-Bound: The cultural construction of honor in Turkey and the Northern United States. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 43, 1131-1151.

APPENDIX C: SURVEY MATERIALS IN STUDY 2 AND STUDY 3

Study 2

Consent to Participate in a Research Study

Middle East Technical University

TITLE OF STUDY: Emotional experiences

INVESTIGATORS OF STUDY: İlker Dalğar, M.S., METU Department of Psychology, idalgar@metu.edu.tr; Hans IJzerman, Ph.D., VU Amsterdam Department of Clinical Psychology, h.ijzerman@vu.net; Nebi Sumer, Ph.D., METU Department of Psychology

WHAT IS THE PURPOSE OF THIS STUDY? The purpose of this study is to better understand how people experience "shame" in different relational contexts.

HOW LONG WILL IT LAST? Total amount of time required will be about 20 minutes.

WHAT WILL I BE ASKED TO DO? You will be asked to write down an experience of you that you felt ashamed and respond to questions about this experience. It will include basic demographic questions.

WHAT ARE THE POSSIBLE RISKS AND DISCOMFORTS? There are no foreseeable risks other than possible discomfort in answering personal questions.

ARE THERE ANY BENEFITS FROM TAKING PART IN THIS STUDY? The possible benefits of this study include improved understanding of how people experience certain emotions in different relational situations. The information collected may not benefit you directly, however, the information learned in this study may bring new insights to emotion science and may be helpful to develop sensitive interventions to understand cultural differences.

DO I HAVE TO TAKE PART IN THE STUDY? Your participation in this research is voluntary. If you decide to participate in the study, you may withdraw your consent and stop participating at any time without penalty.

WHO WILL SEE THE INFORMATION THAT I GIVE?

We will keep private all research records that identify you, to the extent allowed by law.

Your information will be combined with information from other people taking part in the study. When we write about the study to share it with other researchers, we will write about the combined information we have gathered. You will not be identified in these written materials. We may publish the results of this study; however, we will keep any kind of identifying information private.

WILL I RECEIVE ANY COMPENSATION FOR TAKING PART IN THIS STUDY?

There is \$1.35 compensation in return for completing this survey.

WHAT IF I HAVE QUESTIONS? Before you decide whether to accept this invitation to take part in the study, please ask any questions that might come to mind. Later, if you have questions about the study, you can contact the investigator, İlker Dalğar, at idalgar@metu.edu.tr.

Introduction

Welcome to our survey. Please carefully read the below information.

Via this survey we want to learn a bit more about the emotion shame. Shame is experienced by people in different types of relationships. We are interested just how people experience shame in their relationships. How do they feel? And what kind of actions do they typically take? If we are able to learn about this from different people, we will be better able to understand when shame helps or hinders our relationships.

We will thus ask you to write down a very detailed story of an experience you felt ashamed. To help you to remember all details of your experience and how you felt in the situation, we will ask you several questions.

In this task, we will first provide you a short definition of a relationship kind and ask you to reflect on it, and then think about your relationships that you are in contact as it pertains to our definition.

Then we will ask you to think of a particular person or group of people that you relate as the described way. And think of an experience of you, in which you felt

ashamed when you were with this person or group. We ask you in this way, to help you come up with characteristics of your own experience of shame in that relationship. Please do not think about your statements too much, and take as much time as you need. There are no correct answers for our questions, and we are simply interested in your opinion.

Finally, please be ascertained that we will do anything to keep your data anonymous; we will never share your personal stories with anyone except the research team.

Please carefully read the paragraph and think about your relationships of the same kind. Answer the questions thereafter.

You and this person take a “one for all and all for one” approach toward one another. You each feel that “what’s mine is yours” and that what happens to the other person is nearly as important as what happens to you. If the other person needed your help, you would cancel your plans and help them out, and they would do the same for you. Similarly, you would give the person the shirt off your back if they really needed it and they would do the same for you. You willingly share food with this person and, if necessary, you would happily share a soda using the same straw or share a meal using the same fork.

One of you tends to “call the shots” and take initiative in this relationship and the other tends to follow along. One of you makes most of the decisions and the other one goes along with that person’s choices. The one in charge usually gets their way, and takes responsibility for things. The other is a follower in this relationship and backs the other person up, knowing that they can depend on the one in charge to lead and protect them when it’s needed.

Your relationship is structured on a 50: 50 basis. You feel like you and the other person are pretty equal in the things you do for each other. If they do something for you, you will try to do the same thing in return for them sometime. If the two of you were dividing something, you’d probably split it down the middle into even

shares. You often take turns doing things. As a way of keeping things balanced, you more or less keep track of favors and obligations between you. And you get irritated when you feel that the other person is taking more than they are giving. What you each want is equal treatment and equal shares.

Please think about your relationships that you usually contact as the described way. Then, please remember an experience of you that you felt ashamed in a situation when you were in touch with a person or group of people you relate as the described way.

Try to remember this experience as vivid as possible when responding the following questions.

Tell in detail what happened to cause you feel ashamed.

Why did it happen?

Tell in as much detail as you can

what you were feeling and thinking;

what you said, if anything, and how you said it;

what physical signs of shame you showed, if any; and

what you did, how you acted.

About how long did the feeling last? How was it resolved? What caused it to change or subside?

Did you do anything to repair the consequences of your behavior that caused you to feel ashamed?

Can you add anything that would help to describe the emotion episode more fully?

Approach and Avoidance (Schmader & Lickel, 2006)

Please answer the following questions using the scale below.

Not at all (0) Very strongly (9)

I felt like I should do something after the event to make it better.

I tried to do something after the event to make it better.

I felt like I should apologize for what happened.

I wanted to be completely unassociated with the event.

At the time, I remember wishing that I could hide or remove my association to what happened.

I felt like I wanted to disappear from the situation.

I wanted to distance myself as much as possible from the event.

Situated Approach and Avoidance

Please answer the following questions by thinking how you felt when you were ashamed in the situation you told.

Not at all (0) Very much (9)

How much do you like to be close to the person you were relating/to the group you belong to? How much do you engage in your group after this situation?

How much do you avoid from the person you were relating in that situation?

How much do you escape from your group after this situation?

Volunteering

Please answer the following questions using the scale below.

Not willing at all (0) Strongly willing (9)

How willing would you be to be a volunteer in any way (e.g., active working, donating, tweeting, public discussions, etc.) to help children in need?

How willing would you be to be a volunteer in any way (e.g., active working, donating, tweeting, public discussions, etc.) to save refugees?

How willing would you be to be a volunteer in any way (e.g., active working, donating, tweeting, public discussions, etc.) to support the US Air Force?

Cleansing

We would like to gather information about the desirability of various household items. For each of the following products, please indicate: How much you desire this product

Not at all (0) Very much (9)

Post-it notes

Dove shower soap

Crest toothpaste

Nantucket Nectars juice

Energizer batteries

Sony cd cases

Windex glass cleaner

Lysol countertop disinfectant

Snickers candy bar

Tide laundry detergent

Demographics

Sex

o Female (1)

o Male (2)

o Other (3)

Age

Ethnicity/Race

o Hispanic/Latino (1)

o African American (2)

o Caucasian (3)

o Asian/Pacific Islander (4)

o Native American (5)

o Other (6) _____

Highest Educational Level Achieved

o Less than high school (1)

o High School/GED (2)

o Some College (3)

o 2-year college degree (4)

o 4-year college degree (5)

o Master's degree (9)

o Doctoral degree (10)

o Professional degree (11)

Total household income

o Less than \$10,000 (1)

o \$10,000 to \$19,999 (2)

o \$20,000 to \$29,999 (3)

- \$30,000 to \$39,999 (4)
- \$40,000 to \$49,999 (5)
- \$50,000 to \$59,999 (6)
- \$60,000 to \$69,999 (7)
- \$70,000 to \$79,999 (8)
- \$80,000 to \$89,999 (9)
- \$90,000 to \$99,999 (10)
- \$100,000 to \$149,999 (11)
- \$150,000 or more (12)

Marital Status

- Single/Never married (1)
- Married (2)
- Separated (3)
- Divorced (4)
- Widowed (5)

Religious Affiliation

- Christianity (1)
- Islam (7)
- Judaism (8)
- Hinduism (9)
- Spiritual/Nan-affiliated (10)
- Buddhism (11)
- Non-religious (12)
- Other (13) _____

Have you ever participated in a similar study?

- No (1)
- Yes (2)

Study 3

Gönüllü Katılım Formu

ODTÜ Psikoloji Bölümü Sosyal Psikoloji Doktora Programı öğrencisi İlker Dalgar tarafından yürütülen bu çalışmaya katkıda bulunmak için davet edildiniz. Bu form çalışma hakkında bilgi vermektedir.

İnsanlar günlük ilişkilerinde bazen toplum tarafından kabul edilmiş ya da kendi belirledikleri kurallara uymazlar. Bunun sonucunda da bazı olumsuz duygular yaşayabilirler. Bu çalışmada bir dizi kısa (birkaç cümlelik) senaryo ve bu olaylardaki kişilerin davranışlarını okuyacaksınız. Bu kısa öyküler sizin değerlendirmelerinize göre yeni bir ölçeğin oluşturulmasında kullanılacaktır.

Anketin cevaplanması yaklaşık 30 dakika sürmekte olup herhangi bir süre kısıtlaması bulunmamaktadır. Lütfen anketi zaman bakımından uygun olduğunuz ve rahatsız edilmeyeceğiniz bir zamanda tamamlayın.

Bu çalışma kapsamında vereceğiniz tüm bilgiler tamamen gizli kalacaktır. Çalışmanın hiçbir bölümünde isminizi ve kimliğinizi ortaya çıkaran herhangi bir soru sorulmamaktadır. Sadece gruplardan elde edilen genel bulgular değerlendirilecek, bireysel sonuçlar analiz edilmeyecektir. Çalışmanın objektif olması ve elde edilecek sonuçların güvenilirliği bakımından anket uygulamalarında samimiyetle duygu ve düşüncelerinizi yansıtacak şekilde yanıtlar vermeniz önemlidir.

Çalışmaya katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayanmaktadır. Anket genel olarak, kişisel rahatsızlık verecek sorular içermemektedir. Yine de katılım sırasında herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz istediğiniz zaman bırakmakta serbestsiniz. Verdiğiniz bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir; elde edilecek bilgiler bilimsel yayınlarda kullanılacaktır.

Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İlker Dalgar (Tel: 312 210 3144; e-posta: idalg@metu.edu.tr) ile iletişim kurabilirsiniz.

Açıklama:

Aşağıda bir dizi kısa senaryo okuyacaksınız. Her senaryodan sonra olayı yaşayan karakterin duygusal durumu ile ilgili sizden birkaç soruyu yanıtlamanız istenecektir.

Sorular tekrar ediyor gibi görünse de her senaryonun kendi içinde değerlendirilmesi bizim için çok önemlidir. Lütfen soruları yanıtlarken her seferinde sadece ilgili senaryoyu göz önünde bulundurarak yanıtlamaya çalışınız. Bunun için de senaryoları çok dikkatli okuyunuz.

Her soru için ihtiyacınız olan zamanı kullanın ama çok fazla zaman harcamayın.

Hiçbir sorunun doğru ya da yanlış yanıtı bulunmamaktadır, bizim için önemli olan sizin ne düşündüğünüz. Katkınız için çok teşekkür ederiz.

Questions:

CS Esra iş seyahatine çıkan eşini aldatıyor ve eşi bunu öğreniyor.

Esra'nın içinde bulunduğu durumu ve davranışını dikkate aldığınızda, sizce Esra'nın hissettiği duygusal durumun şiddeti ne kadardır (duygusal olarak ne kadar uyarılmıştır)?

Hiç (1) Aşırı (7)

CS Esra'nın içinde bulunduğu durumu ve davranışını dikkate aldığınızda, sizce Esra aşağıdaki her bir duyguyu hangi yoğunlukta hissetmiştir?

Hiç Hissetmemiştir (1) Çok Fazla Hissetmiştir (7)

-Utanc

-Suçluluk

-Öfke

-Mahcubiyet

-Pişmanlık

-İğrenme

CS Esra bu olaydan sonra eşi ile ilişkisinde aşağıdaki yönelimleri ne kadar göstermiştir?

Hiç (1) Çok Fazla (7)

- Ona daha fazla yaklaşmıştır
- Ondan uzaklaşmış, kaçınmıştır

CS Fatma bir süredir ekonomik sorunlar yaşıyor ve bir bankadan çektiği krediyi eşi Hasan'dan gizliyor, ancak Hasan onun ekonomik sorunlarını kazara öğreniyor.

CS Zeynep ve Gaye çok yakın arkadaşlar ve birbirlerinin ihtiyacı olan her şeyi tereddüt göstermeden karşılıyorlar. Zeynep son zamanlarda Gaye'yi ihmal ettiğini ve onun ihtiyaçlarına karşı umursamaz davrandığını fark ediyor. Gaye'nin ihtiyaç duyduğu bir anda yanında olmuyor.

CS Emine en sevdiği elbisesini kardeşi Elif izinsiz giydiğinde çok öfkelenmiş ve fevri bir tepki verdi. Ertesi gün Elif ona yeni bir elbise alıp Emine'nin gardrobuna koydu.

CS Esin yeni birisiyle birlikte olmaya başlıyor. Daha önce birçok adamla çıkmış ve kısa süreli ilişkiler yaşamış olan Esin'i annesi karşısına alıyor ve yeni erkek arkadaşını nasıl elinde tutmayı planladığını soruyor.

AR1 Selma iki çocuğu ile birlikte yaşamakta ve evde uyulması gereken kuralları belirlemektedir. Ancak, Selma bazen bu kurallara kendisi uymaz. Bir gün bir kuralı bozduğunu gören çocukları bunu yüzüne vurur.

AR1 Şenay bir basketbol takımının koçudur. Takımının yenildiği bir maçtan sonra taraftar takımı protesto etmektedir. Bu sırada Şenay soyunma odasına giderek oyuncularını sahada yalnız bırakır.

AR1 Yıldız çalıştığı şirkette bir projenin sorumlusudur ve bir çalışma ekibini yönetmektedir. Yapılan bir hata sonrasında ekibinden birisi kovulmuştur. Daha sonra, Yıldız kovulan çalışanı kendisinin yanlış yönlendirdiğini fark eder.

AR1 İnci bir okulda rehber öğretmen (danışman) olarak çalışmaktadır. Bir öğrencisinin kendine zarar verme eğiliminde olduğunu bilmekte ve öğrencisinin durumunu takip etmektedir. Bir gün öğrencisinden kendini çok kötü hissettiğini yazan bir mesaj alır, ancak mesajı ciddiye almaz. Ertesi gün öğrencinin kendine ciddi bir zarar verip hastaneye kaldırıldığını öğrenir.

AR1 Gül bir üniversitede matematik dersleri vermektedir. Bir gün derste bir problemi çözerken bir öğrencisi Gül'ü yanlış formül kullandığı konusunda uyarıyor ama Gül öğrencisini susturarak problemi çözmeye devam ediyor. Dersten sonra öğrencisinin haklı olduğunu fark ediyor.

AR2 Merve liseye gitmektedir. Bir gün, öğretmeni sınıfta Merve'nin ödevini beğenmediğini ve ödevi yeniden yapması gerektiğini söyler.

AR2 Ayşe bir üniversitede öğretim görevlisidir. Dönem sonu değerlendirilirken fakülte dekanı Ayşe'nin öğretme yönteminde eksiklikler olduğunu söyler.

AR2 Profesörü Ezgi'den laboratuvar ekipmanlarının stok bilgisini çıkarmasını ve deneyleri için ihtiyaç duydukları ekipmanlardan azalanları belirlemesini istiyor. Ezgi'nin bu görevi bitirmeyi ertelemesi üzerine profesörü işi bir an evvel bitirmesini söylüyor.

AR2 Hatice bir şirkette çalışmaktadır. Yöneticisi hafta sonu yapılacak önemli bir iş toplantısı için Hatice'den bir sunum hazırlamasını istiyor, fakat Hatice bu işi başarıyla tamamlayamıyor.

AR2 Sezen Deniz Kuvvetleri'nde teğmendir. Bir gün askerlerin önünde binbaşı tarafından görevini daha düzgün yapması yönünde uyarılır.

EM Büşra ve Hilal aynı bölümde okuyorlar ve sadece ders notlarını paylaşıyorlar. Büşra her seferinde Hilal'e verdiğiinden daha fazlasını aldığını ve not alışverişinde eşit davranmadığını fark ediyor.

EM Selin ve Hatice doğum günleri birbirine yakın tarihlerde olan iki arkadaştır. Genelde birbirlerine hediye almazlar ancak bu doğum gününde Hatice Selin'e bir hediye almıştır ve Selin karşılığında verecek bir hediye almamıştır.

EM Meryem ve Sinem ev arkadaşıdır. Sinem ev için market alışverişi yapıyor ama Meryem kendi payına düşen miktarı ödeyemiyor.

EM Zehra düğününde kendisine yarım altın takan tanıdığı evlenirken ona gram altın takmak zorunda kalıyor.

EM Ceren bir hastanede asistan olarak çalışmaktadır ve haftada bir kez nöbet tutmaktadır. Bir işi çıktığı için bu haftaki nöbetini başka bir asistan olan Burcu'dan tutmasını rica ediyor ve karşılığında onun nöbetini tutacağına söz veriyor. Burcu Ceren'in yerine nöbeti tutuyor. Ancak Burcu'nun nöbet günü geldiğinde Ceren onun nöbeti tutamıyor.

MP Melis servisi kaçırıyor ve işe mazeretsiz geç kalıyor.

MP Patronu Sibel'den elindeki bütün faturaları ay sonuna kadar sisteme girmesini istiyor; ama o bu hedefe ulaşamıyor.

MP Türkan Yasemin'i bir projenin tamamlanması için işe almıştı. Türkan Yasemin'e uzunca bir zamandır maaş veremiyor.

MP Nazlı bir süpermarketin sahibidir. Sendikaya üye olmak isteyen çalışanlarını işten çıkarıyor.

MP Zerrin bir şirketin sahibidir. Bu yıl için hesaplanan vergisini yüksek bulmuştur ve muhasebecisinden ödemesi gereken vergi tutarını azaltacak bazı düzenlemeler yapmasını istemiştir.

N Ada'nın iş yeri ile evi yakın olduğu için genellikle işten eve yürüyerek döner. Ada eve giderken bir tanıdığına denk geldi ve ayaküstü sohbet ettiler.

N Deniz bir üniversitede öğrencidir ve yurttan kalmaktadır. Bu hafta sonu ailesini ziyaret etmek için yurttan izin almayı planlamaktadır.

N İlke arkadaşının övgüyle bahsettiği filme gitmek için şehir merkezine indiğinde kitapçıya uğrayarak yeni çıkmış kitaplara göz attı.

CIRCA

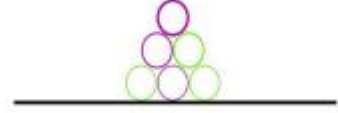
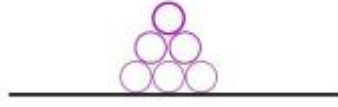
Aşağıdaki resimlerde, her dairenin bir kişiyi temsil ettiğini ve daireler arasındaki ilişkilerin de bir gruptaki insanlar arasındaki ilişkilere benzediğini düşünün.

Lütfen her resim için gösterilen türden grupları ne kadar beğendiğinizi belirtiniz.

Bu tür grupları ne kadar beğenirsiniz?

- Bu tür grupları **hiç beğenmem** (1)

- o Bu tür grupları beğenmem (2)
- o Bu tür grupları biraz beğenmem (3)
- o Bu tür grupları biraz beğenirim (4)
- o Bu tür grupları beğenirim (5)
- o Bu tür grupları **çok beğenirim** (6)

Demographics

Cinsiyet

- o Kadın (1)
- o Erkek (2)
- o Diğer (3)

Yaş

Aylık hane geliri

- o 1.000 TL'den az (1)
- o 1.000 TL - 1.999 TL arası (2)
- o 2.000 TL - 2.999 TL arası (3)

- o 3.000 TL - 3.999 TL arası (4)
- o 4.000 TL - 4.999 TL arası (5)
- o 5.000 TL - 5.999 TL arası (6)
- o 6.000 TL - 6.999 TL arası (7)
- o 7.000 TL - 7.999 TL arası (8)
- o 8.000 TL - 8.999 TL arası (9)
- o 9.000 TL - 9.999 TL arası (10)
- o 10.000 TL - 14.999 TL arası (11)
- o 15.000 TL'den fazla (12)

Bu kaydırma butonunun insanların kendi ülkelerinde durduğu yeri temsil ettiğini düşünün.

Kaydırma butonunun sağ tarafındakiler, her şeyin en iyisine – en çok paraya, en iyi eğitime ve en saygın mesleklere sahip olanlar. Kaydırma butonunun sol tarafındakiler ise en kötü koşullara sahip olanlar – en az paraya, en az eğitime ve en az sayılan mesleklere sahip olanlar ya da hiçbir işi olmayanlar. – Kendinizi bu butonun neresinde konumlandırırdınız?

En yoksul (1) En zengin (7)

Lütfen bu kaydırma butonunu kullanarak herhangi bir dine ne kadar inandığımızı sizin için en uygun pozisyonu seçerek belirtiniz.

İnanmuyor (1) Çok dindar (7)

Lütfen bu kaydırma butonunu kullanarak sol-sağ ekseninde ideolojik yöneliminize en uygun pozisyonu seçiniz.

Sol (1) Sağ (7)

Sayın Katılımcı;

Bu çalışmada farklı ilişkiler içinde insanların kendi belirledikleri ya da toplum tarafından belirlenen kuralları ihlal ettiklerinde yaşadıkları olumsuz duyguların şiddeti incelenmektedir.

Bireysel duygularla ilgili yürütülen çalışmalar utanma ve suçluluk duygularının birbirleriyle yüksek ilişkili olduğunu ancak kişilerin sosyal hayatlarına olan etkilerinin farklı olduğunu göstermiştir. Örneğin, araştırmalarda utanç kişilerde içe kapanma, saklanma ve sosyal ilişkilerden geri çekilmeyle ilişkili iken, suçluluk ise ilişkileri tamir etmeyle ilgili bulunmuştur. Ayrıca, utanma duygusuna yol açan etkenlerin, insanların ait oldukları gruplardan dışlanmasına ve grup dışına itilerek cezalandırılmasına yol açtığı da belirtilmektedir. Bu nedenle utancın insanların grup kurallarına uymasında ve kendilerinden beklenen şekilde davranmasında etkili olduğu söylenebilir. Suçluluk ise insanların bir şekilde bozulmuş olan ilişkilerini düzeltmek için, özür dileme gibi tamir edici davranışları motive etmektedir. Sonuç olarak, her iki duygu da farklı davranış biçimlerini harekete geçirerek insanların sosyal yaşamlarının düzenlenmesinde rol oynamaktadırlar. Bu çalışmada ise utanma duygusunun farklı ilişki biçimlerinde ne ölçüde değiştiği araştırılmıştır.

Katıldığınız çalışmadan elde edilecek sonuçlar, araştırmacılar tarafından bilimsel dergilerde yayınlanmak ve kongrelerde sunulmak için kullanılacaktır.

Çalışmanın sonuçlarını öğrenmek ya da daha fazla bilgi sahibi olmak için İlker Dalğar (Tel: 0312 210 3144, e-posta: idalgar@metu.edu.tr) ile iletişime geçebilirsiniz.

Araştırmaya katıldığınız için çok teşekkür ederiz.

APPENDIX D: ETHICS COMMITTEE AUTHORIZATION LETTER

ÇANKAYA ANKARA/TURKEY
T: +90 312 210 22 91
F: +90 312 210 79 59
ueam@metu.edu.tr
www.metu.edu.tr

08 MART 2017

Konu: Değerlendirme Sonucu

Gönderen: ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (İAEK)

İlgi: İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başvurusu

Sayın Prof. Dr. Nebi SÜMER;

Danışmanlığını yaptığımız İlker DALĞAR'ın "*Kama Muta Multiplex Scale (KAMMUS) Validity Investigation Across different Regions (KAVIAR) Project*" başlıklı araştırması İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından uygun görülerek gerekli onay **2017-SOS-042** protokol numarası ile **08.03.2017 – 31.07.2017** tarihleri arasında geçerli olmak üzere verilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımla sunarım.

Prof. Dr. Canan SÜMER

İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Mehmet UTKU

İAEK Üyesi

Prof. Dr. Ayhan SOL

İAEK Üyesi

Prof. Dr. Ayhan Gürbüz DEMİR

İAEK Üyesi

Doç. Dr. Yaşar KONDAKÇI (Y.)

İAEK Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Pınar KAYGAN

İAEK Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Emre SELÇUK

İAEK Üyesi

DUMLUPINAR BULVARI 06800
ÇANKAYA ANKARA/TURKEY
T: +90 312 210 22 91
F: +90 312 210 79 59
ueam@metu.edu.tr
Sayı: 28620816 / 270

11 MAYIS 2018

Konu: Değerlendirme Sonucu

Gönderen: ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (İAEK)

İlgi: İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başvurusu

Sayın İlker DALĞAR

"Duygusal İfadeler" başlıklı araştırmanız İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından uygun görülerek gerekli onay 2010-SOS-010 protokol numarası ile 11.05.2018 - 30.12.2018 tarihleri arasında geçerli olmak üzere verilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımla sunarım.

Prof. Dr. Ş. Halil TURAN
Başkan V

Prof. Dr. Ayhan SOL
Üye

Prof. Dr. Ayhan Gürbüz DEMİR
Üye

Doç. Dr. Yaşar KONDAKÇI
Üye

Doç. Dr. Zana ÇITAK
Üye

Doç. Dr. Emre SELÇUK
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Pınar KAYGAN
Üye

DUMLUPINAR BULVARI 06800
ÇANKAYA ANKARA/TURKEY
T: +90 312 210 22 91
F: +90 312 210 79 59
ueam@metu.edu.tr
www.ueam.metu.edu.tr

Sayı: 28620816 /465

28 ARALIK 2015

Gönderilen: Doç.Dr. Ahmet UYSAL

Psikoloji Bölümü

Gönderen: Prof. Dr. Canan SÜMER

İnsan Araştırmaları Komisyonu Başkanı

İlgi: Etik Onayı

Sayın Doç.Dr. Ahmet UYSAL danışmanlığını yaptığınız İlker DALĞAR'ın "Duygusal İfadeler" başlıklı araştırması İnsan Araştırmaları Komisyonu tarafından uygun görülerek gerekli onay 20.12.2015-31.03.2016 tarihleri arasında geçerli olmak üzere verilmiştir.

Prof. Dr. Canan SÜMER

Uygulamalı Etik Araştırma Merkezi
İnsan Araştırmaları Komisyonu Başkanı

DUMLUPINAR BULVARI 06800
ÇANKAYA ANKARA/TURKEY
T: +90 312 210 22 91
F: +90 312 210 79 59
Sayı: 28620816 / 1375
www.ueam.metu.edu.tr

04 TEMMUZ 2017

Konu: Değerlendirme Sonucu

Gönderen: ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (İAEK)

İli: İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başvurusu

Sayın İlker DALĞAR ;

"*Duygusal İfadeler*" başlıklı araştırmanız İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından uygun görülerek gerekli onay 2016-SOS-010 protokol numarası ile 17.07.2017 – 31.12.2017 tarihleri arasında geçerli olmak üzere verilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımla sunarım.

Prof. Dr. Ayhan SOL
Üye

Prof. Dr. Ş. Halil TURAN
Başkan V

Prof. Dr. Ayhan Gülbüz DEMİR
Üye

Doç. Dr. Yaşar KONDAKÇI
Üye

Doç. Dr. Zana ÇITAK
Üye

Yrd. Doç. Dr. Pınar KAYGAN
Üye

Yrd. Doç. Dr. Emre SELÇUK
Üye

APPENDIX E: VITA

CURRICULUM VITAE

PERSONAL INFORMATION

Full Name: Ilker Dalgar

Phone Number: +90 532 716 4058

Email Address: ilkerdalgar@gmail.com, idalgar@protonmail.ch

Website: <https://orcid.org/0000-0003-3121-5728>
https://www.researchgate.net/profile/Ilker_Dalgar

Mailing Address: Oran Mahallesi, Oran Sitesi, Yılmaz Çolpan Sk. No: 6/5, 06105, Çankaya, Ankara

WORK HISTORY

Research Assistant, Middle East Technical University, 15/06/2010 - 02/2019

Visiting Researcher, VU Amsterdam, 01/01/2015 - 30/08/2015

Visiting Researcher, Tilburg University, 15/09/2014 - 31/12/2014

Psychologist (consultant), Anadolu Dialyses Center, September 2004 - June 2008

Psychologist (consultant), Cigdem Abla Kindergarten, July 2003 - August 2004

EDUCATION HISTORY

PhD, Middle East Technical University (METU), Graduate School of Social Sciences, Department of Psychology (Social Psychology), 04/10/2012- 01/02/2019.

Supervisor - Co-supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Başak Şahin Acar - Prof. Dr. Nebi Sümer

Masters Degree, Middle East Technical University (METU), Graduate School of Social Sciences, Department of Psychology (Social Psychology), 08/02/2008-14/09/2012

Supervisor: Prof. Nebi Sümer

Masters Study, Middle East Technical University, Graduate School of Social Sciences, Department of Philosophy, 06/10/2003 - left on 13/09/2009

Supervisor: Dr. John Bolender

Bachelor's Degree, Middle East Technical University, Psychology, Ankara, 09-10-1998-29/06/2003

RESEARCH HISTORY

Research Publications:

Baysak, E., Kaya, F. D., **Dalgar, I.**, & Candansayar, S. (2016). Online game addiction in a sample from Turkey: Development and validation of the Turkish version of game addiction scale. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 26(1), 21-31, doi: 10.5455/bcp.20150502073016.

Buttrick, N., Choi, H., Wilson, T. D., Oishi, S., Boker, S. M., Gilbert, D. T., . . . , **Dalgar, I.**, . . . Wilks, D. C. (2018). Cross-cultural consistency and relativity in the enjoyment of thinking versus doing. Advanced online publication on *Journal of Personality and Social Psychology*. <http://dx.doi.org/10.1037/pspp0000198>

Dursun, P., **Dalgar, I.**, Brauer, K., Yerlikaya, E., & Proyer, R. T. (2017). Assessing dispositions towards ridicule and being laughed at: Development and initial validation of the Turkish PhoPhiKat-45. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9725-2>

Eylem, Ö., **Dalgar, I.**, Ünlü-İnce, B., Tok, F., van Straten, A., Kerkhof, A. J. F. M., & Bhui, K. (in press). The associations between acculturation, attachment, hopelessness and suicidal ideation among Turkish migrants in the Netherlands. Forthcoming in *Psychiatry Research*.

Hu, C., Yin, J., Lindenberg, S., Dalgat, İ., Weissgerber, S. C., Vergara, R. C., ..., IJzerman, H. (in press). Data from Human Penguin Project: A cross-national data set testing social thermoregulation principles. Forthcoming in *Scientific Data*. <https://doi.org/10.31234/osf.io/cs6au>

IJzerman, H., Lindenberg, S., **Dalgat, I.**, Weissgerber, S. C., Vergara, R. C., ..., Zickfeld, J. H. (2018). The Human Penguin Project: Climate, social integration, and core body temperature. *Collabra: Psychology*, 4, 37.

Klein, R. A., Vianello, M., Hasselman, F., Adams, B. G., ..., **Dalgat, I.**, ..., Nosek, B. A. (manuscript under review). Many Labs 2: Investigating variation in replicability across sample and setting. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/8CD4R>

Zickfeld, J. H., Schubert, T. W., Seibt, B., Blomster, J. K., Arriaga, P., Basabe, N.,... **Dalgat, I.**, . . . Fiske, A. P. (2018). Kama muta: Conceptualizing and measuring the experience often labelled being moved across 19 nations and 15 languages. *Emotion*. <http://dx.doi.org/10.1037/emo0000450>

Research Under Review

Baysak, E., Kaya-Yertutanol, F. D., **Dalgat, I.**, & Candansayar, S. (manuscript under review). Game addiction rates and psychosocial features of Travian players in Turkey: A 2-year prospective study.

Uysal, A., Ugurlar, P., Dalgat, I. (manuscript under review). Emotion intensity and the modes of emotion expression.

Conference Presentations

Dalgat, I., & Sümer, N.(2018). Sosyal ilişkiler bağlamında utanç deneyimleri üzerine bir prototipik özellikler çalışması, 20. Ulusal Psikoloji Kongresi, Ankara, Türkiye.

Dalgat, I., Gülerdi, M., & IJzerman, H. (2017). The recursiveness of attachment security: From relationships to social networks to places. The 15th European

Congress of Psychology, Amsterdam, the Netherlands.

Dalgar, I., Dursun, P., & Sümer, N. (2016). Utanç ve suçluluk: Kùltürler arası karşılaştırmada yapısal değişmezliğin test edilmesi. 19. Ulusal Psikoloji Kongresi, İzmir, Türkiye.

Dalgar, I., Cihan, B., Thomsen, L., Brandt, M., IJzerman, H. (2014). Gezi Direniři bağlamında kolektif hareketleri sosyal ilişkiler ile anlamak. Panel Sunum. 18. Ulusal Psikoloji Kongresi, Bursa.

Dalgar, I., Cihan, B., Thomsen, L., Brandt, M., & IJzerman, H. (2014). Understanding collective action through relationships: A study on the Turkish 2013 Uprising (Occupy Gezi). Poster presentation in 15th Annual Meeting of Society for Personality and Social Psychology (SPSP), Austin, Texas.

Dalgar, I., & Sümer, N. (2013). Predicting relational models from cultural orientations and personal values in Turkish context. The 13th European Congress of Psychology, Stockholm, Sweden.

Dalgar, I., & Sümer, N. (2013). Implementation patterns of relational models in Turkish cultural context. The 13th European Congress of Psychology, Stockholm, Sweden.

Dalgar, I., (2013). Do principles of physics explain psychological processes? The examples of spontaneous symmetry breaking and self-organization. 2nd Symposium of Marxist Discussions on Science in Karaburun, İzmir, Turkey.

Dalgar, I., (2010). “Universal Moral Grammar” in the Study of Human Morality. 4th National Congress of Psychology Graduate Students, Ankara.

Dalgar, I., Dursun, P., & Alpaslan, G. (2010). Identity Problems: Question on Personal Continuity. 17th National Congress of Social Psychiatry, İstanbul

Dalgar, I., (2006). Artistic Work in Social Context. 2nd Turkish Aesthetic Congress, Ankara.

Yertutanol, F. D. K., Baysak, E., **Dalgar, I.**, Candansayar, S. (2018). Türkiye'deki Travian oyuncularının bağımlılık oranları ve psikososyal özellikleri: 2 yıllık prospektif bir çalışma. 54. Ulusal Psikiyatri Kongresi, İzmir, Türkiye.

Baysak, E., Kaya, F. D., **Dalgar, I.**, Şahiner, İ. V., & Candansever, S. (2015). Who Plays Online Games? Demographic Information from A Turkish Sample. XVII World Congress of Psychiatry, Taiwan.

Cihan, B., & **Dalgar, I.**, (2013). The Association Between Relationships Models and Attitudes towards 2013 Turkish Uprising (Gezi Park Protest) in Different Age Groups.Symposia in Adolescents at Gezi Park Taksim. Regional Conference on International Society for Adolescent Psychiatry and Psychology (ISAAP), Ankara, Turkey.

SKILLS

Proficient Software

- R
- SPSS
- LISREL
- EQS
- HLM
- Qualtrics and Amazon MTurk

Proficient Advanced Statistical Techniques

- Multilevel Modelling (Hierarchical Linear Modelling)
- Structural Equation Modelling
- Dyadic Data Analysis
- Qualitative Analysis

RESEARCH AWARDS AND SCHOLARSHIPS

2014: **SPSP Graduate Student Travel Award**, The Society for Personality and Social Psychology.

2014 to 2015: **Graduate Student Research Fellowship**, 1 year at Tilburg University and Vrije Universiteit Amsterdam

TEACHING HISTORY

Teaching Assistant for Graduate Courses in The Department of Psychology, Middle East Technical University

2012 to 2017 (except 2014): Teaching assistant and lab instructor in Advanced Statistics I,

2013-2017 (except 2015): Teaching assistant and lab instructor in Advanced Statistics in Psychology II

Teaching Assistant for Undergraduate Courses in The Department of Psychology, Middle East Technical University

2018: Teaching assistant in Research Methods 2

Mentoring Undergraduate Students

2016 to 2017: Undergraduate research experience (Workshop), 8 students in total in two semesters

APPENDIX F: TURKISH SUMMARY/TÜRKÇE ÖZET

Utanc Duygusuna Sosyal İlişkisel Bir Yaklaşım

Utanc ahlaki ya da sosyal kuralların bozulmasından sonra kişinin kendi benliğini suçlaması (Tangney, 1991; Tracy & Robins, 2004) genellikle kaçınma motivasyonu ile ilişkili olduğu ileri sürülmüştür (Tangney, Miller, Flicker, & Barlow, 1996). Birçok geleneksel yaklaşım utanc konusunu çalışırken bunu bir yatkınlık olarak ele alır ve olumsuz, hatta acı veren sonuçlarına odaklanır. Bu nedenle de utancın “çirkin” ve acı veren bir duygu olduğu belirtilir (Randles & Tracy, 2015; Tangney, 1991; Tangney & Dearing, 2002; Tangney & Tracy, 2012). Ancak, son yıllarda elde edilen bulgular bu görüşlerin pek doğru olmadığını göstermiştir (De Hooge, 2013; 2014; De Hooge, Breugelmans, & Zeelenberg, 2008; Jacquet, Hauer, Traulsen, & Milinski, 2011; Schmader & Lickel, 2006; Sheikh, 2014). Her ne kadar utanc birbirine zıt bulgularla bağlantılı görülse de birçok araştırmacı utancın sosyal davranışın ve ahlak psikolojisinin düzenlenmesinde önemli bir rolü olduğunda uzlaşır (Haidt, 2003). Utancın bireylerin sosyal ilişkilerini kaybetmemek için sosyal normları ve grup kurallarını ihlal etmekten kaçınmayı sağladığı ve onları sosyal ilişkilerini korumak için grup normlarına uymakta rolü olduğu söylenebilir. Yine de utancın sosyal ilişkilerin düzenlenmesindeki rolü tam olarak anlaşılmış değildir.

Geleneksel Yaklaşımlar

Tracy ve Robins (2004; 2007) özbilinçli duyguları ayırt eden beş özellik tanımlamıştır: (1) Özbilinçli duygular ahlaki bir kuralın ihlali ya da yapılan bir hatadan sonra kişinin kendi benliğini değerlendirmesi sonucu ortaya çıkar. Bu nedenle özbilinçli duygulardan bahsedebilmek için öncelikle kişinin değerlendirip yargılayabileceği bir benlik temsiline ve bunun farkındalığının olması gerekmektedir. (2) Özbilinçli duygular diğer duygulara göre görece daha geç bir

dönemde ortaya çıkmaktadır. Bu özellik bu duyguların ortaya çıkabilmesi için en azından belli bir düzeyde soyutlama becerisine ve sosyal ve kültürel kuralların bilgisine sahip olmasının gerektiğini ifade eder. (3) Özbilinçli duygular ahlaki motivasyonları düzenler ve ortaya konulan hedeflere ulaşmak için belli davranışları teşvik eder. Bu nedenle bu duygular içselleştirilmiş toplumsal standartlar ve hedeflere gereksinim duyar, bu standartlar ve hedefler kültürün öğrenilmesi ile içselleştiği için (Fiske, Kitayama, Markus, & Nisbett, 1998) özbilinçli duygular kültürlenme ile öğrenilir. (4) Temel duygular için bazı araştırmacılar sabit ve evrensel yüz ifadeleri ve kas hareketleri tanımlamış olsa da özbilinçli duygular için bu söz konusu değildir. Özbilinçli duyguların yüz ifadeleri ve bedensel göstergeleri birbirinden benzemektedir, en azından utanç, suçluluk ve mahcubiyet gibi duyguları bedensel göstergeleri ile ayırt etmek zordur. (5) Özbilinçli duygular temel duygularla karşılaştırıldığında bilişsel olarak daha karmaşıktır.

Özbilinçli duygular kişilerin sosyallikleri içinde nasıl düşündüğünü, hissettiğini ve davranması gerektiğini güdüler ve düzenler. Ahlaki ve sosyal işlevleri nedeniyle ahlaki ve sosyal duygular olarak anılırlar (Fischer & Manstead, 2008; Haidt, 2003; Hoffman, 2008; Keltner & Buswell, 1996; Tangney, Stuewig, & Mashek, 2007; Tracy & Robins, 2004). Özbilinçli duygular sosyal gruplar içinde kişilerin işlevli olması için önemlidir; çünkü işbirliği davranışlarını düzenler (De Hooge, 2013; Fessler, 2007; Fessler & Haley, 2003; Jacquet ve ark., 2011; Wong & Tsai, 2007) ve kişilerin prososyal karar verme ve davranışlarını motive ederler (De Hooge, 2014; De Hooge ve ark., 2008; Haidt, 2003; Nelissen, 2014). Ayrıca bu duygular bir grupta ya da toplumda hiyerarşik ilişkilerin düzenlenmesinde (Fessler, 2004; Tracy & Robin, 2007) ve bireylerin ilişkisel bir benlik oluşturmasında etkilidirler (Baumeister, Stillwell, & Heatherton, 1994; Gilbert, 1998). Ek olarak, bütün duygular gibi özbilinçli duygular da ahlak psikolojisinde ahlaki kararların yoğunlaşmasında ya da ortadan kalkmasında önemli roller oynar (Lindquist, Wager, Kober, Bliss-Moreau, & Barrett, 2012). Özbilinçli duyguların bütün bu sosyal ve ahlaki psikolojinin düzenlenmesindeki rolünü göz önüne alınca bu duyguların en iyi sosyal ilişkisel bağlamda anlaşılabileceğini söyleyebiliriz. Bu tez özel olarak

utanç duygusunun doğasını daha iyi anlamak için sosyal ilişkisel bir yaklaşım önermektedir.

Utanç duygusu suçluluk, mahcubiyet ve gurur gibi özbilinçli bir duygudur. Utanç, suçluluk ve mahcubiyet duygusuna yol açan faktörler hemen hemen aynı olmasına rağmen, araştırmacılar bu duyguları ayırt eden özellikleri belirlemek için çalışmışlardır (Tangney ve ark., 2007; Wolf, Cohen, Panter, & Insko, 2010). Bu çalışmalar özellikle bu duyguların kendilerine mahsus öncüllerine ve onların belli başlı psikolojik ve sosyal sonuçlarına odaklanmıştır. İlk olarak, araştırmalar utanç ve suçluluk duygusunun kendilerine mahsus ahlaki ve sosyal ihlallerine yoğunlaşmış ve bu faktörleri bulmaya çalışmıştır. Ancak, ampirik kanıtlar bu iki duygunun çok benzer faktörlerden sonra ortaya çıktığını göstermiştir (Keltner & Buswell, 1996) ve iki duyguyu birbirinden ayıracak kendine mahsus faktörler kesin olarak belirlenememiştir.

İkinci olarak, utanç ortaya çıktığı yer üzerinden ayrıştırılmaya çalışılmıştır (Benedict, 1946). Bu görüşe göre, yapılan yanlışın ya da ihlalin ne kadar mahrem kaldığı ve ne kadar kamusal olduğu ortaya çıkan duygunun utanç ya da suçluluk olacağını belirtilmektedir (Schmader & Lickel, 2006). Hata ve ihlallerin başkaları tarafından bilindiği, görüldüğü ve değerlendirildiği durumlarda utanç ortaya çıkarken, bu ihlallerin mahrem kalması durumunda suçluluk duyulduğu ifade ediliyor. Utancı suçluluk duygusunda ayırt etmek için ihlalin başkaları tarafından ne kadar bilindiği tezi bilimde oldukça eski köklere sahiptir. Darwin (1871) utancın başkalarının yargılarıyla ilişkili olduğunu düşünür. Benzer şekilde, William James (1890) de gururla kabarmanın ya da utanç içinde kızarmanın başkalarının zihninde neler geçtiğine ve onların neler düşündüğüne göre ortaya çıkacağını yazar. Bu yaklaşıma göre utanç başkalarının gözündeki saygınlığın, değer, statünün ve onurun kaybolmasıyla bağlantılıdır. Ancak daha sonraki çalışmalar utanç ile ona en çok benzeyen duygulardan olan suçluluğun yapılan ihlalin başkaları tarafından ne kadar bilinip bilinmediği ile bağlantısını gösterememiştir (Tangney, Miller, Flicker, & Barlow, 1996). Bu bağlamda bu tez söz konusu duyguların evrensel özelliklerine

bakmak yerine bu duyguların ortaya çıktığı sosyal ilişkisel bağlama odaklanmak gerektiğini iddia etmektedir.

Son olarak araştırmacılar utancı ihlal sonrasında suçlanan hedef üzerinden ayırtmaya çalışmışlardır (H.B. Lewis, 1971). Buna göre, eğer ihlalinden sonra kişi kendi benliğini suçlarsa ortaya utanç duygusu çıkıyor; ancak kişi bu ihlalin kendisini, yani kendi davranışını suçlarsa ortaya suçluluk duygusu çıkıyor. Özbilinçli duygular literatüründe çokça çalışılmış bu yaklaşıma göre utanca yol açan faktör yapılan ihlallerin kaynağı olarak kişilerin kendi benliklerini suçlaması olarak görülüyor. Utanç durumunda bu suçlamaya yol açan değerlendirmeler kalıcı, kontrolsüz ve evrensel (bütün benliği, kişiliği kapsayan) olma eğilimi gösteriyor (Tracy & Robin, 2007).

Bu yaklaşımlar utanç duygusunun kendisine has bilişler, motivasyonlar, davranışlar, değerlendirmeler ve hislere bağlantısını kurmakta ve onun belli sınırlı sonuçları olacağını öngörmektedir (Tangney & Dearing, 2002; Tangney ve ark., 1996; Tangney ve ark., 2007). Bu yaklaşımlara göre utanç duygusu kaçınma motivasyonu ve davranışları (örneğin, saklanma, izolasyon, bakışı kaçırma vb) ile ilişkilidir. Ayrıca bu duygu aşağılık hissi, değersizlik, empati eksikliği, güvensizlik, depresyon ve sosyal anksiyete gibi bazı olumsuz davranışlarla bağlantılandırılmıştır (H.B. Lewis, 1971; Kim, Thibodeau, & Jorgensen, 2011; Tangney ve ark., 2014; Tangney & Dearing, 2002; Tangney ve ark., 2007). Bu açıdan bakınca utanç “çirkin” ve acı veren bir duygu olarak tanımlanmıştır (Tangney, 1999).

Utanç ve Beşeri İlişkiler

Yukarıda anlatıldığı gibi utanç sosyal, ahlaki ya da kişisel bir standardın ihlali sonrasında ortaya çıkan bir duygudur. Her ne kadar geleneksel yaklaşımlar utancı olumsuz sonuçlara yol açan acı verici bir duygu gibi ele alsa da yakın zamanlı çalışmalar bu yaklaşımları tam olarak desteklememiştir (De Hooge, 2014; De Hooge et al, 2018; Giner-Sorolla, Piazza, & Espinoza, 2011). Bunun sebeplerinden birisi kullanılan yöntem ve özellikle ölçüm araçları ile ilgili olabilir. Örneğin, çok

yaygın kullanılan Özbilinçli Duygular Testi 3 (ÖDT-3; Test for self-conscious emotions - TOSCA-3; Tangney, Dearing, Wagner, & Gramzow, 2000) kişilerin farklı özbilinçli duygulara yönelimlerini ölçmektedir ve 16 kısa hikayeden oluşmaktadır. Bu hikayelerde farklı sosyal bağlamlarda yapılan ihlaller anlatılmakta ve katılımcılara utanç, suçluluk, mahcubiyet, dışsallaştırma, tarafsızlık ve onur gibi duygular için tanımlanmış bazı davranış kalıplarından hangisini ne ölçüde göstereceği sorulmaktadır. Bu ölçekle yapılan çalışmalarda utanç yönelimi gösteren kişiler agresif davranışlar, dışsallaştırma, alkol kullanımı ve duygudurum bozuklukları ile yüksek ilişkili bulunmuştur (Randles & Tracy, 2015).

Ancak bu ölçekler bazı sorunlar barındırmaktadır. Öncelikle, bu ölçeklerde anlatılan senaryoların çok büyük bir kısmı iş yerinde ya da okulda ve alışveriş ortamında geçmektedir. Ancak sosyal ilişkilerin zenginliği ve karmaşıklığı düşünüldüğünde söz konusu ortamlar çok fakir sosyal ilişki çeşitliliğini temsil etmekte ve sosyal yaşam için çok önemli olan yakın ilişki, aile ve yakın arkadaşlık gibi bağlamları tamamen dışlar. Ayrıca bu ölçekler, ölçtükları duyguların davranış ve motivasyon kalıplarını ilgili yaklaşımlar çerçevesinde tanımlamakta ve utanç ile ilgili maddeleri sadece kaçınma motivasyonu ve davranışları ölçmektedir. Suçluluk ile ilgili maddeleri ise sadece yaklaşma motivasyonu ve davranışları ile ölçmektedir. Böylece yapılan çalışmalarda utanç ile kaçınma davranışları arasında yüksek ilişki bulma ihtimali de artmaktadır.

Oysa yeni yapılan çalışmalar utancın sadece kaçınma motivasyonu ve olumsuz sonuçlar ile değil aynı zamanda yaklaşma davranışları ile de ilişkili olabileceği gösterilmiştir (De Hooge ve ark., 2008; De Hooge ve ark., 2018; Sheikh, 2014). Örneğin utanç prososyal davranışlarla ilişkili bulunmuş ve ahlaki kararlara katılımı arttırdığı gösterilmiştir. Benzer şekilde utanç duygusunun hiyerarşik ilişkilerin düzenlenmesinde önemli bir rolü olduğu (Fessler, 2004) ve komünal bağları güçlendirdiği gösterilmiştir (Boiger, Mesquita, Uchida, & Barrett, 2013). Fessler ve Haley (2003), ayrıca, utancın ikili ilişkilerde kişiler arasındaki işbirliğini güçlendirdiğini belirtmiştir.

Bunların dışında, utanç ile ilişkilendirilen bazı bedensel ve davranışsal ifadelerin (örneğin, bakışı kaçırmak, yere bakmak, sesin kısılması, vücudun titremesi, küçülmesi, kızarma vb.) geleneksel yaklaşımda olumsuz görülmüş ve kaçınma motivasyonu ile açıklanmıştır. Ancak bu davranışların her zaman olumsuz algılanması batı tarzı bir yaklaşımın sonucu olabilir. Birçok geleneksel toplumda ve toplulukçu kültürlerde bu tür davranışlar gruba uyum, saygı, statünün ya da onurun korunması gibi sosyal gerekçelerle doğru kabul edildiğinden ve hatta beklenen ve takdir gören davranışlar olarak görülmektedir (Fessler, 2007; Schneider 1971; Sheik, 2014; Wong & Tasi, 2007). Bu nedenle, sosyal bağlamı ve bu bağlamdaki ilişkileri düzenleyen kuralları dikkate almadan utanç duygusunu çalışmak ve doğru anlamak mümkün görünmemektedir. Bu tezde utanç, sosyal ilişkileri düzenleyen bilişsel modeller (Fiske, 1991; 2004; Foa & Foa, 1974; Mills & Clark, 1982) çerçevesinde ele alınmış ve bu modellerin özelliklerine göre bireylerin utancı nasıl deneyimlediği araştırılmıştır.

İlişkisel Modeller Teorisi

İlişkisel modeller teorisi (İMT) sosyal ilişkileri düzenleyen kuralları ve normları içeren dört temel bilişsel model tanımlamıştır (Fiske, 1991; 2004). Ayrıca bu modellere içkin ahlaki motiflerin bireylerin belli şekillerde davranmasını sağladığı belirtilmiştir (Fiske & Rai, 2014; Rai & Fiske, 2011). Bu kurallar ve motifler farklı sosyal ilişkiler bağlamında kabul edilebilir davranışları ve tabuları içermektedir ve böylece teoriye göre sosyal ilişkilerin düzenlenmesi aynı zamanda ahlaki davranışın düzenlenmesini de kapsamaktadır. Bu açıdan bakıldığında genel olarak ahlaki duyguların, özelde de utancın ilişkisel modellere durumsal olduğu söylenebilir. Farklı ahlaki motiflere sahip ilişkisel modellerde, bu motiflerin ihlali farklı utanç deneyimlerine yol açacaktır.

İlişkisel modellerden ilki *komünal paylaşım* (KP, communal sharing) modelidir. Bu modelin uygulandığı ilişkilerde kişiler arasında bir ayrım yapılmaz ve ortak bakım,

dayanışma ve birlik önemsendir. Bu tür ilişkilerde benlikler iç içe geçer, bedensel sıvılar (örneğin, kan, semen, vb.) paylaşılır ve ilişkideki kişiler bir bütünün parçaları olarak algılanır. Birimiz hepimiz hepimiz birimiz ilkesi bu tür ilişkilerin en önemli belirleyenisidir. Birlik (Unity) bu ilişkiyel modelin ahlaki motifini oluşturur (Fiske & Rai, 2014; Rai & Fiske, 2011). Grubun birliğı ve bütünlüğü, ilişkideki kişilerin ihtiyaçlarının kolektif sorumluluk olması, ortak kader ve kişilerin birbiriyle işbirliğı yapması ahlaken zorunluluk olarak görülür. Bu tür ahlaki motiflerin ihlal edilmesi ilişkideki kişilerde strese ve öfkeye yol açar. Aynı zamanda grubun saflığına verilecek zararlar da grup birliğini bozucu etkenler olarak algılanır (Haidt, 2007; Rai & Fiske, 2011; Sunar, 2009). Bu açıdan cinsel ve yiyecek tabuları ortaya çıkmıştır.

İkinci model olan *yetke sıralamasında* (YS; authority ranking) komünal paylaşımındaki simetri ve kişiler arasındaki aynılık ortadan kalkar ve kişiler belli bir hiyerarşide sıralanır. Statü, güç ve saygınlık önemlidir. Üst ve astlar arasındaki ilişkiler belirli hiyerarşi ve statü kurallarına göre belirlenir. Bu modelin temel ahlaki motifi hiyerarşidir. Üstlerin astlarına karşı sorumlulukları onları koruması, kollaması ve yönlendirmesi iken astların üstlerine karşı görevleri onlara gerekli saygı ve bağılılığı göstermesi ve ödevlerini yerine getirmesidir. Bu ödevlerde herhangi bir sorun yaşandığında ve hiyerarşi kuralları bozulduğunda ilişkideki kişilerde rahatsızlık oluşur ve cezalandırma bir seçenek olarak ortaya çıkar. Utanç ise bu tür ilişkilerde ilişkinin kurallarına bir tür bağılılık aracı olarak işlev görür (Fessler, 2004; Gilbert & McGuire, 1998).

Diğer bir model *eşitlikçi eşlemedir* (EE; Equality matching). Bu ilişkide taraflar arasındaki bütün kurallar somut bir eşitlik ve denge kuralına göre yürütülür. Ahlaki motif olarak eşitlikçilik öne çıkar ve kişiler karşılıklı haklarını ve vereceklerini kolayca izleyebilecekleri araçlar geliştirir. Herkesin 1 oy hakkı olması, şans oyunlarında herkesin eşit şansı olması bu modele örnek verilebilir. Eğer taraflardan herhangi birisi eşitliğı ya da karşılıklılık ilkesini bozarsa göze göz dışı dış stratejisi izlenebilir. Eşitsizlik algısı bu ilişkilerde adaletsizlik hissine yol açar.

Son model *piyasa değeri ya da orantılılık* (PD; market pricing) olarak adlandırılabilir ilişki türlerini düzenler. Bu modelde toplumsal olarak üzerinde anlaşılmiş oranlar sosyal ilişkilere uygulanır. Kişiler bu tür ilişkilerde kişisel kazançlarını artırmayı hedeflerler ancak üzerinde uzlaşmış orantılılık bozulduğunda taraflarda adaletsizlik hissi ortaya çıkar. Para ilişkileri bu tür ilişkilere verilebilecek en iyi örneklerdir. Paranın değerinde olduğu gibi bu tür ilişkilerde kurulan oranlarda tarafların aynı şeyi anlaması önemlidir. Her ne kadar kişisel kazancı artırmak meşru olsa da haksız kazanç hoş karşılanmaz. Bunu engellemek için hukuk gibi araçlarla düzenlemeler getirilmiştir ancak kişisel olarak utanç duygusu da bu tür haksızlıkların önüne geçecek bir ahlaki motivasyon sağlayabilir.

Buraya kadar ilişkisel modeller teorisinde tanımlanan dört modelin temel kuralları ve ilgili ahlaki motifleri kısaca tanımlandı. Bu tezin iddiası, farklı ahlaki ilkelerle düzenlenen farklı sosyal ilişki bağlamlarında ihlal edilen ilkenin niteliği değişirken sosyal bağlamların niteliğine göre deneyimlenen utanç da değişecektir. Ayrıca, yaşanan utanç deneyimlerinin yol açtığı güdüsel ve davranışsal sonuçlar da uygulanan ilişkisel modelin niteliğine göre farklılık gösterecektir. İlişkisel modellerin farklı duygusal durumlarla ilişkili olduğu farklı çalışmalarda gösterilmiştir. Örneğin, komunal paylaşım modelinin anlık yoğunlaşması halinde bunu deneyimleyen ya da izleyen kişilerde göğüslerinde kabarma ve sıcaklık, ürperme ve gözlerin yaşarması gibi göstergelerle deneyimlenen ve Sanskritçe Kama Muta diye adlandırılan (Türkçe'ye yoğun olarak etkilenme, hislenme olarak çevirmek mümkün) bir duygunun yaşandığı bir çok kültürde, o dilde bir ismi olmasa bile deneyimlendiği gösterilmiştir (Schubert, Zickfeld, Seibt, & Fiske, 2016; Zickfeld ve ark., 2018). Yine benzer şekilde yetke sıralaması ilişki modelinde anlık bir yoğunlaşma huşu (Eng. Awe) duygusuna yol açabilir. Bu çalışmalar en azından komunal paylaşım ve yetke sıralaması ile bazı duygusal deneyimlerin ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu tezde utanç duygusunun deneyiminde ilişkisel modellerin bağlantısı araştırılmıştır.

Yukarıda özetlenen bilgiler doğrultusunda utanç duygusunun farklı ilişkisel modellerde farklı şekilde deneyimleneceği öngörülmüştür. Buna göre, utanç duygusu (1) komünal paylaşım koşulunda saflık ve birlik ahlaki kavramları ile ilişkili olayların, deneyimlerin ve hatıraların; (2) yetke sıralaması koşulunda hiyerarşi ve statüko ile ilgili olayların, deneyimlerin ve hatıraların; (3) eşitlikçi eşleme koşulunda eşitlik ve denge ile ilgili olayların, deneyimlerin ve anıların; (4) piyasa değeri koşulunda ise orantılılık ile ilgili olayların, deneyimlerin ve hatıraların ortaya çıkması beklenmektedir.

Ayrıca, literatürdeki yaklaşma ve kaçınma motivasyonları ile utanç arasındaki ilişkiye bakan çalışmalardaki çelişkilere de ilişkisel modeller bağlamında bakılmıştır. Bu açıdan, (5) katılımcıların yetke sıralaması ve piyasa değeri koşullarında komünal paylaşım ve eşitlikçi eşleme modeline kıyasla daha fazla kaçınma motivasyonu ve davranışı göstermesi; (6) komünal paylaşım koşulunda ise diğer modellere göre daha fazla yaklaşma motivasyonu ve davranışı göstermesi beklenmektedir. Son olarak, (7) yetke sıralaması ve piyasa değeri modellerinde komünal paylaşım ve eşitlikçi eşleme modellerine göre daha fazla duygusal uyarılma ve daha şiddetli utanç gözlenmesi beklenmektedir.

Bölüm 2

Katılımcılar Kendi İlişkilerini İMT ile Tarif Edildiği Şekilde Nasıl Tanımlıyor?

Pilot Çalışma

Geçmiş çalışmalarda İlişkisel modeller teorisinin (İMT) tanımladığı modellerin geçerliliği farklı kültürlerde defaten gösterilmiş ve sayıltılarını destekleyen geniş görgül bulgular elde edilmiştir (detaylı bir bibliografi için bkz., Fiske'in http://www.sscnet.ucla.edu/anthro/faculty/fiske/RM_PDFs/RM_bibliography.htm web sitesi). Her ne kadar söz konusu modeller ve bu modellere bağlı kurallar görgül olarak desteklenmiş olsa da elementer düzeydeki bu modelleri gündelik ilişkilere uygulamak ve ilişkileri bu modeller açısından ayırtırmak her zaman her

kişi için mümkün olmayabilir. Ancak bu tezde yürütülecek çalışmaların tamamında katılımcıların kendi ilişkilerini en azında asgari düzeyde ilişkisel modeller açısından anlayabilmesi beklenmektedir. Bu nedenle uzman olmayan katılımcıların kendi ilişkilerini değerlendirip ilişkisel modellere göre sınıflandırıp sınıflandıramadığını göstermek için bu pilot çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmada, katılımcıların detaylarını anlattığı ilişki örneklerini ilişkisel modeller açısından değerlendirirken katılımcılar ile bu tezin araştırmacısı arasında anlamlı bir aynılık/uzlaşma beklenmektedir.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmaya 63 (Kadın = 36) ODTÜ öğrencisi katılmıştır ve yaş ortalaması 21.87'dir (SS = 2.06).

Yöntem ve Ölçüm Araçları

Katılımcılar Psikoloji Bölümü araştırma laboratuvarında yürütüldü. Katılımcılardan önce bir sosyal ortamda utanç duydukları bir anılarını detaylı bir şekilde yazmaları istenmiştir (Shaver ve ark., 1987 ve Tangney ve ark., 1996'dan uyarlanmıştır. Daha sonra katılımcılardan yazdıkları olayın olduğu ortamda ilişkide oldukları kişilerle nasıl bir ilişki kurduklarını kendilerine verilen ilişkisel modellerin tanımlarını (Haslam ve ark., 2002'den uyarlandı) okuyarak değerlendirmeleri istenmiştir. İlişkisel modellerden yetke sıralamasındaki ast ve üst pozisyonlar arasındaki asimetriyi göstermek için bu model iki farklı şekilde, ast pozisyonda olanlar ve üst pozisyonda olanlar için ayrı ayrı ölçülmüştür (Ölçekler ve ilişkisel modellerin tanımları için Ek A'ya bakınız). Katılımcılardan ilişkilerini her bir modele ne kadar benzediği 7'li likert tipi ölçekle değerlendirmesi istenmiştir. Daha sonra bu çalışmanın araştırmacısı aynı ilişkileri bağımsız bir şekilde aynı ölçekte değerlendirdi.

Sonuç ve Tartışma

Çalışma uzman olmayan katılımcıların kendi ilişkilerini ilişkisel modellere göre ne ölçüde ayırt edebildiklerini test etmek için düzenlenmiştir. Katılımcılar ile araştırmacı arasında bulunacak anlamlı bir uzlaşma seviyesi ve istatistiksel olarak anlamsız bir fark katılımcıların ilişkilerini ilişkisel modeller açısından başarılı bir şekilde ayırt edebildiği anlamına gelecektir.

Tablo 2.1'de gösterildiği şekilde katılımcılar ile araştırmacı arasında yetke sıralaması (katılımcı üst pozisyonda) dışındaki bütün modellerde anlamlı bir uzlaşma görüldü. ICC (2,2) değerleri .59 ile .84 arasında değişiklik gösterdi.

Katılımcılar ile araştırmacı arasındaki tutarlılığın yanı sıra iki tarafın ilişkileri değerlendirirken ne kadar farklılaştıklarını görmek için aynı veriler bağımlı örneklem t testi uygulandı. Tablo 2.2'de gösterildiği gibi katılımcılar ile araştırmacı arasında değerlendirmeler arasında komünal paylaşım ($\Delta M = -.25$, $s.e. = .19$, 95% *C.I.* [-.64 .15], $t(60) = -1.23$, $p = .222$), yetke sıralaması (ast pozisyon) ($\Delta M = -.11$, $s.e. = .24$, 95% *C.I.* [-.59 .37], $t(61) = -0.47$, $p = .640$) ve piyasa değerleri ($\Delta M = -.03$, $s.e. = .21$, 95% *C.I.* [-.45 .38], $t(62) = -0.15$, $p = .879$) modellerinde anlamlı bir farklılaşma bulunmazken yetke sıralaması (üst pozisyon) ($\Delta M = -1.13$, $s.e. = .22$, 95% *C.I.* [-1.57 -.68], $t(61) = -5.08$, $p < .001$) ve eşitlikçi eşleme ($\Delta M = .59$, $s.e. = .24$, 95% *C.I.* [.10, .1.08], $t(62) = 2.40$, $p = .019$) modellerinde anlamlı fark tespit edilmiştir.

Çalışmanın sonuçları katılımcılar ile araştırmacının ilişkilerin değerlendirilmesinde ilişkisel modeller üzerinde modellerin tamamında olmasa da büyük bölümünde anlaşıkıklarını göstermiştir. İlişkisel modellerin en temel düzeyde tanımlandıklarını ve sosyal ilişkilerin karmaşıklığını göz önünde bulundurulan bazı uyumsuzluklar görülmesi beklenebilir. Özellikle öğrenci katılımcıların içinde buldukları ve deneyimledikleri sosyal ilişki çeşitliliği kendilerinin yetke sıralaması modelini üst pozisyonda uyguladıkları ilişkilerin sayısının çok sınırlı olacağı düşünüldüğünde bu

modeldeki farklılık anlam kazanmaktadır. Bu çerçevede bu çalışmanın sonraki çalışmalarda kullanılacak yöntemin geçerliliğini ve güvenilirliğini desteklediği düşünülmüştür.

Bölüm 3

Özellikler Listesi Çalışması

Bu çalışmada özellikler listesi yöntemi kullanılarak utanç duygusunun farklı ilişkisel modellerin bağlamında nasıl kavramsallaştığı ve deneyimlendiği araştırılmıştır. İlk olarak, her bir ilişkisel model durumunda utanç duygusunun kategorik bilgisine ulaşmak amaçlanmıştır. Ayrıca, her bir modelde duygunun nasıl deneyimlendiği, öne çıkan karakteri, kuralları ve prototipik özellikleri bulunması amaçlanmıştır.

Özellikler listesi yöntemi farklı kavramların anlamlarının bellekte özellikleri temelinde temsil edildikleri yaklaşımına dayanmaktadır (Collins & Quillian, 1969; McRae, De Sa, & Seidenberg, 1997). Teoriye göre bellekteki bu özellikler uyarıldığı zaman aktif hale gelmekte ve bireyler bu aktif hale gelen bilgiye ulaşabilmektedir (Barsalou, 2003; McRae, De Sa, & Seidenberg, 1975; Rosch, 1975). Bu tezde utanç kavramını temsil eden özelliklerin ilişkisel modelleri temsil eden kurallar ve ahlaki motiflerler bağlantılı olacağı ve hatta bellekte bu modellere gömülü olarak temsil edilebileceği öngörülmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada en az farklı sosyal ilişki bağlamlarında ortaya çıkan dört farklı utanç kategorisine ve bu kategorilere özgü deneyimlere ulaşılması beklenmektedir.

Özellikler listesi yönteminin kullanılması ile (1) belirli bir sosyal ilişki bağlamında utanç duygusunun algısal ve deneyimsel özelliklerini; (2) bu bağlamdaki utanç kavramının aktif hale gelen özelliklerini; (3) bireylerin genel utanç bilgisini ve (4) kendi dillerinin bilgisini elde etmek mümkündür (McRae et al, 1997; Ratcliff &

McKoon; 1988). Bu çalışmada ise özellikle ilk ve ikinci hedeflere ulaşmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmadan özel olarak utanç kavramının (1) komünal paylaşım modeli koşulunda saflık ve birlik ile ilgili ahlaki motifler ve davranışlar ile; (2) yetke sıralaması modeli koşulunda hiyerarşi, düzen ve statüko ile; (3) eşitlikçi eşleme modelinde eşitlik ve denge ile ilgili ahlaki motifler ve davranışlar ile ve (4) piyasa değeri modeli koşulunda orantılılık ve adalet ile ilgili ahlaki motifler ve davranışlar ile bağlantılı bulunması beklenmiştir.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmaya 215 (Kadın = 130) ODTÜ öğrencisi katılmıştır. Ortalama yaş 21. 36 (SS = 2.03) olarak bulunmuştur.

Yöntem ve Ölçüm Araçları

Çalışmanın katılımcılarına çevrimiçi bir anket ile ulaşılmıştır. Katılımcılar seçkisiz olarak 5 ilişkisel model koşulundan (komünal paylaşım, yetke sıralaması-üst pozisyon, yetke sıralaması-ast pozisyon, eşitlikçi eşleme ve piyasa değeri) birisine atanmıştır. Katılımcılardan atandıkları ilişkisel modeli tanıtan bir paragrafı okuyarak o modele benzer ilişkide oldukları bir kişiyi düşünmeleri istenmiştir (Lütfen bütün material için Ek B'ye bakınız). Daha sonra katılımcılardan bu kişi ile yaşadıkları ve utanç hissettikleri bir anılarını detaylı bir şekilde yazılması istenmiştir. Böylece bu kişilerin utanç ile ilgili temsillerinin sadece bu ilişkisel modelle bağlantılı bölümünün aktif hale getirilmesi hedeflenmiştir. Utanç anılarının yazan katılımcılara iki soru verilerek bu sorulara yanıt olarak iki liste yapmaları istenmiştir: (1) utanç ne anlama gelmektedir, neye tekabül eder ve bu duygunun nitelikleri nelerdir; (2) söz konusu durumda utanca yol açan faktörler nelerdir.

Analiz sırasında elde edilen iki liste birbirinden bağımsız olarak incelenmiştir. Öncelikle her listedeki bütün ifadeler dildeki olabilecek en temel anlamlı bileşenlere ayrıştırılmıştır ve sonra bu anlamlı ifadelerden konu ile ilgisiz olanlar dışarıda bırakılmıştır. Geriye kalan listeler içerik açısından sınıflandırılmıştır.

Sonuçlar

Bu çalışmanın amacı utanç duygusunun farklı ilişki model bağlamlarında nasıl kavramsallaştırıldığını ve deneyimlendiğini araştırmaktır. Bunun için katılımcılardan beş farklı ilişki model koşulunda kendi deneyimlerine dayanarak özellikler listesi yapmaları istenmiştir. Katılımcılardan birincisinde utancın özelliklerini ve niteliklerini, diğerinde ise hangi faktörlerin utanç duymalarına yol açtığını listeledikleri iki farklı liste yapmaları istendi. Ancak ilk analizler sonunda katılımcıların her iki listeye de aynı maddeleri yazdıkları ve listelerin de içerik olarak büyük oranda hangi faktörlerin utanca yol açtığından oluştuğu görülmüştür. Bunun üzerine iki listeyi ayrı ayrı analiz etmek yerine sadece ikinci listenin analiz edilmesine karar verilmiştir. Bu durumda elde edilen veriler utancın ne olduğunu değil daha çok nelerin utanca yol açtığı üzerinden incelendi.

Liste temizlendikten ve yeniden kodlandıktan sonra, öncelikle genel frekanslara bakılmıştır. Beş koşulda da katılımcıların birbirine yakın sayıda madde sıraladıkları görülmüştür. Buna göre, komünal paylaşım koşulunda 132; yetke sıralaması (üst pozisyon) koşulunda 130; yetke sıralaması (ast pozisyon) koşulunda 119; eşitlikçi eşleme koşulunda 137 ve piyasa değeri koşulunda 136 madde sıralanmıştır. Bu maddeler tekrar incelendiğinde her koşulda en çok “yalan söylemek”, “yapılan yanlıştan pişman olmak” ya da “düşüncesizlik” gibi herhangi bir kategoriye girmeyen ve bütün ilişki modellerde ortaya çıkan maddeler görülmüş ve bu maddeler “muhtelif” olarak sınıflandırılmıştır.

Özel olarak incelendiğinde, Tablo 3.1’de gösterildiği gibi komünal paylaşım koşulunda katılımcılar genel olarak birlik kavramı ile ilgili deneyimler getirmiştir.

Bu modeldeki kategoriler içinde“ilişkide bulunulan kişilerin ihtiyacı olduğunda yanında olamamak”, “cinsellik ve fiziksel temas gibi saflığı bozduğu düşünülen davranışlar” ve “aile bireylerini ya da yakın kişilere yönelik hatalar” öne çıkmıştır.

Yetke sıralaması (üst pozisyon) koşulunda ise beklendiği üzere hiyerarşi ile ilgili kavramlar getirilmiştir. Buna göre öne çıkan kategoriler “uzman olarak bilinen bir alanda yetersiz kalmak”, “diğerlerini korumada başarısızlık”, “rezil olmak” ve “sözünü yutmak” olmuştur (Tablo 3.2). Yetke sıralaması (ast pozisyon) koşulunda ise “değersizlik”, “saklanma isteği” ve “beklentileri karşılayamamak” öne çıkmıştır (Tablo 3.3).

Eşitlikçi eşleme bağlamında katılımcılar diğer koşullara göre daha az sayıda madde sıralamıştır, ancak maddeler çoğunlukla “karşılık verememiş olmak”, “sorumluluklarda yetersiz kalmak” ve “ilişki kurulan kişilerin gözünde aşağılanmak” kategorilerinde toplanmıştır (Tablo 3.4).

Son olarak piyasa değeri modelinde ise katılımcıların getirdiği ifadeler daha çok yetke sıralaması ile eşitlikçi eşleme koşullarının birleşimine benzemiştir. En çok öne çıkan kategoriler “beklentileri karşılayamamak”, “yanlış izlenim vermek” ve “sorumluluklarda yetersiz kalmak” olmuştur.

Tartışma

Özellikler listesi çalışması farklı sosyal ilişki bağlamlarında utanç deneyimlerinin nasıl farklılaştığını ve utancın söz konusu bağlamlara özgü nitelikleri olup olmadığını araştırmak için desenlenmiştir. Ancak katılımcıların büyük oranda nelerin utanca yol açtığını listelemesi üzerine analizlerde farklı ilişki modellerinde utancın nelerle ilişkili olduğu üzerine yapılmıştır. Buna göre beklentilere uygun şekilde utanç, komünal paylaşım modelinde birlik, yetke sıralaması modelinde çoğunlukla hiyerarşi, eşitlikçi eşleme modelinde karşılılık ve denge ahlaki motifleri ile ilişkili bulunmuştur. Piyasa değeri modelinde ise yetke sıralaması ve eşitlikçi

eşleme ile karışık kategoriler görülmüştür. Her ne kadar katılımcılar istenilen listelere soruların karşılığında yanıtlar vermemiş olsalar da elde edilen veriler beklenen yönde olmuş ve bu tezin varsayımlarını dolaylı olarak desteklemiştir. Katılımcıların her iki soruya benzer yanıtlar vermiş olması iki şekilde değerlendirilebilir. İlk akla gelen sebep ankette verilen soruların yanlış anlaşılması olabileceğidir. Online toplanan verilerde katılımcılar ile araştırmacı arasında bir yanlış anlama mümkün olmuş olabilir. Diğer bir sebep olarak ise soyut bir kavram olan utanç kavramına zihinsel olarak ulaşmanın zorluğu sebebiyle katılımcıların göreceli olarak daha kolay eriştikleri özellikleri yazmış olmaları düşünülebilir.

BÖLÜM 4

Utancın Durumsal Etkileri

Özellikler listesi çalışması ile utanç duygusunun ilişkisel modeller ile kavramsal ve deneyimsel ilişkisi araştırılmıştır. Bulgular ilişkisel modellere bağlı ahlaki motifler ile utanca yol açan faktörler arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu bölümde anlatılan iki çalışmada ise utanç duygusu ile yaklaşma ve kaçınma motivasyonları arasındaki ilişkinin farklı ilişkisel modellerin uygulandığı koşullarda nasıl değiştiği araştırılacaktır. Eğer utanç duygusu ilişkisel modellere bağlı ahlaki motiflere bağlı ise farklı sosyal ilişki bağlamlarında utancın farklı motivasyonel ve davranışsal sonuçları olacağı öngörülmektedir.

İlk bölümde aktarıldığı gibi utanç ve takip eden motivasyon ve davranışlar üzerine iki temel yaklaşımdan bahsetmek mümkündür. Bunlardan ilki utanç duygusu ile kaçınma motivasyonunu arasındaki bağlantıya odaklanmakta ve bu duyguyu değersizlik, empati yoksunluğu, kişiler arası güvensizlik ve saldırganlık gibi problem davranışları ile özdeşleştirir (Lewis, 1971; Randles & Tracy, 2015; Tangney & Dearing, 2002; Tangney ve ark., 2014; Tangney & Tracy 2012). Ancak daha yakın zamanlı çalışmalar utanç duygusunun sadece olumsuz sonuçlar ile ilişkili olmadığını, bazı bağlamlarda yaklaşma motivasyonu, prososyal davranışlar,

işbirliği ve hiyerarşik ilişkilerin düzenlenmesinde rolü olduğunu göstermiştir (De Hooge, 2014; De Hooge ve ark., 2008; De Hooge ve ark., 2011; Fessler 2004; 2007; Jacquet ve ark., 2011; Sheikh, 2014; Wong & Tsai, 2007).

Utanç ile yaklaşma ve kaçınma motivasyonları arasındaki bu çelişkili yaklaşımlar utancın farklı ilişkisel modellerde farklı yönelimlere yol açması ile ilişkisi olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, bu bölümdeki iki çalışmada utanç ile kaçınma ve yaklaşma motivasyonları arasındaki ilişkinin farklı sosyal ilişki bağlamlarında nasıl değiştiği incelenmiştir. Buna göre utanç sonrasında katılımcıların komünal paylaşım modelinde diğer modellere göre daha fazla yaklaşma motivasyonu göstereceği; yetke sıralaması ve piyasa değerleri modellerinde ise diğer modellere göre daha fazla kaçınma motivasyonu göstereceği beklenmektedir.

Çalışma 2

Bu çalışmada utanç ile yaklaşma ve kaçınma motivasyonları ve davranışları arasındaki ilişki ilişkisel modeller çerçevesinde incelenmiştir. Ayrıca bu çalışma bu ilişkinin daha iyi bir desenle çalışılması ve bilimsel olarak değerli sayılabilecek minimum etki büyüklüğünü hesaplamak için bir pilot olarak değerlendirilmiştir.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmaya 97 Amazon Mechanical Turk çalışanı 1.35 ABD Doları ücret karşılığında katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 34.88 (SS = 10.73) olarak bulunmuştur.

Yöntem ve Ölçüm Araçları

Katılımcılar üç ilişkisel model koşuluna (komünal paylaşım, yetke sıralaması ve eşitlikçi eşleme) seçkisiz olarak atanmıştır. Katılımcılar önce atandıkları modelin tarif edildiği bir paragrafı okumuşlar ve tarif edildiği şekilde ilişki kurdukları kişileri düşünmeleri istenmiştir. Daha sonra bu tür bir ilişki içindeyken yaşadıkları bir utanç deneyimini detaylı bir şekilde yazmaları istenmiştir (Shaver, Schwartz, Kirson, & O'Connor, 1987; and Tangney ve ark., 1996 çalışmalarından uyarlanmıştır). Bu yöntemle katılımcılarda atandıkları ilişkisel modeli uyguladıkları bir sosyal bağlamda yaşadıkları utanç deneyimlerini açık bir şekilde hatırlamaları ve böylece o duygunun etkilerini yeniden yaşamaları amaçlanmıştır. Deneyimlerini anlatan katılımcılardan 7 maddelik genel yaklaşma ve kaçınma ölçeğini (Schmader and Lickel, 2006), durumsal yaklaşma ve kaçınma motivasyonlarını ölçmek için yazılan 4 soruyu, prososyal davranış eğilimlerini ölçmek için 1 soruluk gönüllülük sorusunu ve 10 maddelik temizlenme ölçeğini (Zhong and Liljenquist, 2003) yanıtlamaları istenmiştir (çalışmanın materyalini Ek C'de verilmiştir). Bütün ölçeklerin güvenilirlikleri uygun değer aralıklarında bulunmuştur.

Sonuçlar ve Tartışma

Elde edilen veri tek yönlü denekler arası varyans analizi ile incelenmiştir. Analizlerde üç ilişkisel model koşulu bağımsız değişken ve yaklaşma, kaçınma motivasyonları ile temizlenme ve gönüllülük değişkenleri bağımlı değişkenler olarak tutulmuştur.

Sonuçlar genel yaklaşma [$F(2,92) = 0.65, p = .522$] ve genel kaçınma [$F(2,92) = 0.38, p = .689$] motivasyonları, durumsal kaçınma [$F(2,92) = 1.29, p = .283$], gönüllülük [$F(2,92) = 2.09, p = .130$] ve temizlenme [$F(2,92) = .27, p = .764$] değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (Tablo 4.1). Sadece durumsal yaklaşma motivasyonunda $F(2,92) = 2.85, p = .063$ ilişkisel modeller arasında istatistiksel olarak marjinal bir fark gözlenmiştir. Durumsal yaklaşma

motivasyonunda gruplar arasındaki fark için post hoc testler uygulandığında komünal paylaşım koşulundaki katılımcıların marjinal olarak diğer koşullardaki katılımcılardan daha fazla yaklaşma motivasyonu gösterdikleri bulunmuştur.

Bu çalışmada bulunan istatistiksel olarak anlamsız farklar tezin varsayımlarını zedelemiştir ancak istatistiksel olarak bir farkın bulunamamış olması gerçekte bir farkın olmadığı anlamına gelmemektedir (Lakens, 2017). Veriye uygulanan eşdeğersizlik testleri de (Hauck & Anderson, 1984) bu görüşü desteklemiştir. Eşdeğersizlik testleri ölçülen değişkenlerin ilişkisel modeller arasında eşit olmadığını göstermiştir. Tek yönlü denekler arası varyans analizlerinde bu eşitsizliğin bulunmamış olması çalışmanın desenindeki bir hatadan kaynaklanmış olabilir. Öncelikle çalışmanın örneklem büyüklüğü bilimsel olarak ilgilenilen etki büyüklüğünü yakalayabilecek kadar yeterli olmadığı açıktır. Bu nedenle çalışmanın daha büyük bir örneklemle tekrarlanması gerekmektedir. Aynı zamanda daha güçlü bir manipülasyon ile çalışmanın tekrarlanması düşünülmüştür.

Çalışma 3

Çalışma 1 utanç ile yaklaşma ve kaçınma motivasyonları arasındaki bağlantının ilişkisel modeller tarafından belirlendiği varsayımını doğrudan desteklememiştir. Ancak eşdeğersizlik analizleri yokluk (null) hipotezlerin de doğru olmadığını gösterdi. Bu çalışmada istatistiksel olarak daha güçlü ve daha iyi bir manipülasyonla ilişkisel modellerin utanç ve yaklaşma - kaçınma motivasyonları arasındaki ilişkiyi araştırmak için düzenlendi. Önceki çalışmadan farklı olarak bu çalışmada katılımcıların kendi deneyimlerini hatırlatmak yerine onlardan gözlemledikleri ahlaki ihlalleri değerlendirmelerini istenmiştir. Katılımcıların moral motifleri ihlal eden aktörlerin komünal paylaşım ve yetke sıralaması koşullarında diğer modellere göre daha fazla duygusal uyarım ve utanç algılamaları beklenmektedir. Ayrıca, katılımcıların komünal paylaşım koşulunda diğer koşullara kıyasla daha yüksek yaklaşma motivasyonu ve yetke sıralaması ve piyasa değerleri modellerinde daha yüksek kaçınma motivasyonu algılamaları beklenmektedir.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmadan önce GPower programı ile yapılan istatistiksel güç analizi 82 katılımcıyı önermiştir. Çalışmaya 3 farklı üniversiteden (Altınbaş Üniversitesi, ODTÜ ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi) 308 katılımcı dahil olmuştur. Uç değerlere sahip kişiler temizlendiğinde analizler 293 kişi (Kadın = 196) ile tamamlanmıştır. Yaş ortalaması 21.72 (SS = 3.12) bulunmuştur.

Yöntem ve Ölçüm Araçları

Katılımcılara Qualtrics programında (2018) hazırlanmış bir anketle ulaşılmıştır. Anket 33 kısa hikaye ve bu hikayeleri takip eden sorulardan oluşmuştur. Hikayelerde ana karakter farklı ilişki modellerinde ana karakter bir ilişki modelinin ahlaki motifini ihlal ediyor. Her ilişki model 5 farklı hikaye ile temsil edilmiştir, ayrıca herhangi bir ahlaki ihlal içermeyen 3 hikaye kontrol amacıyla eklenmiştir. Geri kalan 5 hikaye ilişki modellerindeki tabularla ilgilidir ve bu tez için analiz edilmemiştir. Önceki çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmada da yetke sıralamasında hiyerarşinin her iki yönü de kullanılmış ve 5 farklı ilişki model koşulu oluşturulmuştur. Her hikayenin 2 farklı versiyonu yazılmış ve katılımcılar bu versiyonlardan birisine seçkisiz olarak atanmıştır. Bu iki farklı versiyonda sadece ahlaki motifleri ihlal eden kişinin cinsiyeti değiştirilmiştir. İlkinde bir sosyal ortamda ilgili ilişki modeli ihlal eden kişi erkek iken ikincisinde kadın olarak yazılmıştır (Materyaller için Ek C'ye bakınız). Her hikayeden sonra hikayedeki ilişkide ahlaki ihlalde bulunan kişi ile ilgili bazı sorular sorulmuştur. Katılımcılardan o kişinin (1) duygusal olarak ne kadar uyarıldığı; (2) utanç, suçluluk, mahcubiyet, kızgınlık, pişmanlık ve tikslenme duygularının her birini ne kadar hissetmiş olabileceği; (3) ilişki kurduğu diğer kişiye ne kadar yaklaşma eğiliminde bulunacağı; ve (4) o kişiden ne kadar kaçınma eğiliminde bulunacağı sorularını değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirme ölçeği için 7'li likert tipi

ölçek kullanılmıştır. Çalışmada ayrıca Daireler içinde İlişkisel Biçimler Dizgisi (CIRCA; Thomsen, 2010) ölçeği ile katılımcıların komünal paylaşım, yetke sıralaması ve eşitlikçi eşleme modellerini ilişkilerinde uygulamayı ne kadar tercih ettikleri ölçülmüştür.

Elde edilen veriler ikiye bölünmüş doğrulama yöntemi ile $\frac{1}{3}$ ve $\frac{2}{3}$ oranlarında iki farklı veri setine bölünmüştür. Bütün analizler önce $\frac{2}{3}$ oranındaki alıştırma verisi ile araştırılmış ve sonra bulunan modelin geçerliliği $\frac{1}{3}$ oranındaki test verisi ile tekrarlanarak onaylanmıştır. Bütün analizlerde 5 farklı ilişkisel model ve kontrol koşulu tekrarlayan ölçümlü bağımsız değişken ve hikayelerde ahlaki motifleri ihlal eden ana karakterin cinsiyeti ise denekler arası bağımsız değişken olarak modele eklenmiştir. Katılımcıların değerlendirdiği duygusal uyarılma, utanç seviyesi, yaklaşma ve kaçınma motivasyonları analizlerde bağımlı değişkenler olarak kullanıldı. Bütün analizler seçkisiz kesmeli karma modelleme analizi kullanılarak alıştırma/test çapraz geçerlilik yöntemi ile test edilmiştir.

Sonuçlar

Varsayımları test etmeden önce yapılan manipülasyonun çalışıp çalışmadığı incelenmiştir. Manipülasyonun başarı ile çalıştığını gösterir şekilde, Tek yönlü tekrarlayan ölçümlerde kovaryans analizi sonuçları hikayelerde herhangi bir ilişkisel modelin ahlaki motifinin ihlal edildiği koşullarda ($M_{adjusted} = 4.838$, $SE = .057$) bir ihlalin olmadığı duruma ($M_{adjusted} = 1.356$, $SE = .039$) göre anlamlı olarak daha yüksek utanç değerleri bulunmuştur, $F(1, 294) = 263.199$, $p < .001$, $partial \eta^2 = .48$ (Figür 4.1).

Katılımcıların ihlal sonrası ihlali yapan kişinin yaşadığı duygusal uyarılmayı değerlendirmesine bakıldığında, hem alıştırma veri setinde ilişkisel koşulların anlamlı sabit etkisi bulunmuştur ($F(5, 918.344) = 293.489$, $p < .001$). Her ilişkisel modelin sabit etkisi kontrol koşulundan anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür (Figür 4.3 ve Tablo 4.2). İlişkisel modeller arasındaki farklılara post hoc

ikili karşılaştırmalar ile incelenmiştir. Buna göre algılanan en yüksek duygusal uyarılma yetke sıralaması (üst pozisyon) koşulunda ($M = 5.797, SE = .077$) görülmüş ve onu komünal paylaşım ($M = 5.534, SE = .077$) ve yetke sıralaması (ast pozisyon) ($M = 5.407, SE = .077$) koşulları izlemiştir. Yetke sıralaması (ast pozisyon) eşitlikçi eşleme koşulundan ($M = 5.036, SE = .077$) ayrışmamış ancak her ikisi de piyasa değeri modelinden ($M = 4.781, SE = .077$) daha yüksek bulunmuştur. Aynı analizler test veri setinde tekrar edildiğinde bulgular büyük oranda doğrulanmıştır. Ancak yetke sıralaması (üst pozisyon) ile komünal paylaşım arasında araştırma setinde bulunan istatistiksel olarak anlamlı fark test veri setinde ortadan kalkmıştır. Benzer şekilde eşitlikçi eşleme ile piyasa değeri arasındaki fark da ortadan kalkmıştır (Tablo 4.2 ve Figür 4.4). Her iki analizde de ihlal eden kişinin cinsiyetinin bir etkisi bulunamamıştır.

Katılımcıların ihlal eden kişinin utanç seviyesini nasıl algıladığı incelendiğinde araştırma verisinde ilişkisel modellerin ($F(5, 872.657) = 13.427, p < .001$) ve modellerle katılımcıların komünal paylaşım için değerlendirdiği CIRCA oranlarının etkileşimi ($F(5, 872.223) = 2.692, p = .020$) sabit etkisi anlamlı bulunmuştur. İlişkisel modellerin sabit etkileri ilişkisel modellerin ahlaki motiflerinin ihlal edilmesinin kontrol koşuluna göre anlamlı olarak daha fazla utanca yol açtığı bulunmuştur. Komünal paylaşım modelinin CIRCA değerleri ise piyasa değerleri hariç diğer 4 koşulun etkisini anlamlı olarak yükseltmiştir (Figür 4.5 ve Tablo 4.3). İlişkisel modeller arasındaki farklılara post hoc ikili karşılaştırmalar ile incelendi. Buna göre en yüksek utanç seviyesi yetke sıralaması (üst pozisyon) koşulunda ($M_{adjusted} = 5.359, SE = .083$) izlenmiş ve onu birbirinden ayrışmayan komünal paylaşım ($M_{adjusted} = 5.105, SE = .083$) ve yetke sıralaması (ast pozisyon) $M = 5.047, SE = .083$) koşullar izlemiştir. Bu koşulları sırasıyla eşitlikçi eşleme ($M_{adjusted} = 4.755, SE = .083$) ve piyasa değerleri ($M_{adjusted} = 3.887, SE = .083$) izlemiştir. Aynı analizler test veri setinde tekrar ettiğinde daha önce bulunan anlamlı etkileşim ortadan kalkmıştır. Onun dışında ilişkisel modellerin anlamlı etkisi doğrulanmıştır. Ayrıca yetke sıralaması (üst pozisyon), komünal paylaşım ve yetke sıralaması (ast pozisyon) arasındaki fark kapanmış ve istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur.

Yine bu üç koşul eşitlikçi eşleme ve piyasa değeri koşullarından anlamlı olarak daha yüksek utanç değerleri bulunmuştur (Figür 4.6 ve Tablo 4.3). İhlal eden kişinin cinsiyeti analizlerin hiç birisinde anlamlı etkide bulunmamıştır.

Yaklaşma motivasyonu açısından veri incelendiğinde ilişkisel modellerin yaklaşma değerlerinin birbirinden anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür ($F(5, 872.981) = 108.077, p < .001$). Tablo 4.4 ve Figür 4.7’de görüldüğü gibi katılımcılar yetke sıralaması (üst pozisyon) koşulunda ($M_{adjusted} = 4.276, SE = .093$) en yüksek yaklaşma motivasyonunu değerlendirmiştir ve komünal paylaşım ($M_{adjusted} = 3.944, SE = .093$) onu takip etmiştir. Kontrol ($M_{adjusted} = 3.531, SE = .093$) ve eşitlikçi eşleme ($M_{adjusted} = 3.317, SE = .093$) koşullarında yaklaşma motivasyonu ortada yer almış ve onu sırasıyla piyasa değeri ($M_{adjusted} = 2.682, SE = .093$) ve yetke sıralaması (ast pozisyon) ($M_{adjusted} = 2.309, SE = .093$) koşulları izlemiştir. Aynı analizler test veri setiyle yapıldığında bu bulgular doğrulanmıştır ancak yetke sıralaması (üst pozisyon) ile komünal paylaşım arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız hale gelmiştir (Tablo 4.4 ve Figür 4.8). Ahlaki motifleri ihlal eden kişilerin cinsiyetinin etkisi bulunmamıştır.

Son olarak kaçınma motivasyonu incelenmiştir. Sonuçlar ilişkisel modellerin anlamlı sabit etkisi olduğunu ($F(5, 917.259) = 170.543, p < .001$) ve ilişkisel modeller arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Yapılan analizlere göre (Tablo 4.5 ve Figür 4.9) katılımcılar en yüksek kaçınma motivasyonunu yetke sıralaması (ast pozisyon) koşulunda ($M = 4.277, SE = .093$) değerlendirmiştir. Onu sırasıyla piyasa değeri ($M = 3.749, SE = .092$) ve eşitlikçi eşleme ($M = 3.441, SE = .093$), komünal paylaşım ($M = 3.168, SE = .092$) ve yetke sıralaması (üst pozisyon) ($M = 2.886, SE = .093$) koşulları izlemiştir. Kontrol koşulunda en düşük kaçınma motivasyonu bulunmuştur. Aynı model test veri setinde analiz edildiğinde bulgular büyük oranda doğrulanmıştır. Farklı olarak, eşitlikçi eşleme ve komünal paylaşım arasındaki anlamsız fark burada anlamlı hale gelmiştir (Tablo 4.5 ve Figür 4.10). İhlal eden kişinin cinsiyetinin sonuçlara herhangi bir etkisi bulunmamıştır.

Tartışma

İlişkisel modellerin ahlaki motiflerin ihlal edilmesinin utanç ile yaklaşma ve kaçınma motivasyonları arasındaki ilişkiyi farklı yönlerde etkileceği öngörülmüştü. Aynı zamanda utanç duygusunun nasıl deneyimlendiğinin de ilişkisel modeller tarafından yönlendirildiği düşünülmüştür. Çalışmanın sonuçları büyük oranda beklentiler yönündeydi ve ikiye bölünmüş doğrulama yöntemi bulguların gücünü göstermiştir. Öncelikle beklendiği gibi katılımcılar komünal paylaşım ve yetke sıralaması koşullarında daha fazla duygusal uyarılma ve utanç seviyesi algılamıştır. Birlik ve gruba bağlılık kurallarının çok erken yaşlarda öğrenildiği ve insanın benlik özdeşliği (Tajfel & Turner, 1979), ait olma hissi (Baumeister & Leary, 1995) ve bağlanma (Bowlby, 1969) gibi merkezi motivasyonları ile ilişkili olduğu için bu iki koşulda duygusal uyarılmanın diğerlerine göre daha yüksek olması beklenmiştir.

Yaklaşma ve kaçınma motivasyonlarında ise beklendiği gibi komünal paylaşım yüksek yaklaşma ve düşük kaçınma motivasyonları ile ilişkili bulunmuştur. Ancak beklenmedik şekilde yetke sıralamasında ast ve üst pozisyonda bulunan kişilerin ilişkisel modelin ahlaki motiflerini ihlal etmeleri farklı sonuçlarla ilişkili bulunmuştur. Bulgular hiyerarşide üst pozisyonda bulunan kişilerin hatalarından sonra diğer kişilere yönelik yaklaşma motivasyonuna, ast pozisyonda bulunan kişilerin ise kaçınma motivasyonuna yöneleceğini göstermiştir. Utanç ile yaklaşma ve kaçınma motivasyonları arasındaki ilişkiye dair klasik görüş (Tracy & Robin, 2007) doğru olsaydı utanç ile bütün koşullarda sadece kaçınma motivasyonu ilişkili bulunacaktı. Ancak bu bulgular tam tersine komünal paylaşım ve yetke sıralaması (üst pozisyon) koşullarında yüksek yaklaşma motivasyonları göstermiştir. Komünal paylaşım durumunda grup üyelerinin desteği bu yaklaşımı olumlu yönde etkilerken ilişkinin kırılması korkusunun da kişileri yaklaşıma yönelttiği söylenebilir. Hiyerarşide üst pozisyonda olan kişilerin ise hatalarını telafi edebilme gücüne sahip oldukları ve statü kaybı yaşamamak için yaklaşma motivasyonu gösterdikleri düşünülebilir. Tam tersine ast pozisyonda olanların ise cezalandırma korkusu

nedeniyle ve boyun eğme göstergesi olarak kaçınma motivasyonu gösterdikleri düşünülmüştür.

Genel Tartışma

Bu tezde ilişkisel modeller teorisinde tanımlanmış ilişkisel modellerin utanç duygusunu kişilerin nasıl deneyimlediği ve nasıl yaşandığı çalışılmıştır. İlişkisel modeller sosyal ilişkilerin anlaşılması ve düzenlenmesini sağlayan temel zihinsel modellerdir. Bu modeller aynı zamanda farklı sosyal ilişkilere ait farklı ahlaki motifleri de içerir. Bu nedenle bu ahlaki motiflerin ihlal edilmesinin farklı duygusal deneyimlerle ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Bu tezde bu varsayımı test etmek için yürütülen ve farklı yöntemler kullanılan çalışmalar rapor edilmiştir.

Özellikler listesi yöntemi ile yürütülen çalışma farklı ilişkisel modellerde doğrudan o ilişkisel modelin ahlaki motiflerinin ihlal edilmesinin utanç duyulmasına yol açtığını gösterdi. Katılımcıların listelediği faktörler ilişkisel modeller ile paralel yönde bulundu. Beklentiler yönünde, komünal paylaşım modelinde grubun birliği ile ilişkili ahlaki motifler, yetke sıralamasında görevler, sorumluluklar, bağlılık gibi hiyerarşi ile ilişkili ahlaki motifler ve eşitlikçi eşleme modelinde kişiler arası denge ve eşitlik gibi özellikler öne çıktı. Yakın bir zamanda yayınlanan bir makalenin (Tepe & Aydınli-Karakulak, 2019) sonuçları da bu bulguları destekleyen yöneydi. Kişiler ahlaki ihlalleri değerlendirirken ilişkisel modelleri düşünerek karar veriyorlar. Bu bulgular aynı zamanda ilişkisel modellerin neyin doğru ve neyin yanlış olduğunu belirlediği tezi ile de uyumlu bulunmuştur (Rai & Fiske, 2011; Sunar, 2009).

Dördüncü bölümde sunulan çalışmaların sonucu ise utanç duygusunun farklı ilişkisel modellerde farklı deneyimlendiğini utancın sonuçları açısından göstermiştir. En yüksek duygusal uyarılma ve utanç seviyeleri yetke sıralaması ve komünal paylaşım modellerinde görüldü. Bu bulgular Sunar (2009) ve Sunar ve arkadaşlarının (2016) çalışmaları ile uyumludur. Ancak çalışmalar kısmen de olsa otonomi (ilişkisel modeller bağlamında eşitlikçi eşleme ve piyasa değerleri ile

benzeşiyor) ihlallerinin daha kötü algılandığı Rozin ve arkadaşlarının (1999) çalışması ile uyumsuzdur. Ancak farklı kültürlerde farklı ahlaki motiflerin daha önemli sayılması açısından bakında bu fark anlaşılmalıdır. Bu çalışmanın sonuçları aynı zamanda birlik ahlaki motifinin ihlal edilmesinin diğer ahlaki motiflerin ihlal edilmesinden daha ağır bir ahlaki ihlal olarak bulunduğu Simpson ve arkadaşlarının (2016) çalışması ile uyumlu; ancak bağlılık motifinin ihlal edilmesinin daha hafif bir ahlaki ihlal olduğu bulgusu ile uyumsuzdur. İlişkisel modellerin uygulama karmaşıklığı düşünüldüğünde ve kültürel farklar göz önünde bulundurulduğunda bu tarz tutarsızlıklar makul görünmektedir.

Yaklaşma ve kaçınma motivasyonlarında ilişkisel modeller arasında bulunan farklar utanç literatürü açısından önemlidir. Klasik literatürün aksine utancın sadece kaçınma motivasyonuna ve davranışlarına yol açmadığı, aksine komünal paylaşım ve yetke sıralaması (üst pozisyon) durumlarında normalden (kontrol koşulu) anlamlı olarak daha fazla yaklaşma motivasyonu ile bağlantılı olduğu gösterildi. Bu bulgu Lickel ve arkadaşlarının (2014) ve de Hooge ve arkadaşlarının (2018) farklı deneysel ortamlarda gösterdikleri bulguları desteklemektedir. Ayrıca daha önemlisi, bu bulgular utanç duyulduktan sonra yaklaşma ya da kaçınma motivasyonunun o andaki sosyal ilişkideki aktif ilişkisel modelin sonucu ortaya çıktığını göstermiştir. Komünal ilişkilerde algılanan ya da gerçekten verilen sosyal destek ve kabul yapılan ihlalin sonucu ileş baş etmeyi kolaşlaştırıyor olabilir. Ancak yetke sıralaması (üst pozisyon) bulunan yüksek yaklaşma değerleri ise bu kişilerin yaptıkları ihlallerin sonuçlarını geri alma güçleri ya da kaçınmaları durumunda karşılaşacakları statü kaybıyla ilişkili olabilir.

Çalışmanın Sınırlılıkları ve Geleceğe Yönelik Öneriler

Bu tez görgül olarak utanç duygusu açısından ilişkisel modellerin önemli olduğunu göstermiştir. Ancak bu tezde rapor edilen çalışmaların bazı kısıtlılıkları mevcuttur. Öncelikle bu çalışmalar online deneyler olarak tasarlanmıştır ve bu araştırmacı ile katılımcılar arasında bazı iletişim eksikliklerine yol açmış olabilir (Reips, 2002).

Örneğin, verilen yönergeler katılımcılar tarafından eksik ya da yanlış anlaşılmış olabilir. Özellikler listesi yönteminde katılımcıların iki farklı soruyu benzer listelerle yanıtlamış olması ilk sorunun tam olarak anlaşılmamış olabileceğini düşündürmüştür. Bu nedenle ilerideki çalışmalar bu tür bir çalışmayı katılımcılarla doğrudan ilişki kurarak ve derinlemesine mülakatlarla yürütülmelidir. Ayrıca dördüncü bölümde anlatılan ilk çalışmanın istatistiksel gücü zayıf kalmıştır ve bu sorun daha iyi bir desen ile ikinci çalışmada giderilmiştir. Çalışmalara büyük oranda öğrenci katılımcı kullanılmıştır, bu nedenle çalışmaların genellenebilirliği üniversite öğrencileri ve yüksek eğitimli kişilerle sınırlandırmak doğru olacaktır. Daha genellenebilir çalışmalar için farklı eğitim ve yaş gruplarında katılımcılar ile çalışmanın bulguları tekrarlanabilir. Son olarak çalışmaların katılımcılarının büyük kısmı Türkiye'den seçilmiştir ve kültürler arası benzerlik ve farklara işaret edebilmek için farklı kültürlerden örneklerle çalışmaları tekrarlamak gerekmektedir.

Sonuç

Bu tez utanç duygusunun ilişkisel modellerde durumsal olduğunu öne sürmüş ve görgül olarak göstermeyi hedeflemiştir. İlişkisel modeller insan sosyalliğini ve kişiler arası ilişkileri düzenlerken utanç ve diğer duygular da önemli roller üstlenmektedir. Bu tezde sunulan çalışmalar bu varsayımlara önemli görgül destek sağlamıştır. Her ilişkisel modelde utancın farklı deneyimlendiği ve en azından yaklaşma ve kaçınma motivasyonları açısından farklı sonuçlara yol açtığı gösterilmiştir. Utanç duygusu üzerine çalışırken sosyal ilişki bağlamını ve ilişkisel modelleri göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

APPENDIX E: TEZ İZİN FORMU/THESIS PERMISSION FORM

ENSTİTÜ / INSTITUTE

Fen Bilimleri Enstitüsü / Graduate School of Natural and Applied Sciences

Sosyal Bilimler Enstitüsü / Graduate School of Social Sciences

Uygulamalı Matematik Enstitüsü / Graduate School of Applied Mathematics

Enformatik Enstitüsü / Graduate School of Informatics

Deniz Bilimleri Enstitüsü / Graduate School of Marine Sciences

YAZARIN / AUTHOR

Soyadı / Surname : DALGAR

Adı / Name : İLKER

Bölümü / Department : PSİKOLOJİ BÖLÜMÜ/DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY

TEZİN ADI / TITLE OF THE THESIS (İngilizce / English) : A SOCIAL RELATIONAL APPROACH TO SHAME

TEZİN TÜRÜ / DEGREE: Yüksek Lisans / Master Doktora / PhD

1. Tezin tamamı dünya çapında erişime açılacaktır. / Release the entire work immediately for access worldwide.
2. Tez iki yıl süreyle erişime kapalı olacaktır. / Secure the entire work for patent and/or proprietary purposes for a period of two years. *
3. Tez altı ay süreyle erişime kapalı olacaktır. / Secure the entire work for period of six months. *

* Enstitü Yönetim Kurulu kararının basılı kopyası tezle birlikte kütüphaneye teslim edilecektir.

A copy of the decision of the Institute Administrative Committee will be delivered to the library together with the printed thesis.

Yazarın imzası / Signature

Tarih / Date